

Nr 69.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till förordning angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden; given Stockholms slott den 12 februari 1915.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen antaga härvid fogade förslag till förordning angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Johan Beck-Friis.

Förslag

till

Förordning angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

Med ändring av vad lag eller författning innehåller häremot stridande förordnas som följer:

1 §.

Å följande fastigheter, nämligen:

1) skatte- och frälsehemman samt lägenheter av skatte- eller frälse-natur inom avvitrade delar av Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker samt inom Särna socken med Idre kapellag av Kopparbergs län, allmännings- och husbehovsskogar dock undantagna;

2) utom lappmarkerna belägna skattehemman, som avses i förordningen den 29 juni 1866 angående dispositionsrätten över skogen å vissa skattehemman i Norrland och Kopparbergs län;

3) till enskilda sålda kronoöverloppsmarker, vilka omförmälas i skrivelsen till kammarkollegium den 29 juni 1866 angående dispositionen av sådana överloppsmarker, som icke lämpligen kunna användas vare sig till kronoparker eller anläggning av nya hemman, m. m. och kungörelsen den 26 maj 1899 angående förändring i gällande föreskrifter om åsättande av grundskatt m. m.; samt

4) inom avvitrade delar av de sex norra länen belägna kronohemman och krononybyggen under åborätt,

skola vederbörande rättsägare med avseende å dispositionsrätten över skogen vara underkastade de inskränkningar, som i denna förordning stadgas.

2 §.

Avverkning av barrträd för annat ändamål än fastighetens oundgängliga husbehov må bedrivas allenast efter utsyning och stämpling av vederbörande skogstjänsteman.

Vad nu är stadgat gälle jämväl lövträd ovan odlingsgränsen.

3 §.

Utsyning verkställes enligt avverkningsplan. Denna skall upprättas av vederbörande jägmästare på fastighetsägarens eller åbons begäran eller ock, där den genom fastighetsägarens eller åbons egen försorg upprättats av annan sakkunnig person, efter granskning av överjägmästaren godkännas av domänstyrelsen.

Av jägmästare upprättad plan skall, så snart ske kan, tillställas sökanden.

4 §.

Avverkningsplan skall upprättas särskilt för varje fastighet, där ej domänstyrelsen, efter framställning av den, som äger eller med åborätt innehar närbelägna fastigheter, förordnat, att skogen därå tills vidare skall utgöra en skogshushållningsenhet under gemensam avverkningsplan.

5 §.

Avverkningsplan skall avse viss tid och grundas på undersökning av skogen. Planen skall så upprättas, att skogsägarens ekonomiska intresse tillgodoses genom uthålligt skogsbruk med iakttagande av skogsvårdens krav särskilt i fråga om borttagande av överårig eller skadad skog samt höjande i övrigt av skogens alstringsförmåga.

Område, där i följd av markens försumpning, brist på fröträd eller andra omständigheter naturlig återväxt är väsentligt försvårad, skall i avverkningsplanen behandlas för sig.

Närmare föreskrifter för skogstjänstemännen rörande avverkningsplanen och dess tillämpning meddelas av domänstyrelsen.

6 §.

Utsyning sökes före den 1 april hos vederbörande jägmästare; och åligger det denne att före den 1 påföljande oktober verkställa utsyningen och stämpla det utsynade virket.

Tiden, då förrättningen beräknas skola äga rum, skall genom förrättningsmannens försorg meddelas sökanden genom brev, som skall med posten avsändas senast fjorton dagar före förrättningen.

7 §.

Utsyning verkställas för en tid av tre år; dock må på domänstyrelsens prövning ankomma att, när särskilda skäl därtill äro, medgiva, att utsyning må därutöver ske för en tid framåt av högst tre år. Fråga om utsyning för längre tid framåt prövas av Konungen.

8 §.

Anser förrättningsmannen nödigt, att vissa träd tills vidare överhållas såsom fröträd, skall föreskrift härom lämnas vid förrättningen. Fröträden skola genom förrättningsmannens försorg förses med tydligt märke och må sedermera icke avverkas utan tillstånd av vederbörande jägmästare.

9 §.

Innan förrättningsmannen avreser från stället, skall han, mot bevis utan lösen tillställa sökanden eller hans ombud protokoll över förrättningen. Detta skall innehålla uppgift på det utsynade virkesbeloppets storlek de åtgärder för skogsvårdens befrämjande å utsyningsområdet, som må hava blivit i avverkningsplanen eller eljest föreskrivna såsom villkor eller angivna såsom behövlige, den tid, inom vilken föreskrivna åtgärder av dylikt slag skola vara vidtagna, ävensom beloppet av den ersättning, som skall utgå för förrättningen. Har föreskrift lämnats om fröträds överhållande, skola jämväl dessas antal och växtplats angivas i protokollet.

Protokollet skall förses med besvärshänvisning.

10 §.

Vill fastighetsägare eller åbo för skogsmarks uppodling till åker eller äng fälla skog, göre anmälan därom hos vederbörande jägmästare; och åligge det denne att, så snart det lämpligen kan ske i sammanhang med annan tjänsteförrättning i orten, verkställa undersökning å den uppgivna odlingsmarken till utrönande av dess läge, storlek, beskaffenhet och tjänlighet till odling samt därefter till Konungens befallningshavande insända instrumentet över undersökningen med uppgift å den tid, som anses erforderlig för odlingens fullbordande, jämte det yttrande i övrigt, vartill undersökningen kan föranleda. Önskar sökanden vinna snabbare handläggning av ärendet, äge han på egen bekostnad antingen för undersökning å marken påkalla skyndsamt åtgärd av vederbörande jägmästare eller kronobetjänt, varefter denne med ärendet vidare förfar i den ordning ovan stadgas, eller ock låta undersökningen verkställas av lantmätare, lantbruksingenjör, jordbrukskonsulent eller två andra trovärdiga män samt insända däröver avgivet intyg jämte ansökning i ärendet till endera av förstnämnda tjänstemän, som har att med eget yttrande befordra ansökningen till Konungens befallningshavandes prövning.

Finner Konungens befallningshavande det tillämnade odlingsföretaget vara av beskaffenhet, att den sökta avverkningen bör medgivas, meddele Konungens befallningshavande tillstånd därtill med utsättande av viss tid, inom vilken vid vite, som Konungens befallningshavande äger bestämma, odlingen skall vara fullbordad; skolande underrättelse om Konungens befallningshavandes beslut i ärendet meddelas jägmästaren för sökandens förständigande. Vid nästa ordinarie utsyning eller tidigare, om sökanden det begär och vill stå kostnaden, skall skogen å det med ansökningen avsedda området genom jägmästarens försorg stämplas. Vad sålunda stämplats skall avräknas vid utsyning i övrigt å fastigheten.

11 §.

Den, som till annat ändamål än husbehov avverkar virke, vare pliktig att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som för utövande av kontroll över avverkningen meddelas av jägmästaren.

12 §.

För utsyning och stämpling samt jämlikt 10 § verkställd undersökning skall sökanden till statsverket gälda gottgörelse enligt grunder, som bestämmas av Konungen.

Vid nu nämnda förrättningar ävensom vid upprättande av avverkningsplan skall sökanden utgöra nödig hantlangning.

13 §.

Ändring i avverkningsplan, upprättad av jägmästare, må sökas genom besvär hos vederbörande överjägmästare före klockan tolv å sextionde dagen från den dag, planen blev fastighetsägaren eller åbon tillställd.

Den med jägmästares beslut i annat ärende missnöjde må däröver föra klagan genom besvär hos vederbörande överjägmästare före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, klaganden erhöll del av beslutet.

Klagan över överjägmästarens beslut må föras genom besvär hos domänstyrelsen före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, klaganden erhöll del av samma beslut.

Den med domänstyrelsens beslut missnöjde må däröver hos Konungen föra klagan genom besvär, som skola ingivas till jordbruksdepartementet före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, klaganden erhöll del av samma beslut.

14 §.

Sker avverkning i strid mot de i denna förordning meddelade föreskrifter, vare straffet böter från och med tjugufem till och med fem hundra kronor, och skall det avverkade virket, där det ligger kvar å skogen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, vare den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande virkets värde.

Innefattar avverkning, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfälld skog, som vid avverkning i strid mot denna förordnings föreskrifter tillika missbrukat sin rätt i sam-

Kungl. Maj:ts Nåd. Proposition Nr 69.

fälligheten, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

Förbrytelse mot 11 § straffes med böter från och med tio till och med ett hundra kronor.

15 §.

Rätt att i beslag taga virke, som skall anses förbrutet, tillkomme kronobetjante samt tjänstemän och betjante vid skogsstaten, men rätt att utföra åtal äge endast kronobetjante och tjänstemän vid skogsstaten. Har någon av betjante vid skogsstaten gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos någon av de åtalsberättigade.

Varder ej inom sextio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

16 §.

Virke, som enligt denna förordning dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar, innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

17 §.

Böter, som enligt denna förordning ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning eller enligt 14 § utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas så, att en fjärde-

del tillfaller åklagaren och tre fjärdedelar kronan; dock att, där någon av betjante vid skogsstaten verkställt beslaget, denne skall av åklagarandelen undfå hälften.

Försäljes i beslag taget virke, innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning gälla vad i 160 § utsökningslagen sägs.

18 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter eller vite, vartill någon på grund av denna förordning fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

19 §.

Utän hinder av bestämmelserna i denna förordning skola lapparna bibehållas vid dem medgivna rättigheter till skog.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1916; dock att för fastighet, som är besvärad av avverkningsrätt, upplåten före förordningens trädande i kraft, årliga avverkningsbeloppet ej må sättas högre än på grund av hittills tillämpade regler skolat ske, där ej mellan fastighetsägaren eller åbon, å ena, och avverkningsrättsinnehavaren, å andra sidan, annorlunda överenskommits. Ej heller verkar denna förordning rubbning i bestämmelser om utsyning, vilka av skogsstatens tjänstemän meddelats enligt förut gällande föreskrifter.

---

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12
februari 1915.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Beck-Friis anförde.

I 8 § av stadgan den 30 maj 1873 om avvittning i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker föreskrives, att hemman och nybyggen skola, såvitt tillgång finnes, erhålla skog ej blott till husbehov utan ock till avsalu; dock att ägare av frälse- och skattehemman samt lägenheter ej må över den vid avvittning tilldelade skogen äga vidsträcktare dispositionsrätt än enligt 1 § av förordningen den 29 juni 1866 är ägare av däri omförmälda hemman förunnad. Denna föreskrift angående dispositionsrätten över skogen, vilken fortfarande gäller, äger tillämplighet å alla frälse- och skattehemman samt lägenheter inom de delar av lappmarkerna, som undergått avvittning, allenast med undantag av några få, i administrativ väg till Västerbottens län från Väster- norrlands och Jämtlands län överflyttade fastigheter samt ett redan år 1805 avvitttrat hemman i Åsele socken.

Inledning.

Nämnda förordning av den 29 juni 1866 innehåller bestämmelser angående dispositionsrätten över skogen å sådana skattehemman i Norrland och Kopparbergs län, som uppkommit av nybyggen, vilka efter den 29 juni 1866 från kronan upplåtits, eller av sådana äldre nybyggen, för vilka föreskrivna byggnads- och odlingsskyldigheter icke blivit behörigen fullgjorda. Bestämmelsernas innebörd är i huvudsak följande: Å skattehemman, som uppkommer av sådant nybygge, varom nu nämnts, äger skatteman ej annan rätt över hemmanets skog, än att han därifrån må dels utan utsyning till husbehov hämta nödigt virke och bränsle och dels efter utsyning och stämpling av vederbörande skogstjänsteman fritt taga eller försälja vad därutöver kan med bevarande för framtiden av skogens bestånd årligen avverkas. Vill ägare av nu ifrågavarande skattehemman för skogsmarks uppodling till åker eller äng å hemmanet fälla skog utöver husbehovet och den årsavverkning, som enligt vad ovan sagts må äga rum, skall han därom göra anmälan hos vederbörande skogstjänsteman, vilken det åligger att verkställa besiktning å den uppgivna odlingsmarken samt insända besiktningsinstrumentet jämte eget yttrande i ärendet till Konungens befallningshavande. Finnes skäl att för ändamålet medgiva avverkning, skall sistnämnda myndighet för odlingens fullbordande utsätta viss tid vid lämpligt vite, varefter skogstjänstemannen, därest avverkning medgivits, i behörig ordning utsynar och utstämplar virket å odlingstrakten, vilket därefter får av hemmansägaren fritt fällas och användas. Ägare av skattehemman av nu ifrågavarande slag, vilken överträder den honom enligt förordningen tillkommande rätt över hemmanets skog, straffas såsom för skogsåverkan enligt 24 kapitlet strafflagen. Skogsstatens tjänstemän och betjante ävensom kronobetjante äga lika behörighet att åtala sådan överträdelse och taga det olovliga avverkade virket i beslag. Av den behållning, som uppkommer genom sådant virkes försäljning, njuter beslagaren 20 procent; återstoden tillfaller skogsplanteringskassan.

Utsyning å de fastigheter, för vilka utsyningstvång, på sätt ovan sägs, gäller, sker i överensstämmelse med föreskrifterna i fråga om utsyning å kronohemman. Sådana föreskrifter innehållas nu i förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894. I denna förordnings 56 och 58 §§ stadgas huvudsakligen följande: Vederbörande jägmästare skall efter hos honom gjord anmälan hålla syn å stället och verkställa utsyning. Därvid må skogen ej hårdare anlitas än med dess bestånd i framtiden är förenligt, och bör utsyningen helst så inskränkas, att skogen fortfarande må lämna enahanda årlig tillgång på träd, som äro till timmer eller bräder användbara; dock att fullmogen

skog ej så länge må sparas, att den av ålder eller eljest tager skada. Domänstyrelsen har att meddela skogstjänstemännen nödiga föreskrifter rörande vad i övrigt bör iakttagas vid dylika förrättningar.

Enligt kungörelsen den 11 december 1903 angående avgäld för utsyning av virke i vissa fall inom de sex norra länen, vilken tillkommit utan riksdagens medverkan, samt skrivelsen till domänstyrelsen den 22 december 1905 utgår utsyningsavgift i fråga om större virke efter dettas dimensioner och i fråga om mindre virke efter kubikmassan sålunda: för varje timmerträd, som 1.5 meter från marken håller, barken inberäknad, minst 30 centimeter i genomskärning, med 5 öre; för varje timmerträd, som ej uppnår sist nämnda mått men håller minst 20 centimeter i genomskärning, med 2.5 öre; samt för annat utsynat virke med 2.5 öre för en kubikmeter fast mått; dock att, där utsyning avser avtorkad, död skog eller virke å skog, belägen ovanför den i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker bestämda odlings- och fjällgränsen, synekostnad skall utgå med allenast hälften av dessa belopp. Utsyningsavgiften betalas till statsverket. I fråga om ersättning till förrättningsman för ovan omförmäld besiktning å uppgiven odlingsmark skils i brevet till skogsstyrelsen den 20 april 1883.

Angående avvitrtingen inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker meddelades ytterligare föreskrifter genom kungörelsen den 5 juni 1909. Enligt denna skall av det skogsanslag, som tillkommer hemman och nybyggen, viss del utläggas för tillgodoseende av nödigt husbehov men återstoden för varje avvitrtingslag avsättas till allmänning att för delägarnas gemensamma nytta förvaltas i enlighet med de grunder, som av Konungen bestämmas. Husbehovsskogen skall utläggas särskilt för varje brukningsdel av hemman eller nybygge (särskild husbehovsskog); dock att, där i viss trakt hinder möter att utlagga all den till husbehov avsedda skogsmarken i närheten av inägorna, viss andel av denna skogsmark skall utläggas gemensamt för två eller flera brukningsdelar (samfällad husbehovsskog). — Samma den 5 juni utfärdades lag angående husbehovsskogar inom vissa områden, vilken lag har avseende å den skog, som vid avvitrting inom de områden av Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker, beträffande vilka Konungens befallningshavande då ännu icke meddelat avvitrtingsutslag, komme att tilldelas hemman, nybyggen eller lägenheter; och innehåller lagen bestämmelser om hushållningen å nyssnämnda särskilda och samfällda husbehovsskogar.

Något avvitrtingsutslag på grundval av 1909 års kungörelse har ännu icke meddelats. Redan före kungörelsens tillkomst har emellertid,

i överensstämmelse med jordägarnas uttalade önskan, inom sex socknar i Norrbottens läns lappmark liksom även inom den till kustlandet hörande Pajala socken med Täreändö och Muonionalusta kapellförsamlingar viss andel av skogsanslaget avsatts till allmänningar, som äro samfälld egendom, i vilken varje jordägare har del i förhållande till sin skatt. Allmänningarna, rörande vilkas förvaltning särskilda brev utfärdats av Kungl. Maj:t, stå uti allt vad skogshushållningen vidkommer under skogsstatens vård och förvaltning. För utsyning å allmänningarna erlägges avgäld till statsverket enligt ovan omförmälda bestämmelser.

Avvittringen i de två nordligaste länen har numera slutförts utom i den ovan odlingsgränsen belägna delen av Västerbottens län samt i Karesuando (Enontekis) socken av Norrbottens län ävensom beträffande överloppsmarker nedom odlingsgränsen i Arjeplogs socken av sistnämnda län. Å dessa oavvittrade områden gälla — såväl för kronohemmans- och nybyggesåbor som för skatte- och frälsehemmansägare — 53 och följande §§ i 1894 års allmänna skogsordning. Dessa lagrum gälla även för kronohemmans- och nybyggesåbor beträffande de områden i lappmarkerna, som blivit åt dem genom avvittring bestämda och avrösade.

I detta sammanhang är slutligen att anmärka, att enligt skrivelsen till Konungens befallningshavande i Kopparbergs län den 27 juni 1879 angående grunder för avvittring och storskifte i Särna socken med Idre kapellag jordägarna därstädes icke äga vidsträcktare dispositionsrätt över den skiftade skogen än enligt 1 § av 1866 års förordning är ägare av däri omförmälda hemman förunnad, samt att nämnda förordning även gäller för en del mindre, till enskilda sålda kronoöverloppsmarker, om vilka föreskrifter givas i brevet till kammarkollegiet den 29 juni 1866 och kungörelsen den 26 maj 1899.

Skyddsskogar finnas icke i lappmarkerna eller i Särna socken med Idre kapellag.

Vid olika tillfällen hava försök gjorts att få det i lappmarkerna gällande utsyningstvånget upphävt.

Sålunda anhöll Norrbottens läns landsting i skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 oktober 1881, att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition därom, att 1866 års förordning och 8 § i 1873 års avvittringsstadga måtte, såvitt de rörde Norrbottens län, varda upphävida samt att den för länets kustland gällande s. k. dimensionslagen av den 29 september

1874 måtte förklaras skola tillämpas jämväl i länets lappmark i den mån avvitrningen därstädes fortginge och skattemarken genom fastställda gränser bleve bestämd. Som skäl för sin framställning anförde landstinget, att ehuru 1866 års förordning utövat ett välgörande inflytande på skogsväsendets ordnande i de nordligaste länen, hade likväl åtskilliga i förordningen förekommande bestämmelser inverkat menligt på odlingens utveckling i de inre delarna av landet eller lappmarkssocknarna samt ålagt innehavarna av de i förordningen omförmälda hemman vida tyngre skattebördor, än som vilade på andra hemman.

I avgivet utlåtande tillstyrkte Konungens befallningshavande i Norrbottens län den av landstinget gjorda framställningen.

Dåvarande skogsinspektören i Norrbottens distrikt, vilken jämväl hördes i ärendet, ansåg däremot, att den inskränkning i rätten till skogens begagnande, som stadgades i 1866 års förordning, verkat välgörande på hushållningen med skogarna å de därav berörda hemmanen samt att de kostnader och olägenheter, landstinget ansett vara en följd av förordningens tillämpning, icke syntes honom nog betydande att påkalla hela förordningens upphävande, om än tillräckligt stora att möjligen böra föranleda vissa jämkningar i densamma. I sådant avseende föreslog skogsinspektören, att odling å skogsmark skulle kunna medgivas utan särskilt tillstånd av Konungens befallningshavande, men efter syn, som samtidigt med årsutsyningen skulle hållas av skogstjänsteman, biträdd av två trovärdiga män, med villkor att i syneinstrumentet stadgades viss tid, inom vilken, vid fastställt vite, odlingen skulle vara fullbordad. Skogsinspektören erinrade vidare, att den åt skogstjänstemannen utgående ersättningen icke vore så betungande som landstinget ansett och att vid de vanliga årsutsyningarna, då endast ett mindre antal träd för varje hemmans skog utsynades, någon oskäligen inkomst för förrättningsmannen ej uppstode. Då åter i följd av eld eller annan skada eller för odlings skull en mängd mindre stammar skulle å en hemmansskog utstämplas, kunde väl förrättningsarvodet härför bliva tryckande och lämna för stor ersättning för förrättningsmannens arbete. Skogsinspektören ansåg fördenskull, att i detta senare fall ersättningen för förrättningen skulle lämpligen kunna nedsättas. Landstingets framställning om uppbävande av 8 § i 1873 års avvitrningsstadga och tillämpning i dess ställe inom lappmarken av den för Norrbottens läns kustland gällande dimensionslagen avstyrktes av skogsinspektören.

I likhet med skogsinspektören avstyrkte skogsstyrelsen i utlåtande den 27 mars 1882 landstingets framställning, under uttalande, att bifall

till densamma skulle hava till omedelbar följd skatteskogarnas snara ut-huggning intill de små virkesdimensioner, som bestämdes i dimensionslagen. Styrelsen avstyrkte även förslaget att med prövning av ansökning om skogsmarks uppodling till åker eller äng å nu ifrågavarande hemman skulle förhållas på sätt skogsinspektören ifrågasatt. Däremot föreslog styrelsen en nedsättning i det vederbörande förrättningsman då tillkommande arvode.

Landstingets hemställan föranledde icke någon annan slutlig åtgärd, än att Kungl. Maj:t i skrivelse den 26 maj 1882 förordnade, att utsyningsavgiften skulle på visst i skrivelsen närmare angivet sätt nedsättas.

Efter motion vid 1888 års landsting i Västerbottens län gjorde landstinget hemställan hos Kungl. Maj:t om utstämplingstvängets upphävande i länets avvitrade lappmarker och om dimensionslagens tillämpning därstädes; Kungl. Maj:t lät emellertid med frågan bero.

Vid 1889 och 1894 års riksdagar väcktes motioner i samma syfte. I den tidigare motionen anfördes: Skogsmarkernas i lappmarken ofantliga areal gjorde det omöjligt för den fåtaliga jägeribetjäningen att skaffa sig noggrann kännedom om den till vart hemman hörande skog, helst som jägeribetjäningen i främsta rummet måste ägna sin uppmärksamhet åt de vidsträckta kronoparkernas vård och skötsel. Utstämplingen verkställdes därför ofta så att säga på måfå i de skogar, vilka ägarna icke låtit vederbörande revirförvaltare mot särskild — ofta dryg — ersättning uppskatta. Följden härav bleve den, att ung, i full växtkraft varande skog utstämplades, under det att mogen och övermogen skog lämnades kvar att ruttna bort och förhindra återväxten. På dessa grunder och med anledning av framställningar, som gjorts till motionären såväl från hela kommuner som från ett stort antal hemmansägare inom lappmarkerna, hemställdes om införande av dimensionsprincipen därstädes. — Motionen vann icke riksdagens bifall.

I den senare motionen yttrades i huvudsak följande: Erfarenheten hade visat, hurusom utstämplingstvänget innebure en fara för hemmans övergång till trävarubolagen; sågverksägarna hade sålunda i 1866 års förordning en mäktig bundsförvant till sitt utvidningsbegär. Motionären ville särskilt åberopa en av docenten Bovallius författad tidningsartikel under rubriken »Lappmarkslagen och dess verkningar», vari framhölls, att lagen icke fyllt någon av de uppgifter, för vilka den tillkommit. Beträffande först lagens uppgift att skydda lappmarksskogarna i deras egenskap av stormkappa för det nedre landet, erinrades, att det visserligen funnes delar av lappmarksskogarna, som kunde och borde tjänstgöra som skydd för nedanför liggande såväl skogar som odlade

bygder, men att dessa skogar till allra största delen låge *ovanför* den s. k. kulturgränsen, vilken avskure de lappländska fjälltrakterna från den öster om dem liggande, i allt väsentligt med kustlandet likställda delen av lappmarkerna. De *ovanför* kulturgränsen belägna skogarna vore till största delen statens egendom och kunde därför utan vidare skötas så, att de kunde lämna det erforderliga skyddet mot stormarna. Beträffande en annan uppgift för lappmarkslagen, eller att förskaffa skogarna en rationell vård, anmärktes, att det förmynderskap, som staten genom lappmarkslagen åtagit sig, långt ifrån att hava visat sig välgörande tvärt om verkat skadligt för en rationell skogsvård. Oaktat lagen tillämpats i över 20 år, trodde författaren, att en opartisk granskare icke skulle kunna uppgiva många ställen, där något som helst tecken till rationell skogsvård kunde iakttagas. Författaren påpekade vidare, att det även med avseende på den mogna skogen vore av stor vikt att *kunna* avverka mera skog under den tid, då konjunkturerna vore goda, och mindre kvantitet under tryckta tider; detta vore med de hushållningsplaner, som nu uppgjordes, omöjligt, då enligt dessa ett lika stort antal av de mogna träden fördelades på varje år av den 40—60-åriga blädningstiden; en förändring till det bättre vore ej tänkbar med bibehållande av utsyningsstvánget. Vidkommande slutligen ett tredje motiv för lappmarkslagen, eller att reglera böndernas ekonomi och åt dem bevara deras hemman, erinrades, att sågverksbolagen köpt hemman i större utsträckning inom lappmarkerna än inom övriga delar av Norrland, ehuru likväl hemmansköp inom sistnämnda delar börjat vida tidigare. Under åberopande av vad Bovallius anfört ville motionären framhålla, att enligt hans förmenande lappmarkslagens snara upphävande vore en nödvändighet för att vidmakthålla den svenska trävaruindustriens nuvarande dominerande ställning i världsmarknaden, samt föreslog, att lappmarkslagen utbyttes mot en dimensionslag. Härigenom skulle hemmansägaren förhindras att skövla sin skog, men å andra sidan kunna tillgodogöra sig den mogna skogen.

Det tillfälliga utskott, som behandlade ifrågavarande motion, ansåg, att ehuru skogsförhållandena inom lappmarkerna i vissa avseenden lämnade anledning till anmärkning, vore dock olägenheterna icke av den betydelse, motionären framhållit; skogsområdena inom lappmarkerna hade nyligen blivit tillträdde och det kunde icke rimligtvis begäras, att förhållandena hunnit fullständigt ordnas på den korta tid, som förflutit efter tillträdet. Utskottet framhöll vidare, att enär, enligt dess förmenande, utsyningsstvánget å ena sidan vore ett nödvändigt korrektiv mot en brådstörtad överavverkning i lappmarkerna men å andra sidan

medgåve avverkning av träd av vilken dimension som helst, där ett sådant borde till följd av ålder eller beskaffenhet eller för återväxten borttagas, vore motionärens anmärkningar icke av den beskaffenhet, att de borde föranleda till något riksdagens uttalande. Utskottet hemställde därför, att motionen ej måtte bifallas; och första kammaren, där motionen väckts, biföll utskottets hemställan.

I helt annan riktning än de hemställanden och motioner, för vilka nu redogjorts, gick en vid 1908 års riksdag väckt motion i ämnet. I denna föreslogs, »att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om undersökning ur olika synpunkter rörande de till lappmarksbefolkningen donerade statsskogarnas vård och brukande samt förslag till lagstiftning och eventuellt även andra åtgärder för upprätthållande av dessa skogars vid avvitringen avsedda ändamål.» I motionen framhöllos de olika sätt, på vilka man sökte kringgå 1866 års förordning: ett mycket praktiserat sätt vore att i tid och otid begära laga skifte, varvid med stöd av skiftesstadgan omfattande utsyningar av s. k. likvidskog erhöles utan hänsyn till skogens bestånd. Den i motionen såsom vanligast framhållna metoden för förordningens kringgående vore att mellan de ordinarie utsyningarna och utan avräkning å dem förskaffa sig extra utsyning av s. k. »skadad skog», därvid tolkningen av begreppet skadad skog lämnade utrymme för stor godtycklighet och frikostighet. I en tilläggsmotion vände sig motionären, bland annat, även mot de s. k. förskottsutsyningarna, under uttalande, att dylika icke borde medgivas annorledes än till förmån för lappmarksbefolkningen samt att, om dylika ändock beviljades för att understödja eller rädda ett bolags affärer, de måtte ske på villkor, att befolkningen bereddes annan arbetsförtjänst i stället för den, som förlorades för de år, utsyningarna erhöles i förskott.

I utlåtande över motionerna förklarade det utskott, som behandlade dem, sig visserligen anse deras syftemål behjärtansvärda. Men under hänvisning till, bland annat, *dels* den år 1907 tillsatta Norrländska skogsvårdskommittén, som säkerligen komme att beakta i vad mån utsyning av skadad skog och förskottsutsyning kunde anses berättigade och förenliga med rationell skogsvård och uthållighetsbruk av skogen, *dels ock* skiftesstadgekommittén, som prövade ståndskogslikvidens skogsvårdsenliga genomförande och möjligheten av inskränkning av skiftesvitsordet beträffande skogsmark i syfte att denna skulle kunna bibehållas oskiftad till hinder för obehöriga spekulanter och till gagn för bättre skogsvård, framhöll utskottet, hurusom sålunda en väsentlig del av de åtgärder, som för det dåvarande kunde ifrågakomma

för främjande av motionernas syfte, redan vore föremål för bedömande, vadan utskottet hemställde om avslag å motionerna; och riksdagen biföll denna hemställan.

Den s. k. Norrländska skogsvårdskommittén tillsattes den 5 juli 1907. Dess uppdrag innebar verkställande av utredning angående de åtgärder, som kunde böra vidtagas för åstadkommande av en rätt vård av kronans och de under skogsstatens tillsyn ställda skogarna i Norrland och Dalarna samt upprättande av de förslag, till vilka den verkställda utredningen kunde föranleda. Till ordförande i kommittén förordnades hovstallmästaren G. Tamm samt till ledamöter f. d. byråchefen E. G. Kinberg, ledamoten av riksdagens första kammare auditören A. H. Fahlén, ledamoten av riksdagens andra kammare D. Persson i Tällberg, jägmästaren, numera överjägmästaren P. O. Welander och dåvarande skogschefen, extra jägmästaren N. G. Ringstrand. Sedan Persson på begäran entledigats från förordnandet, erhöll ledamoten av riksdagens andra kammare A. Wiklund i Brattfors den 22 maj 1908 förordnande att i Perssons ställe vara ledamot i kommittén.

Kommitténs slutliga betänkande, som avgavs den 16 mars 1912, innehåller, bland annat, följande

Norrländska
skogsvårds-
kommitténs
förslag till
utsyningslag.

Förslag

till

**lag angående utsyning å enskildas skogar i Västerbottens
och Norrbottens läns lappmarker.**

1 §.

I Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker må icke barrträd avverkas annat än efter utsyning och stämpling, ej heller lövträd ovan odlingsgränsen utan efter tillstånd av vederbörande skogstjänsteman, dock att vad sålunda stadgas icke skall utgöra hinder för hemmansägare att, utom i fall som i 10 § sägs, från hemmanets skog fritt taga vad till dess husbehov tarvas ävensom stubbar och rötter för tjärbränning.

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 1 saml. 60 häft. (Nr 69.)

2 §.

Utsyning verkställes enligt en för viss tid upprättad avverkningsplan.

Sådan plan skall vara grundad på en undersökning om skogens tillstånd och avpassad efter ortsförhållandena ävensom avse skogens framtida bestånd samt högsta och möjligast jämna avkastning; och bör därvid tillses såväl att träd icke må så länge sparas, att de taga skada, som ock att skogsvården ej tillbakasättes.

Vid upprättande av dylik plan skola sådana områden, där i följd av markens försumpning eller brist på fröträd eller andra omständigheter naturligt återväxt icke är möjlig, avskiljas samt behandlas för sig; och må erhållande av utsyning å dylikt område göras beroende av att trygghet vinnes för vidtagande av erforderliga åtgärder för återväxt därå.

3 §.

Avverkningsplan skall antingen upprättas av vederbörande skogstjänsteman på hemmansägarens begäran eller ock, där den genom hemmansägarens egen försorg upprättats av annan sakkunnig person, vara i vederbörlig ordning granskad och godkänd i jordbruksdepartementets skogskontor. Fastställd plan skall tillställas hemmansägaren så snart ske kan.

Närmare föreskrifter för skogstjänstemännen i fråga om vad beträffande avverkningsplaner och utsyningar är att iakttaga meddelas av Konungen.

4 §.

Avverkningsplan skall upprättas särskilt för varje hemman eller hemmansdel; dock må på Konungens prövning ankomma att, när särskilda skäl därtill äro, på framställning av ägaren medgiva, att närbelägna skogar må sammanföras under gemensam avverkningsplan. Har så skett, skall planen gälla även mot ny ägare.

5 §.

Utsyning sökes före den 1 april hos vederbörande skogsingenjör, vilken det därefter åligger att såvitt möjligt inom den 1 nästföljande oktober, där ej laga hinder möter, verkställa utsyning och stämpling.

6 §.

Tiden för utsyning skall genom skogsingenjörens försorg kungöras i vederbörande kyrka minst fjorton dagar förut. Skola flera sådana förrättningar under året verkställas inom samma socken, bör i kungörelsen angivas tiden och stället för den förrättning, som är avsedd att först taga sin början, samt för övriga förrättningar den ordning, vari de komma att företagas.

7 §.

Utsyning verkställas för en tid av tre år i sänder; dock må på Konungens prövning ankomma att, när särskilda skäl därtill äro, medgiva, att utsyning må ske för längre tid framåt än tre år.

8 §.

Hantlangning, som erfordras för uppskattning av skogen eller vid utsyning, skall, därest sökanden icke tillhandahåller densamma, av honom bekostas.

9 §.

Vid utsyningsförrättning skall förrättningsmannen, innan han från stället avreser, mot bevis, men utan lösen, tillställa sökanden eller hans ombud protokoll över förrättningen, vilket skall innehålla uppgift på utsynade virkesbeloppets storlek samt besvärshänvisning ävensom, i förekommande fall, den ersättning, som för förrättningen skall utgå.

10 §.

Har i protokoll över utsyning föreskrift lämnats, att vissa träd å utsyningstrakten skola överhållas såsom fröträd, må desamma, där de blivit genom skogstjänstemans försorg tydligt utmärkta, icke avverkas utan efter tillstånd av vederbörande skogsingenjör.

11 §.

I protokoll över utsyning böra även angivas de åtgärder, som i och för främjande av återväxt å hyggestrakten anses önskvärda.

Angående understöd av skogsvårdsmedel för dylika eller andra skogsvårdsåtgärder samt skogsvårdsstyrelsens befattning med skogsmedlens förvaltning och fördelning m. m. är särskilt stadgat.

12 §.

Vill ägare erhålla tillstånd att för skogsmarks uppodling till åker eller äng falla skog annat än för hemmanets oundgängliga husbehov, göra därom anmälan hos vederbörande skogsingenjör, vilken det åligger att vid därefter skeende utsyning å hemmanet verkställa besiktning å den uppgivna odlingsmarken till utrönande av dess läge, storlek, beskaffenhet och tjänlighet till odling samt därefter till skogsvårdsstyrelsen insända besiktningsskizsen med uppgift å den tid, som anses för odlingsfullbordande erforderlig, jämte det yttrande i övrigt, vartill besiktningen kan föranleda. Önskar ägaren att utan avbidande av utsyningsförrättning vinna handläggning av ärendet, äge han på egen bekostnad antingen för besiktning av marken påkalla skyndsamt åtgärd av vederbörande skogsingenjör eller kronobetjänt, varefter denne med ärendet vidare förfar i den ordning ovan stadgas, eller ock låta odlingsmarken besiktigas av två trovärdiga män samt insända deras över besiktningen avgivna intyg jämte ansökning i ärendet till endera av nämnda tjänstemän, som har att med eget yttrande befordra ansökningen till skogsvårdsstyrelsens prövning.

Finner skogsvårdsstyrelsen det tillämnade odlingsföretaget vara av beskaffenhet, att avverkning av virke till fritt förfogande bör medgivas, meddele skogsvårdsstyrelsen därtill tillstånd med utsättande av viss tid, inom vilken odlingen skall vara fullbordad, skolande underrättelse om styrelsens beslut i ärendet meddelas skogsingenjören för ägarens förständigande. Sedermera har skogsingenjören att vid nästa ordinarie utsyning eller tidigare, om ägaren det begär och vill därför vidkännas kostnaden, i behörig ordning utstämpla virket å odlingsstrakten, vilket härefter må av ägaren fritt fällas och användas. Vad sålunda utstämpelats skall avräknas vid utsyning i övrigt för hemmanet.

13 §.

Den, som avverkar utsynat virke, skall vara pliktig ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som för utövande av kontroll över avverkningen av skogsingenjören meddelats.

14 §.

Den, som vill för annat ändamål än till hemmanets husbehov avverka lövträd nedom odlingsgränsen, skall, innan sådan avverkning sker, därom underrätta vederbörande skogsingenjör.

15 §.

Ändring uti av skogsingenjör upprättad avverkningsplan sökes hos vederbörande skogsinspektör genom besvär innan klockan tolv å sextionde dagen från det planen blivit hemmansägaren tillställd.

Den med skogsingenjörs beslut i övrigt missnöjde må däröver föra klagan genom besvär hos vederbörande skogsinspektör innan klockan tolv å trettionde dagen från det han erhållit del av beslutet.

Mot beslut av skogsinspektör föres talan genom underdåniga besvär, som skola vara inkomna till jordbruksdepartementet innan klockan tolv å trettionde dagen från det klaganden fått del av samma beslut.

16 §.

1 mom. Sker avverkning i strid mot de i denna lag meddelade föreskrifter, vare straffet böter eller fängelse i högst sex månader, och skall det avverkade virket, där det ligger å skogen kvar eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa avverkningen, skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke.

Innefattar avverkning, varom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall vad förut i denna paragraf är stadgat icke vinna tillämpning; dock skall delägare i samfällad skog, som vid avverkning i strid mot denna lags föreskrifter tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hava förverkat vad å honom belöper av det avverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgiva ersättning efter ty här förut är sagt.

2 mom. För annan överträdelse av de enligt denna lag meddelade föreskrifter vare straffet böter.

17 §.

1 mom. Rätt att i beslag taga virke, som bör anses förbrutet, tillkommer allmän åklagare samt skogsingenjör och tillsyningsman, var inom sitt tjänstgöringsområde, men rättighet att utföra åtal äge endast allmän åklagare och skogsingenjör, och skall förty annan, som gjort beslag, därom så snart ske kan göra anmälan hos allmän åklagare eller skogsingenjör.

2 mom. Sedan beslag ägt rum, skall, vid äventyr att beslaget eljest förfaller, inom sextio dagar frågan om beslagets giltighet underställas prövning av domstolen i den ort, där beslaget skett, genom instämmande av virkesägaren eller, där denne ej är för åklagaren känd eller icke kunnat med stämning anträffas, genom anmälan hos domstolen eller domaren, för vilken senare händelse av domstolen eller domaren ofördröjligen skall om beslaget utfärdas kungörelse, innefattande föreläggande för virkesägaren att inställa sig inför domstolen å den allmänna rättegångsdag, som infaller näst efter en månad från kungörelsens dag, ävensom meddelande att rätten då vill, utan hinder av virkesägarens utevaro, till prövning upptaga frågan om beslagets giltighet och huru med virket bör vidare förhållas. Denna kungörelse skall genom åklagarens försorg befordras till uppläsande i kyrkan i den församling, där beslaget skett, samt införas uti minst en av ortens tidningar.

3 mom. Försäljning av beslagtaget virke må ej ske, innan frågan om beslagets giltighet slutligen prövats, där ej virkesägaren begär, att försäljningen det oaktat skall äga rum eller överexekutor på anmälan av åklagaren, med hänsyn till att fara för virkets förstörelse är för handen eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, därom förordnar.

Närmare bestämmelser om sättet för försäljning av beslagtaget virke meddelas av Konungen.

4 mom. Försäljes beslagtaget virke, innan det dömts förbrutet, skall, intill dess frågan härom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman nedsättas hos Konungens befallningshavande i länet, och vare om insättning av sådana medel i bankinrättning lag, som i 138 § ut-sökningslagen sägs.

18 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla länets skogsvårdskassa. Genom försäljning av beslagtaget virke uppkommen behållning

ävensom, där virket undgått beslag, ersättning jämlikt 16 § fördelas sålunda, att en tredjedel tillfaller skogsvårdskassan samt två tredjedelar åklagaren, dock att, där annan behörig person verkställt beslaget, denne skall av åklagarandelen undfå hälften.

19 §.

Saknas medel till fulla gäldandet av böter, vartill någon på grund av denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmän strafflag.

20 §.

Vad i denna lag stadgas skall äga tillämpning jämväl för enskildas skogar inom Särna socken med Idre kapellag av Kopparbergs län ävensom för skogar till sådana skattehemman i de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som icke tillhöra lappmarkerna, samt i Västernorrlands och Jämtlands län, vilka i fråga om dispositionsrätten över skogen äro underkastade inskränkningar jämlikt kungl. förordningen den 29 juni 1866.

21 §.

Utan hinder av bestämmelserna i denna lag skola lapparna vara såsom hittills berättigade att, i den mån för utövande av dem tillkommande betesrätt å skogsmark är nödigt, till hushållsbehov begagna skogen.

Förutom ovan intagna förslag till utsyningslag har kommittén framlagt förslag till lag angående tillsyn å samt vård av enskildas skogar inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej tillhöra lappmarken, avsedd att ersätta den nuvarande så kallade dimensionslagen. Till detta förslag torde jag senare i dag få återkomma.

*Andra förslag
av kommittén.*

Darjämte har kommitténs majoritet — bestående av ordföranden samt ledamöterna Fahlén och Ringstrand — i betänkandet framlagt följande förslag:

att förordningen om skogsvårdsavgift ¹⁾ måtte förklaras skola gälla även för Västerbottens och Norrbottens län samt Särna socken med Idre kapellag;

¹⁾ Numera förordningen den 11 oktober 1912.

att i stället de i kungörelsen den 11 december 1903 angivna avgifter för utsyning måtte upphöra att utgå, när utsyningsförrättningen avsåge hemman i Västerbottens eller Norrbottens läns lappmarker eller Särna socken med Idre kapellag i Kopparbergs län och verkställdes åt ägare av sådant hemman liksom ock då förrättningen verkställdes å sådan allmänning inom Västerbottens eller Norrbottens län, för vilken funnes anställd av Kungl. Maj:t antagen skogsförvaltare;

att beträffande Västerbottens och Norrbottens län måtte antagas ett i betänkandet framlagt förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelser i nämnda två län, enligt vilket förslag inom vardera av länen skulle finnas en skogsvårdsstyrelse, vars huvudsakliga uppgift skulle vara att befrämja den enskilda skogshushållningen och förvalta de medel, som genom skogsvårdsavgifter eller eljest inflöte till skogsvårdskassan;

samt att förordningen angående skogsvårdsstyrelser den 24 juli 1903 måtte förklaras skola i tillämpliga delar gälla även för Särna socken med Idre kapellag.

I alla dessa delar hava kommittéledamöterna Kinberg, Welander och Wiklund avgivit gemensam reservation, vari de förorda bibehållande av utsyningsavgifter och beviljande av särskilt statsanslag till skogsvårdens främjande i dessa trakter samt avstyrka förslagen om upptagande av skogsvårdsavgifter ävensom om inrättande av skogsvårdsstyrelser i Västerbottens och Norrbottens län samt om utsträckande av Kopparbergs läns skogsvårdsstyrelses verksamhet till Särna socken med Idre kapellag.

De sålunda av kommittémajoriteten framställda förslagen angående skogsvårdsstyrelser och skogsvårdsavgifter böra enligt min mening icke för närvarande upptagas till prövning. För att kunna allsidigt bedöma dessa förslag, angående vilkas lämplighet mycket delade meningar uttalats icke blott, såsom ovan anförts, inom kommittén utan även i de över kommittéförslaget angivna utlåtandena, anser jag nämligen, att de utredningar böra avvaktas, som äro att förvänta dels från kommittén för omarbetning av 1903 års lag angående vård av enskildas skogar samt därmed sammanhängande ämnen (den s. k. skogslagstiftningskommittén) dels ock från sakkunniga för avgivande av betänkande rörande hushållningen med allmänna skogar inom södra och mellersta delarna av riket. Dessa utredningar torde nämligen i viss mån kunna utöva inflytande på nyss nämnda frågor.

Kommittén har vidare framlagt förslag till lag angående allmänningsskogar i Västerbottens och Norrbottens län, enligt vilket utstämpling av i behörig ordning fastställt avverkningsbelopp skulle ske genom en av

Kungl. Maj:t antagen skogsförvaltare eller, där sådan icke finnes anställd, av vederbörande skogsingenjör.

Även denna fråga torde för närvarande lämpligen böra lämnas å sido.

Därjämte innehåller betänkandet ett utförligt motiverat förslag till organisation av personalen för utsyningslagens handhavande. Enligt detta förslag skulle överjägmästarnas, jägmästarnas och kronojägarnas åligganden med avseende å ifrågavarande skogar överflyttas å respektive skogsinspektörer, skogsingenjörer och tillsyningsmän samt domänstyrelsens göromål med avseende å den enskilda skogshushållningen å ifrågavarande områden överflyttas på ett inom jordbruksdepartementet inrättat skogskontor. Mot detta förslag hava reservationer avgivits av Welander samt i vissa detaljer av Kinberg och Wiklund.

Till detta förslag återkommer jag i annat sammanhang, men vill redan nu nämna, att förslaget om inrättande av ett skogskontor inom jordbruksdepartementet icke synes mig nu böra upptagas till prövning.

Över kommitténs förslag till utsyningslag hava utlåtanden avgivits av Konungens befallningshavande, landstingen och hushållningssällskapen i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands och Kopparbergs län, skogsvårdsstyrelserna i de tre sistnämnda länen, överjägmästarna i Luleå, Skellefteå, Umeå och Gävle—Dala distrikt ävensom den 7 juli 1913 av domänstyrelsen efter överläggning med överjägmästarna. Härjämte har Svenska trävaruexportföreningen i tre till Kungl. Maj:t inlämnade skrifter yttrat sig i ämnet; och har domänstyrelsen jämväl häröver avgivit utlåtanden den 28 januari och den 14 november 1914 samt den 20 januari 1915.

Utlåtanden.

För kommitténs motivering till lagförslaget, reservationerna inom kommittén mot detsamma, de erinringar, som framställts i utlåtandena, ävensom trävaruexportföreningens förslag och det huvudsakliga av domänstyrelsens däröver avgivna yttranden anhåller jag nu att få redogöra.

*Motiveringen,
reservationerna och
utlåtandena.*

I den allmänna motiveringen till förslaget yttras följande:

»Jordägarna i lappmarkerna hava icke samma fria förfogande över skogskapitalet som i andra landsdelar; de hava allenast tillerkänts den

*Lagens
principer.*

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 1 saml. 60 häft. (Nr 69.)

rätt till avkastning av skogen, som denna — efter förutgången, av sakkunnig tjänsteman hållen syn på stället — kan anses uthålligt lämna utöver husbehovet. Härav framgår, att stadgandena angående hushållningen med förevarande skogar äro av väsentligt olika karaktär mot all annan skogslagstiftning i vårt land, även däri att de icke innebära någon inskränkning av förut givna rättigheter, utan äro ett uttryck för de villkor, under vilka de vanligen mycket betydande skogsanslagen erhållits. Dessa villkor voro även bestämmande för skogsanslagens storlek.

Det syfte, som ursprungligen avsågs med förevarande skogar, nämligen att de skulle befordra landets uppodling och bebyggande genom att bereda befolkningen direkt inkomst av skogens avkastning samt arbetstillfällen med skogsdrivning vintertiden, finner kommittén fortfarande vara synnerligen viktigt, och är den omständigheten att numera betydande delar av ifrågavarande skogar kommit ur den jordbrukande befolkningens hand icke ägnad att i någon mån förringa riktigheten av en sådan uppfattning.

Kommittén har såväl under sina resor som även genom inkomna svar på kommitténs frågeformulär blivit i tillfälle att erfara, hurusom i dessa trakter råder en mera allmänt utbredd uppfattning om utsyningslagens nytta för de trakter den avser, men det har å andra sidan framhållits, att lagen alltför mycket inskränker den enskildes fria verksamhet med avseende å skogen. De erfarenheter, som under senare tider vunnits angående enskildas skogshushållning i övriga delar av landet, giva dock oförtydligt vid handen, att den inskränkta dispositionsrätt till skogen, som sålunda föreskrivits, varit välbetänkt och nödvändig för att åt ifrågavarande hemman även för framtiden bereda ett erforderligt stöd från skogen.

Ehuru kommittén alltså icke finner något skäl tala för förändring eller upphävande av den allmänna princip, på vilken nu gällande lagstiftning för ifrågavarande skogar vilar, eller att desamma skola under statens uppsikt och kontroll underkastas sådan hushållning, som avser deras framtida bestånd samt möjligast jämna och värdefulla avkastning, så har dock kommittén ansett önskvärt, att dessa stadganden finge uttryck i en särskild lagstiftning rörande enskildas skogar i lappmarkerna och därmed jämställda skogar. I det förslag till sådan lagstiftning, som kommittén uppgjort, hava jämväl nu gällande bestämmelser angående sättet för hushållningens ordnande i viss mån utvecklats, varjämte tillagts åtskilliga stadganden i ändamål att tillgodose önskemålen såväl om förnygring efter avverkningarna som ock om återförande av improduktiv skogsmark till produktiv eller åtminstone förhiudrande av utveckling i motsatt riktning. Klart är emellertid, att i denna lag ej kunna inrymmas mera speciella föreskrifter, utan böra dessa naturligen

såsom hittills meddelas från den överordnade myndighet, som har högsta inseedet över ifrågavarande skogar i vad på statsmyndighet beror.

Rörande de allmänna synpunkter, som för kommittén varit vägledande vid lagförslagets utarbetande, tillåter sig kommittén att här anföra följande.

Till en början anser sig kommittén böra uttala, att den rätt till bestämmande av skogsavkastningens storlek samt till utstämpling av all skog för avsalu, som staten hittills förbehållit sig och fortfarande bör äga, även måste anses innebära en förpliktelse från det allmännas sida att låta på sådant sätt utföra skogsuppskattning, avverkningsberäkning och utsyning, att skogsägaren tillförsäkras all den avkastning, som skogen under rådande förhållanden förmår uthålligt lämna.

Beträffande det sätt, varpå denna angelägenhet lämpligast bör ordnas, vill kommittén framhålla såsom sin mening, att en ändring bör ske uti nu praktiserade systemet, enligt vilket åt det centrala ämbetsverket, domänstyrelsen, överlåtits att i form av föreskrifter för skogstjänstemännen utfärda nästan alla bestämmelser rörande ovannämnda viktiga förrättningar. Den enskilde skogsägaren får härigenom icke kännedom om vad han kan hava rätt att fordra av vederbörande tjänsteman, t. ex. i fråga om skogens uppskattning m. m., varjämte föreskrifterna kunna hastigt förändras och bliva beroende av personliga åsikter hos vederbörande ämbetsmän. Det ligger visserligen i sakens natur, att större delen av hithörande bestämmelser äro av så detaljerad och fackmässig art, att de icke lämpligen kunna inrymmas i lag, men å andra sidan torde vara tydligt, att nu gällande stadganden, vilka huvudsakligen blott innehålla, att syn skall hållas på skogen innan utsyning verkställas, varvid skall tillses, att skogens framtida bestånd och tillgången på timmerdugliga träd bevaras samt att skogen ej får överhållas så länge, att den tager skada, äro alltför ofullständiga och icke motsvara nuvarande krav på en ordnad skogshushållning. Vid den tidpunkt, då 1866 års förordning och 1873 års avvitringsstadga utfärdades, var för dessa trakter ett ordnat skogsbruk knappast möjligt, och några bestämmelser i denna riktning skulle varit av ringa betydelse. För en stor del av dessa skogar råda dock numera väsentligt förändrade förhållanden, och hushållningen kan nu inom i lag bestämda gränser i vida högre grad än förr inriktas på en planmässig och rationell skogsskötsel, och då bör även uttryck härför givas i lagen, liksom även där böra angivas de huvudgrunder, efter vilka skogens avkastning skall beräknas. I vilka avseenden nu gällande stadganden enligt kommitténs uppfattning kräva förändring skall närmare framgå av följande framställning.

Ogynnsamma omständigheter och bestämmelser.

Om ock, såsom ovan anförts, de allmänna grunderna för förevarande lagstiftning äro, i stort sett, riktiga, har likväl behandlingen av dessa skogar på grund av åtskilliga ogynnsamma omständigheter varit i flera avseenden långt ifrån tillfredsställande. Övre Norrlands skogsvårdsförening, vilken i skrivelse till Kungl. Maj:t påpekat en del bristfälligheter, som enligt föreningens mening vidlåde utsyningslagen och särskilt sättet för dess tillämpning, har härutinnan anført bl. a.: Det saknades ett för lagens rätta handhavande tillräckligt antal tjänstemän. Skogsstaten hade inom lappmarken den dubbla uppgiften att dels leda värden av kronoparkerna och dels därjämte utstämpla allt saluvirke på enskildas skogar. Ett nöjaktigt fullgörande av dessa åligganden krävde helt säkert vida mer arbete än som rimligtvis kunde avfordras den nuvarande fåtaliga personalen. Följden bleve att arbetet förtygligades, så att varken statens eller enskildas skogar finge en vård, som ens närmelsevis motsvarade de värden, vilka de representerade. Denna ytlighet framträdde särskilt skarpt å privatskogarna, där stämplingarna vanligtvis utfördes av revirförvaltarnas assistenter, vilka alltför ofta förflyttades. Härigenom rubbades all slags kontinuitet i skötseln av dessa skogar. Det vore ej undantag men snarare regel, att den vart tredje år återkommande stämplingen å en hemmansskog verkställdes av olika tjänstemän. Under sådana förhållanden vore det för vederbörande förrättningsman omöjligt att förskaffa sig den personliga erfarenhet om varje särskild skogs behov av vård, utan vilken ett framgångsrikt och intresserat arbete vore fullkomligt otänkbart. Hushållningen med lappmarkshemmanens dyrbaraste tillgångar komme sålunda ofta att grundas, ej på kunskap om verkliga förhållanden, utan på det subjektiva omdömet hos tillfälligtvis förordnade assistenter, vilka ej sällan saknade tillräcklig erfarenhet för det dem lämnade uppdraget. Denna anmärkning gällde mindre själva stämplingen än bestämmandet av utsyningsbeloppets storlek och, framför allt, valet av stämplingstrakt. Det inträffade nämligen alltför ofta, att utstämplingen ej bleve förlagd till den del av skogen, som, skogligt sett, vore i största behov av avverkning. I många fall hade förrättningsmannen ej före stämplingen ens besökt den utsyningsberättigade, även om denne bott å hemmanet, utan han hade verkställt utsyningen, då han på sin färd från ett hemman till ett annat passerade skogen. I följd härav hade ej heller hemmansägaren blivit i tillfälle att med sin större lokalkännedom giva förrättningsmannen den upplysning och ledning, vilken endast kunde vara till gagn för den sak, som denne tjänade.

Även om kommittén icke kan i allo bekräfta den sålunda uttalade

åsikten att avverkningsbeloppets storlek skulle vara beroende på det subjektiva omdömet hos tillfälligtvis förordnade assistenter, vilket påstående motsäges därav att beräkningen av årsavkastningen är bestämd att ske efter vissa grunder, varigenom givetvis spelrummet för det subjektiva omdömet i ej ringa mån begränsas, så äro dock de brister, som förekommit i fråga om avverkningsberäkningen för hemmansskogarna, alltför uppenbara för att undgå att väcka särskild uppmärksamhet. Dessa brister torde enligt kommitténs förmenande hava allra mest föranletts därav, att avverkningsberäkningarna icke grundats på en tillräckligt noggrann undersökning av virkesförrådet samt att beräkningssättet i och för sig icke kunnat i tillräcklig mån anpassas efter de ofta mycket abnorma skogsförhållanden, som råda för dessa skogar, samtidigt som det ej lärer kunna med fog bestridas, att skogstjänstemännens fåtalighet, varigenom arbetet ej sällan måst utföras under trycket av stor brådska, ävensom assistenternas oupphörliga förflyttningar och därav härflytande bristande kännedom om skogarna ofta inverkat menligt på utförandet av de arbeten, som av förevarande lagstiftning föranletts.

För att avhjälpa anmärkta missförhållanden i organisationshänseende har ock kommittén föreslagit, att antalet tjänstemän skall ökas, i det revirförvaltarna skola helt befrias från bestyret med hemmansskogarna och detta i stället överlämnas till särskilda statstjänstemän, skogsingenjörer, vilka skola hava till uppdrag jämväl att meddela skogsägarna lämpliga råd och anvisningar med avseende å skogsskötseln, och anser kommittén en sådan anordning verksam till ernående av ett ökat samförstånd mellan de enskilda och utsyningsförrättarna. Det torde även kunna förväntas att, om såsom instans närmast skogsingenjören sättes särskild tjänsteman, skogsinspektör, vilken skall hava sin uppmärksamhet uteslutande riktad på de enskilda skogarna, det icke utan skäl överklagade missförhållandet, att nuvarande andra instansen, överjägmästaren, ofta nog ej fått tid till nödiga inspektioner rörande första instansens verksamhet, skall upphöra.

Även ett par andra omständigheter, som visserligen ej direkt härflyta från lagens innehåll eller tillämpning, men som dock varit ägnade att i sina följder motverka lagens syfte och fördenskull synas icke lämpligen böra här helt lämnas å sido, vill kommittén i detta sammanhang beröra, nämligen hemmanens alltmera fortgående uppdelning på flera ägare ävensom skogarnas upplåtande under avverkningsrätt för längre tid.

Jorddelningarna, såväl laga skiften som i senare tid jämväl hem-

mansklyvningar, inom de delar av landet utsyningslagen berör hava i ej obetydlig grad föranlett, att skogen icke blivit det stöd för jordbruket, som avsett varit. Förutom att skiftesdelägarna under den tid skiftet pågått saknat den inkomst av skogen, som eljest skulle kunnat erhållas genom försäljning av skogsförnödenheter, och i följd härav samt av de stora kostnaderna för skiftet ej sällan bragts i ekonomiska svårigheter, hava ståndskogslikviderna ofta föranlett uttagande på en gång av så stor del av skogskapitalet, att för de särskilda hemmanen lagens grundtanke måste anses trädd för nära, varjämte utsyningar av s. k. likvidskog, som vanligen utgått i bestämt autal träd av vissa dimensioner, icke heller kunnat utföras efter beståndsvårdens fordringar. Genom en långt driven utskiftning av skogen har därjämte understundom inträffat, att skogsskiftena gjorts så oförliga eller blivit av så ringa areal, att ett ordnat skogsbruk försvårats och i vissa fall knappast varit möjligt, särskilt med den ojämna åldersklassfördelning, som ofta är rådande i förevarande trakter. I 1909 års lagstiftning angående avvitrting i lappmarkerna och om husbehovsskogar hava införts bestämmelser, som avse, genom stadganden om odelbara samfällda skogar, att inom nämnda lagstiftnings giltighetsområde förhindra uppkomsten i framtiden av alltför små skogshushållningsenheter, stadganden, som förefalla kommittén väl grundade.

Ända intill senare tid hava utsyningsförfattningarna allmänt tillämpats så, att skogsstatstjänstemännen icke ägde vägra att utstämpla i behörig ordning till ståndskogslikvid bestämda träd, även om de ansett en sådan utstämpling kunna föranleda till att vederbörande skogs bestånd för framtiden äventyrades. Gent häremot har emellertid under senaste åren gjorts gällande önskvärdheten av att endast så stor del av ståndskogslikviden skulle behöva utstämplas, som kunde avverkas utan att utsyningslagens grundprincip, sådan den i författningarna uttalats, bleve åsidosatt. Såväl ur rättslig synpunkt med hänsyn till villkoren för skogsanslagens åtnjutande som ock av praktiska skäl på grund av de vådor för lappmarksskogarnas bibehållande, som tillämpning av den motsatta uppfattningen visat sig medföra, ställer sig kommittén avgjort på den senare meningens ståndpunkt. Denna har ock på allra sista tiden vunnit stöd uti 1906—1911 års skiftesstadgekommittés förslag till lag om skifte av jord §§ 158—161 ävensom därtill hörande motivering, till vilken kommittén i huvudsak ansluter sig.

De mångåriga avverkningsrätterna hava även haft en ofördelaktig inverkan på hemmansägarnas ekonomi och därigenom medelbart på skogsvården, ty av avverkningsrättsinnehavarna har givetvis icke varit att vänta annat intresse än att utfå den skog, som kunnat tillkomma dem enligt

avverkningskontrakt, och av jordägarna, som i de flesta fall avhänt sig avverkningsrätten mot en jämförelsevis obetydlig ersättning, har man lika litet kunnat påräkna något livligare intresse för värden av skog, varifrån icke under lång tid varit att förvänta avsevärd avkastning utöver husbehovet.

I åtskilliga av de svar, som avgivits till kommittén från ortsbefolkningen, har ock uttalats, att dylika avverkningsrätter bidragit till nu rådande mindre tillfredsställande skogsförhållanden.

Allt efter som avvitringen fortgått, hava sådana upplätelser kommit till stånd, och desamma besvära ännu för lång tid framåt stora arealer av utsyningslagens giltighetsområde, särskilt inom lappmarkerna. Till belysande härav har kommittén, med ledning av skiftesstadgekommitténs uppgifter härutinnan och upplysningar, hämtade från hos domänstyrelsen befintliga handlingar rörande under senare år i och för avlösning av dylika rättigheter medgivna förskottsutsyningar, låtit uppgöra en tabell, avseende avverkningsrätter, som utlöpa efter den 1 januari 1912.

Enligt denna tabell besväras, med reservation för de arealer, som utan att förskottsutsyning för avlösningen behövt äga rum blivit från avverkningsrätt frigjorda, vilka arealer i varje fall torde vara jämförelsevis obetydliga, hemmanen inom nedanstående revir av dylika rättigheter sålunda:

inom Norra Lycksele revir	30,731.37	har
» Södra »	74,495.62	»
» Åsele »	11,483.74	»
» Tåsjö »	3,010.80	»
» Sorsele »	42,585.88	»
» Stensele »	51,302.74	»
» Vilhelmina »	19,867.51	»
» Fredrika »	24,592.60	»
» Arjeplogs »	40,509.67	»
» Malmesjaur »	229.99	»
» Övre Byske »	3,299.21	»
» Arvidsjaur »	26,145.27	»
» Norsjö »	45,895.65	»

Summa 374,150.05 har.

Vad som emellertid måhända i ännu högre grad än ovan angivna förhållanden varit till hinder för en rätt skötsel av dessa skogar torde dock vara deras karaktär av urskogar samt de ogynnsamma flottnings-

och avsättningsförhållandena. I förstnämnda avseende må särskilt framhållas svårigheten att åstadkomma en väl ordnad hushållning med den ojämna fördelning av ung, medelålders och äldre skog, som ofta råder i dessa trakter och vilken blir mera framträdande, ju mindre hushållsenheten är.

Uti inkomna yttranden från ortsbefolkningen klagas ganska allmänt över de dryga flottningskostnaderna. Föruekas må ej heller, att hitintills ofta nog sagda kostnaders storlek inverkat hämmande på skogsvården i dessa långt från kusten belägna trakter. Samtidigt må emellertid rättvisligen erkännas, att under senare tid förhållandena härvidlag avsevärt förbättrats, i vilket avseende särskilt är att bemärka, hurusom genom ändrade grunder beträffande fördelning av samma kostnader å olika virkesslag till förmån för mindrevärdigt virke kunnat beredas möjligheter för avsättning med fördel av virke, som förut icke haft saluvärde.

I fråga om avsättningsförhållandena i övrigt gäller för dessa skogar i huvudsak detsamma som för kronoparkerna i samma trakter: svårigheten att avsätta smärre dimensioner har orsakat, att nödiga föravverkningar i yngre bestånd icke kunnat tillgodogöras, varav följderna blivit en på viss dimension grundad avverkningsform, ett förfaringsätt, som icke varit ägnat att på ett tillfredsställande sätt befördra vare sig förnyringen eller en rätt beståndsvård.

Till beståndens oregelbundna utglesning har ytterligare bidragit att icke blott mer eller mindre skadade, utan även så kallade övermogna timmerträd tidigare (till år 1902) uttagits i form av så kallade extra avverkningar utan behörig hänsyn till ett uthålligt skogsbruk.

Sistnämnda slag av avverkningar, som under 1890-talet övergingo större delen av ifrågavarande skogar och icke sällan samma skog flera gånger, hava dock varit av behovet påkallade för tillgodogörande av träd, som annars skulle försämrats i värde, men de synas icke alltid hava utförts på fullt ändamålsenligt sätt och å en del platser, särskilt i Norrbottens och Kopparbergs län, kommit att omfatta en alltför betydande del av det avsättningsbara virkesförrådet.

Härutinnan torde åtskilliga av de svar, som inkommit från skogstjänstemän på kommitténs fråga: »Hava genom så kallad extra avverkning eller eljest skadade och övermogna träd uttagits till större omfattning å hemmansskogarna och i så fall i vilken omfattning och under vilken tidsperiod?» vara i viss mån upplysande.

Jägmästaren i Ängeså revir har uppgivit, att genom extra avverkningar i kanske större omfattning än lämpligt varit under åren

1896 till 1901 från de flesta hemmansskogar inom reviret uttagits all mera skadad och oväxtlig skog.

Jägmästaren i Råneå revir har angivit mängden skadad skog, som sålunda under tidsperioden 1895—1902 uttagits, till 20 à 30 procent av skogskapitalet.

Jägmästaren i Bodens revir har anfört, att, enligt under tidsperioden 1895—1903 uppgjorda avverkningsplaner, genom extra avverkning uttagits det mesta av all grövre skadad och övermogen skog i reviret.

I Storbackens revir har under åren 1896—1902 sådant uttag skett i stor omfattning, till 20 à 35 procent av skogskapitalet.

Jägmästaren i Jokkmokks revir har ansett, att å de bolagsskogar inom reviret, som 1899 och 1900 undergått uppskattning, utstämpling av skadad och övermogen skog ägt rum i den omfattning, att vissa av nämnda skogar kunna anses vara ödelagda, detta beroende på att även mycken frisk skog medtagits i stämplingarna.

I Malmesjåurs revir uttogs i slutet av 1880- och början av 1890-talen övermogen och skadad skog i tämligen stor utsträckning, i vissa fall till inemot 30 à 50 procent av skogens avsättningsbara virkestillgång.

Jägmästaren i Täsjö revir har såsom svar å frågan uppgivit, att från och med år 1895 inom reviret genom extra avverkningar uttagits 497,000 sådana träd, sannolikt motsvarande omkring 300,000 kubikmeter. För tiden därförut saknades uppgifter.

Jägmästarna i Särna och Transtrands revir hava uppgivit, att under tidsperioden 1895—1900 genom extra avverkning uttagits inom Särna socken 300,231 träd under 31 centimeter brösthöjdsdiameter ävensom 604,448 träd med 31 centimeter brösthöjdsdiameter och däröver. I sammanhang härmed hava samma jägmästare uppläst, att den 1 januari 1901 inom socknen återstått ett avsättningsbart skogsförråd av 994,758 träd under 31 centimeter brösthöjdsdiameter ävensom 620,710 träd med 31 centimeter brösthöjdsdiameter och däröver, vadan alltså under nämnda sex år genom extra avverkningar uttagits inemot 36 procent av antalet avsättningsbara träd, motsvarande mer än 50 procent av kubikmassan.

Även om ovan framhållna svårigheter med avseende på avsättningsförhållanden m. m. fortfarande äro för handen beträffande avsevärda delar av lagens giltighetsområde, så hava likvisst för ej obetydliga delar av samma område förbättrade förhållanden numera inträtt, så att även smärre dimensioner fått saluvärde. I följd härav har det blivit möjligt

att ägna bestånden en bättre vård under uppväxttiden ävensom att utföra verksamma föryngringshuggningar, varigenom ordnade beståndsförhållanden så småningom kunna åstadkommas. Nu finnas sålunda mångenstädes större förutsättningar för införande av en rätt skogsskötsel än vid tiden för nu gällande stadgandens tillkomst.

Angående den närmare tillämpningen av utsyningslagen har domänstyrelsen föreskrivit, att uppskattningen av virkesförrådet skall ske från lägsta avsättningsbara dimension med särskiljande av dels friska och växtliga, dels övermogna och dels skadade träd. Årsavverkningen beräknas efter normalförrådsformeln på sätt för kronoparker är föreskrivet. Kan det befaras, att vid en efter denna grund beräknad avverkning skog av ålder eller annan anledning tager skada, må avverkningen tillfälligt förhöjas. I samband med åtgärder till markens förbättrande och till en god skogsföryngring må ock sådan tillfällig förhöjning äga rum, där genom ogynnsamma dräneringsförhållanden eller av andra orsaker skogens tillväxt i synnerligen hög grad nedsatts. Såsom förutsättning för förhöjning skall gälla att densamma grundas på undersökning av skogen och jämväl i övrigt är fullständigt motiverad. Jägmästaren äger bestämma om dylik förhöjning för den närmast förestående utsyningen, men skall frågan om fortsatt tillämpning därav underställas överjägmästarens prövning.

Med ledning av uppgifter från jägmästarna i lappmarksreviren har kommittén låtit uppgöra en tabell över virkesutsyningarna åren 1895—1909 (bil. 12 vid kommitténs betänkande). Av denna tabell framgår, att årliga medeltalsutsyningen för hektar och revir varierat från 0.26 kbm. (Jukkasjärvi revir) till 1.3 kbm. (Storbackens revir) samt i stort medeltal uppgått till omkring 0.70 kbm. för hektar.

Föreslagna
förändringar.

De förändringar, som beträffande nyssnämnda föreskrifter och i övrigt synas kommittén önskvärda för åstadkommande av en förbättrad hushållning med dessa skogar, sammanfalla till väsentlig del med vad därutinnan föreslagits ifråga om statens skogar.¹⁾ Här må därför endast framhållas följande:

»Fordran på uthållighet för de särskilda hemmansskogarna bör i huvudsak grundas på samma principer, som uttalats angående kronoparkerna. Redan den omständigheten att även smärre träd numera flerstädes hava saluvärde innebär skäl för att den form, som uthållig-

¹⁾ Se kommitténs betänkande sid. 11—142; sammanfattningar sid. 48—49 och 141—142.

hetskravet nu fått i lagstiftningen, eller att skogarna skola lämna enahanda årlig tillgång på träd, som äro till timmer eller bräder användbara, icke längre bör bibehållas. Vid strävandet efter uthållig avkastning må icke virkesmassan eller trädantalet vara enbart avgörande, utan bör såsom uthållighetens mål i stället uppställas, att *skogens värdeavkastning* skall vara i möjligaste mån jämn. Med sådan utgångspunkt bliva dimensionerna på de i årsavverkningen ingående träden av mindre vikt, liksom ock det saknar betydelse, till vilken grad avverkningen utgöres av huvudavverkning eller föravverkning i yngre bestånd.

Kommittén finner ej heller varken nödigt eller från skogshushållningssynpunkt lämpligt, att den mogna skogens överhållande för bevarande av en jämn avkastning skall enbart bestämmas i förhållande till den tidpunkt, då träden kunna anses börja taga skada, utan bör man här liksom i fråga om kronans skogar utgå från den avverkning, som för närvarande med hänsyn till beståndens mognadsålder samt deras beskaffenhet i övrigt bör uttagas, och må denna avverkningsbara del av virkesförrådet i allmänhet icke kvarstå längre, än som är nödigt för att vinna erforderlig jämnhet i avkastningen.

Beträffande den tidrymd, inom vilken den övermogna skogen borde uttagas, hava uttalanden i riktning mot fastslående av en viss tid härför gjorts såväl vid skogsvårdsföreningens diskussionsmöten som ock särskilt uti ett till kommittén avgivet yttrande från Svenska trävaruexportföreningen. Härutinnan vill kommittén såsom sin mening anföra, att någon på förhand bestämd generell övergångstid härför icke kan uppställas, utan att denna fråga bör avgöras i varje särskilt fall med tanken fästad på lagens ändamål att betrygga skogarnas framtida bestånd ävensom högsta och möjligast jämna avkastning för ägaren.

I fråga om beräkandet av årsavverkningens storlek vill kommittén framhålla, förutom att det hittills använda sättet härför är i sig självt mindre tillfredsställande, särskilt vid abnorm åldersklassfördelning, att även de uppgifter, varpå avverkningsberäkningen grundats, vanligen inskränkts till en uppskattning av det avsättningsbara timmerförrådet, fördelat på vissa dimensionsklasser. Någon närmare beskrivning av de särskilda bestånden och deras behov av avverkning, undersökning av åldersklassfördelningen och skogens tillväxtförmåga m. m., varförutan en skogs hushållning icke kan på ett tillfredsställande sätt planläggas, har däremot, med hänsyn bland annat till skogspersonalens fåtalighet, icke kunnat hittills ske. Även om under senare år föreskrivits, att den ordning, i vilken avverkningen bör fortgå, skall antecknas vid uppskattningen, måste dock sådan anvisning bliva mycket osäker och av ringa

värde, särskilt för skogar av mera betydande areal, då avfattning å karta av bestånden ej sker. Val av stämplingstrakt och beståndsvärden i allmänhet hava därför ofta blivit i allt för hög grad beroende av den mer eller mindre ytliga kännedom om skogens tillstånd, som vederbörande utsyningsförrättare kunnat hinna förskaffa sig vid varje särskilt utsynings-tillfälle.

I fråga om de ekonomiska grunderna för skötseln av ifrågakvarande skogar gäller, liksom för kronoparkerna, att avsättningsförhållandena redan från början föranlett därtill, att man utgått från viss timmerdimension och häremot svarande medelålder som normal omloppstid utan närmare undersökning, huruvida härigenom även skulle vinnas största avkastning per ytenhet.

Med hänsyn till att ifrågakvarande hemmansskogar äro anslagna som stöd åt det i dessa nordliga trakter svaga jordbruket, är av särskild vikt, att hushållningen inriktas på vinnande av högsta skogsavkastningen. Då denna är i mycket hög grad beroende av avverkningsåldern, bör samma ålder varken vara för hög eller för låg, utan så avpassas, att markens hela produktionsförmåga utnyttjas.

Den skogsekonomiska princip, som vill låta hushållningen bestämmas av jämförelse mellan den avkastning, som skogskapitalet lämnar genom sin naturliga värdetillväxt, och den avkastning, som skogskapitalet skulle giva, förvandlat till penningar, är för dessa skogar så mycket mindre berättigad, som lappmarkens hemmansägare och därmed likställda blott äro tillförsäkrade skogens avkastning, men icke äga själva skogskapitalet på samma oinskränkta sätt som andra hemmansägare i landet.

Någon realisation av virkeskapitalet kan här således aldrig tänkas bliva förverkligad, ty detta kapital måste alltjämt vara bundet vid hemmanet som växande skog för att för framtiden kunna bereda den bofasta befolkningen den direkta avkastning och de arbetstillfällen, varav den är i behov för sin existens.

Skogar, underkastade utsyningstvång, hava därför icke reellt realisationsvärde, utan blott ett värde, som bestämmas av den behållna avkastningens storlek, och beträffande dylika skogar måste fördensskull strävandena gå ut på att så mycket som möjligt höja denna avkastning med de hjälpmedel, som stå till buds och vartill även hör att välja en härefter avpassad mognadsålder å bestånden.

För den självägande bonden, vilken som bofast jordbrukare ser sin egen och sina efterkommandes framtid bäst tryggad genom att hemmanets såväl åker som skog alltjämt hållas i god hävd och lämna mesta möjliga avkomst, är ock ovannämnda åskådning helt naturlig. Något

annorlunda ställa sig däremot förhållandena för delägarna i trävarubolag. Först må då anmärkas, att dessa, ofta bosatta i annan del av landet, icke hava samma intresse som den å hemmanet bofaste att detta som sådant bibehålles och utvecklas. För dem betyder hemmanets skog blott ett kapitalvärde, som de gärna genom avverkning helt eller delvis omföra till annan värdeform, om ett gynnsamt tillfälle erbjuder sig, och så snart utsikt finnes att på annat håll få större ränteavkastning, än vad skogen genom sin tillväxt förmår ge på sitt realisationsvärde, är det för affärsmannen icke längre fördelaktigt att bibehålla den omloppstid och det vanligen mycket värdefulla virkeskapital, som behöves för att avvinna marken värdefullaste avkastning. Frestelse att avverka och förädla större eller mindre del av skogskapitalet kan ock uppstå i sammanhang med nedläggande av en sågverksrörelse. Det kan även för bolagsdelägarna framstå som en mer eller mindre nödtvungen åtgärd att genom sänkning av omloppstiden tillgripa en del av skogskapitalet för den händelse att aktierna betalats till högre pris eller skuld amorteringarna äro större än som svarar mot skogens avkastningsförmåga, liksom det även kan synas önskligt för dem, som innehava en aktiemajoritet, att genom övergång till en kortare omloppstid åstadkomma en tillfälligt hög skogsavverkning och därav orsakad ökad utdelning på aktierna, varigenom dessa skenbart stiga i värde och kunna med fördel avyttras.

Åtskilliga omständigheter kunna därför för affärsmännen och trävarubolagen göra det önskvärt att lösgöra större eller mindre del av virkeskapitalet, och detta kan antagas komma att föranleda till framställningar om nedsättning av skogens omloppstid under den, som fordras för bibehållande av största skogsavkastningen. Då en dylik åtgärd, även om den kan från ren affärssynpunkt innebära ett visst berättigande, likväl är till framtida skada såväl för hemmanet och skogsbruket som för trävaruindustrin själv och det allmänna, vill kommittén uttala, att skogsskötseln å dessa skogar bör, såväl ifråga om skogens mognadsålder som uti övriga hänseenden, inriktas på att vinna högsta skogsavkastningen.

Även med de ökade arbetskrafter, som kommittén föreslagit, blir det icke möjligt för vederbörande skogstjänsteman att hinna skaffa sig en så noggrann kännedom om den stora mängd hemman, som höra till hans tjänstgöringsområde, att en planmässig hushållning kan enbart därpå grundas. Till ledning för utsyningsförrättarna bör därför för varje hushållsenhet finnas en för vissa år uppgjord avverkningsplan. Denna skall omfatta kartläggning av området och beskrivning av de olika

bestånden, deras ålder och beskaffenhet i övrigt ävensom den avverkning, som finnes böra övergå skogen, vidare en beståndsvis utförd uppskattning av virkesförrådet och dettas beräknade tillväxtförmåga samt en undersökning av åldersklassernas förekomst såväl till areal som virkesmassa; på trakter, där avsättning kan ske endast till vissa timmerdimensioner, bör tillväxtundersökningen därjämte omfatta en utredning om den tid, som i medeltal åtgår för trädens inväxande från en lägre till en högre dimensionsklass. Även om dylika planer icke kunna upprättas i alla avseenden så fullständiga, som för statens skogar, utan måste utföras så att säga i stora drag, äro de dock av grundläggande betydelse för skogens behandling under viss tid framåt.

Under antagande av den fullständigare undersökning av skogen, som här föreslagits, skall den avverkning, som bör utgå för viss tid från en skog, framgå som ett direkt uttryck för skogens tillstånd och behov av avverkning samt berättigade krav på jämn avkastning, men behöver och bör icke göras så beroende av matematiska beräkningar, som hittills skett.

Det är först genom att uppställa en dylik på faktiska förhållanden — beståndens ålder och uppskattade virkesmassa samt utförda beräkningar över tillväxtförmågan — grundad jämförelse mellan en föreslagen avverkning under viss tid, å ena, och skogens beräknade avkastning för tiden efter periodens slut, å andra sidan, som man blir i stånd att överblicka hushållningen och bedöma, huruvida avverkningen är rätt avpassad efter skogens tillstånd och det för skogen gällande kravet på jämn avkastning.

Då det, såsom förut anförts, för hemmansägaren icke är avkastningens massa, utan dess värde, som har största betydelsen, bör vid avverkningsberäkningen icke heller avkastningens jämnhet endast bedömas efter kubikmassan, utan en höjning eller sänkning ske för de olika treårsutsyningarna i förhållande till virkets värde, varigenom vissa beståndsvårdshuggningar av mindre värdefull skog kunna påskyndas.

Rörande skogarnas föryngring måste man för dessa trakter även för framtiden huvudsakligen vara hänvisad till skogens självsådd. Då all avkastning med undantag för hemmansägarens egna husbehov endast får ske efter föregående utstämpling, torde ock i de flesta fall självåterväxten bliva tryggad, även om föryngringstiden ofta blir avsevärt lång.

Kommittén har likväl icke kunnat lämna obeaktat, att så ogynnsamma förhållanden här råda på vissa ställen till följd av marktäckets beskaffenhet, försumpning, brist på dugliga fröträd o. s. v., att direkta åtgärder äro nödvändiga efter avverkning av nuvarande bestånd för att

bibehålla marken i skogsproduktivt skick. Dylika områden torde i allmänhet vid avvitrningen hava betraktats såsom oduglig mark och tillagts hemmanen utöver skogsanslagen. Med de ändrade förhållandena hava emellertid nu flerstädes träd å desamma erhållit saluvärde, och förden-skull synes numera tiden vara inne att införa stadganden såväl till förhindrande av dylik marks övergående till improduktiv som även i riktning mot möjliggörande och påskyndande av återväxt därå. I sådant syfte har kommittén föreslagit, att för mark, där i följd av försumpning, brist på fröträd eller andra orsaker naturlig återväxt icke är möjlig, utsynings erhållande må göras beroende av att vissa direkta föryngrings-åtgärder vidtagas. De åtgärder, som på övriga delar av skogen kunna bliva av hemmansägare vidtagna till påskyndande av föryngringen, böra föranleda en ökning av avverkningen i förhållande till den förkortning av omdrevstiden för skogen, som blir en följd av samma åtgärder.

För ytterligare tryggande av självföryngring har kommittén, med hänsyn till att i följd av hemmanens alltmera fortgående uppdelning skogens avkastning för husbehovsändamål kan antagas komma att utgöra allt större del av samma avkastning, jämväl funnit nödigt, att skydd beredes mot avverkning för husbehov av fröträd, som genom beslut vid utsynning förklarats skola viss tid överhållas, samt fördenskuil i lagförslaget intagit bestämmelse härom.

Ur synpunkten av ernående av en god skogsvård å ifrågavarande skogar har kommittén föreslagit lagstadganden även i vissa andra ämnen, därom nu icke finnes något föreskrivet. Sålunda har kommittén ansett lämpligt bland annat, att den undantagsställning i fråga om skogsvårdsavgifters utgörande, som dessa trakter hittills intagit, skall upphöra, att såsom följd härav ifrågavarande skogar skola stå under visst inseende av skogsvårdsstyrelse, samt att i lagen beredas möjligheter för sammanförande under vissa villkor av skilda hemmansskogar i samme ägares hand till gemensam hushållsenhet.»

I ett vid betänkaudet fogat särskilt yttrande anför kommittéleda-moten *Welander* följande:

»Stor vikt ligger uppå, att varje skogshushållningsenhet innehåller bestånd av skilda åldrar, så att en möjligast jämn skogsavkastning erhålles. Möjligheterna för erhållande av sådana från skogshushållnings-synpunkt lämpliga enheter minskas, ju mindre areal skogen omfattar. Även skogslotternas form kunna vara sådana, att de försvåra en ordnad skogsskötsel.

Det ändamål, som skogarna inom lappmarken och Särna socken

med Idre kapellag i Kopparbergs län avse att tjäna genom att lämna den bofasta befolkningen en jämn skogsavkastning, måste därför motverkas, om skogarna skiftas i allt för små eller olämpligt formade brukningsdelar. Kommittén har även haft tillfälle att se exempel härpå särskilt från Särna socken.

Ett av kommittén avgivet förslag om rätt till sammanförande för vissa fall av skilda hemmansskogar till större hushållsenheter är ock ett uttryck för den uppfattningen, att skogarnas skiftning redan drivits för långt, varjämte kommittén direkt uttalat, att jorddelningarna inom utsyningslagens giltighetsområde i ej ringa grad föranlett, att skogen icke blivit det stöd för jordbruket, som avsett varit.

Enligt min mening borde kommittén med sådana synpunkter i frågan låtit sig vara angeläget att undersöka, vilka åtgärder, som kunde vidtagas för att förebygga en sådan skadlig utveckling av nu pågående jorddelning. Staten har både rätt och plikt, särskilt ifråga om förevarande skogar, att vaka över att syftet med tilldelande av skogsanslagen i dessa delar av landet icke äventyras.

Lyckligast hade varit, om skiftning av byaskogarna aldrig hade fått ske, utan att hemmanen blott fått sig tilldelade husbehovsskiften och säkrast skulle ändamålet med dessa skogsanslag befrämjas, om hädanefter all uppdelning av hemmansskogarna förbjödes. Men om detta anses som ett alltför stort ingrepp från det allmännas sida, bör åtminstone kunna med skäl fordras, att frågan om vidare skiftning av hemmansskogar under utsyningsstväng blir föremål för sakkunnig prövning i varje särskilt fall. Fördensskull borde åt skogstjänsteman beredas tillfälle att utöva iu-verkan redan på skiftesläggningen. Även om det får anses som allmän regel, att det är markboniteten och icke därpå för tillfället befintligt virkesförråd, som skall vara huvudsakligen bestämmande för delningen, så gälla dock för dessa skogar så säregna förhållanden, att det bör uppställas som en oavvislig fordran, att skiftesläggningen samtidigt skall avse att uppnå en så vitt möjligt lika fördelning även av befintlig ståndskog, samt att även de olika lotterna erhålla en lämplig form.

Skogstjänstemannen skulle sålunda äga befogenhet att avgiva yttrande, dels huruvida hinder möter för skogens skiftning därigenom, att utsyningslagens krav på tillfredsställande skogsvård och jämn avkastning icke kunna tillgodoses för de olika lotterna, i vilket fall det söka skiftet, vad skogen angår, icke bör komma till stånd, och dels, ifall skiftning av skogen anses kunna ske, huru skiftesläggningen i så fall lämpligast bör ske, för att skogshushållningens krav skola bliva i möjligaste mån tillgodosedda.

Då detta är en fråga av stor vikt för en rätt skötsel av de skogar kommitténs uppdrag omfattar anser jag, att kommittén bort göra ett uttalande i den riktning, som ovan angivits.»

I fråga om lagförslagets titel och giltighetsområde samt i sammanhang därmed 20 § anföra:

Kommittén: »Med hänsyn till att lagens huvudsakliga stadganden innebära ett utsyningstvång och bestämmelser rörande detta tvångs realiserande ävensom till att lagens huvudsakliga giltighetsområde är Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker, har kommittén, ehuruval lagen innehåller åtskilliga föreskrifter utöver utsyning samt även, såsom av lagförslagets 20 § framgår, är avsedd att gälla för Särna socken med Idre kapellag av Kopparbergs län samt för sådana hemman inom Västerbottens och Norrbottens läns kustland samt Västernorrlands och Jämtlands län, i fråga om vilka dispositionsrätten till skogen är inskränkt enligt förordningen den 29 juni 1866, ur synpunkten av önskvärdheten att erhålla en så kort rubrik som möjligt ansett lämpligt åt denna giva den avfattning, som skett. Härvidlag har ock för kommittén varit i viss mån bestämmande, att de författningsbestämmelser, som äro avsedda att av lagen ersättas, i allmänna språkbruket gemenligen gått under benämningarna utsyningslagen eller lappmarkslagen.» — »Kommittén har ansett samtliga de skogar, som för närvarande stå under utsyningstvång, fortfarande böra så behandlas. Visserligen har Övre Norrlands skogsvårdsförening uti skrivelse till Kungl. Maj:t uttalat bland annat: 'dimensionslagen bör gälla för alla skogar på kustlandet, vilka ej äro av krononatur, sålunda även för de hemman av skattenatur, vilkas ägare för närvarande på grund av förordningen den 29 juni 1866 endast hava inskränkt dispositionsrätt till skogen. Dessa hemmans antal och areal äro förhållandevis obetydliga. Ett införande av enhet i lagstiftningen för skattehemmansskogar å kustlandet kan därför ej sägas medföra någon som helst risk för en skogsskövling'. Denna föreningens åsikt omfattas jämväl, enligt vad de till kommittén ingångna svaren å utsända frågeformulär utvisa, av åtskilliga skogsägare uti ifrågavarande trakter. Ett insläende på den sålunda antydda vägen har emellertid icke synts kommittén tillrådligt. Onekligt torde nämligen vara, att åberopade 1866 års författning är ägnad att lämna ett verk sammare skydd för skogens bestånd än en dimensionslag kan giva ävensom att betingelserna vid upplåtelserna av ifrågavarande skattehemman under utsyningstvång fullväl motivera skillnaden i lagstiftning beträffande dispositionsrätten över skogstillgången. Såsom ett huvudskäl för ett upphävande, vad skattehemmanen angår, av utsyningstvånget har anförts,

att dessa hemmans antal och arealer vore förhållandevis obetydliga. Härutinnan hyser likväl kommittén en i viss mån avvikande mening, till stöd varför kommittén vill påpeka, att dylika hemman inom Västerbottens och Norrbottens läns kustland äro ej mindre än 497 stycken med en sammanlagd areal av 223,250.77 hektar.»

En ledamot av skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län: »De skogar, som här avses, utgöra inom länet 36 jordeboksnummer med en total ägovidd av 43,822.29 hektar, fördelad på 12 socknar. I jämförelse med inom länet i sin helhet i enskild ägo befintlig skogs-egendom — 2,044,459 hektar — representera således dessa fastigheter allenast en obetydlig del eller något mer än 2 procent av denna areal. Redan denna omständighet ställer mig tvekande inför frågan, huruvida det kan anses nödigt och nyttigt att, såsom kommittén föreslagit, bibehålla en särskild lagstiftning för dessa skogar inom länet. Kommittén har nämligen i sitt betänkande givit uttryck åt den uppfattningen, att utsyningstvång bör upprätthållas även för framtiden beträffande samtliga de hemman och lägenheter, vilka för närvarande äro underkastade dylik inskränkning med avseende på dispositionsrätten till skogen. Även om en sådan begränsning i rätten till skogsavkastningen skulle kunna anses betingad av förhållandena å hithörande skogar inom Norr- och Västerbotten, torde det i allt fall vara höjt över allt tvivel, att knappast någon enda av de omständigheter av vare sig social eller klimatologisk natur, som kunna andragas såsom skäl för bevarandet av utsyningstvång inom t. ex. lappmarken, bör tillerkännas betydelse för våra bygder, där skogens ekonomiska uppgift onekligen träder i förgrunden och där fördensskull skogsskötseln bör ordnas så, att inga värden förfaras. Under sådana förhållanden kunna enligt mitt förmenande endast påtagliga förmåner för den enskilda skogsägaren med avseende å skogens vård och förvaltning motivera bibehållandet av detta samhällets förmynderskap över dessa skogar. De anordningar, som kommittén föreslagit härutinnan, kunna emellertid icke anses tillfredsställande för förhållandena inom länet — — — —. Om alltså med hänsyn till vad sålunda blivit anfört större frihet i nu ifrågavarande avseende skulle finnas böra medgivas innehavare av hithörande hemman och lägenheter inom Västernorrlands län, bör likväl en sådan åtgärd göras beroende därav, att de garantier i form av begränsad dispositionsrätt till skogen, som samhället på sin tid förbehållit sig för vinnandet av syftmålet med upplätelser av mark till anläggning av bygd, utbytas mot andra, vilka skäligen kunna auses lika betryggande för ifrågavarande egendomars framtida besutenhet som

dessa. En dylik avlösning skulle då lämpligen kunna ske på grundval av en överenskommelse mellan staten och vederbörande skogsägare, varigenom denne senare ålades, att i enlighet med av exempelvis skogsvårdsstyrelsen och vederbörande jordbrukskommission upprättad plan till visst belopp av den uttagna skogsavkastningens värde under viss tid verkställa sådana odlingsarbeten och förbättringar av skogsmarken, som kunna lända fastigheten till varaktigt gagn. Konsekvensen av här givna uppslag bjuder, att överinseendet över dessa såväl som andra skogar inom länet för framtiden överlämnas åt skogsvårdsstyrelsen, vilken — utrustad med de befogenheter, som omständigheterna kunna påkalla — skulle hava till uppgift att utöver sin vanliga funktion övervaka uttagandet av det överåriga skogskapitalet och ordnandet av vederlag härför i odling och markförbättringar.»

Konungens befallningshavande i Västernorrlands län: Med hänsyn till den ringa arealen av ifrågavarande skogar inom länet och då dessutom de klimatiska och växtgeografiska faktorer, vilka bidragit att motivera en statskontroll över förvaltningen av de enskilda skogarna i exempelvis Västerbottens och Norrbottens lappmarker, icke torde vara att räkna med för Västernorrlands läns vidkommande, hade man på sina håll satt i fråga, huruvida tillräckligt tungt vägande skäl för utsyningsstvángets bibehållande inom sistnämnda län kunde anses föreligga, och yrkande på ett fullständigt avskaffande av nämnda tvång hade icke saknats. Det syntes icke heller kunna bestridas, att utsyningsstvánget, sådant det hittills trätt i verksamhet, icke varit ägnat att stadfästa någon övertygelse om utsyningsinstitutets nytta eller berättigande, och för den händelse man skulle vara nödsakad förutsätta, att utsyningen allt framgent skulle komma att verkställas enligt hittills tillämpade grunder, skulle ett bibehållande av utsyningsstvánget för Västernorrlands läns del knappast kunna anses motiverat. Man torde emellertid kunna förvänta, att den av kommittén föreslagna omläggningen av utsyningsväsendet, därest den genomfördes, skulle visa sig ägnad att undanröja de viktigaste av de betänkligheter, som utsyningsstvánget i dess nuvarande form icke kunnat undgå att framkalla, och i sådant avseende borde man särskilt vara berättigad att fästa goda förhoppningar vid kommitterades förslag om förändrad ordning för skogslagarnas handhavande. Ett utsyningsväsen, som vore grundat på rationella skogsvårdsprinciper och handhades av en därtill organiserad, kompetent tjänstemannakår, syntes Konungens befallningshavande icke blott vara av betydande nytta för skogsförvaltningen å de fastigheter, vilka vore underkastade utsynings-

tvång, utan även hava en viss betydelse för spridandet av kunskap om och intresse för god skogsförvaltning över huvud taget. Den garanti mot överavverkning, som utsyningstvånget innebure, torde icke kunna fullt effektivt ersättas genom någon annan anordning, och den omständigheten att allenast en ringa del av länets skogsareal vore underkastad utsyningstvång syntes icke i och för sig utgöra något skäl för upphävande av utsyningstvånget, därest dess bibehållande ur andra synpunkter skulle anses lämpligt.

Överjägmästarna, under överläggningen inför domänstyrelsen: De områden, lagförslaget skulle avse, vore ej fullt tydligt angivna. I rubriken sades det avse enskildas skogar, men meningen vore väl, att det även skulle gälla skogar å kronohemman och nybyggen samt å oavvittrade marker inom lappmarkerna, i den mån som enskilda därstädes ägde rätt till utsyning av skogsalster. Jämväl under sådan förutsättning vore emellertid dessa skogar enligt skogsordningen att anse såsom allmänna skogar. Enligt förordningarna den 21 december 1865 och den 18 september 1874 angående utsyning och försäljning av skogsalster från kronans skogar i Stora Kopparbergs län och de norrländska länen angavos de vara statens skogar. Likaledes skulle väl förslaget avse alla de skogar, för vilka bestämmelserna i förordningen den 29 juni 1866 vore gällande, sålunda vissa skattehemman inom de norrländska länen och Kopparbergs län ävensom sådana överloppsmarker, varom talas i brevet till kammarkollegium den 29 juni 1866 och kungörelsen den 26 maj 1899, eller s. k. försålda överloppsmarker. På grund härav ansåges nödigt, att de paragrafer, som angåve lagens tillämpningsområde, omredigerades.

Domänstyrelsen: Lagförslaget avsåg bland annat att till en författning sammanföra de bestämmelser, som gällde nybyggen och kronohemman, frälse- och skattehemman samt lägenheter i lappmarken och i Särna socken med Idre kapellag i Dalarna ävensom vissa i förordningen den 29 juni 1866 omförmälda skattehemman i Norrland och Kopparbergs län. Med dessa likställda med avseende på dispositionsrätten till skogen vore försålda överloppsmarker, som omförmäldes i brevet till kammarkollegium den 29 juni 1866 och i kungörelsen den 26 maj 1899. Förslaget borde sålunda gälla alla dessa fastigheter, vilket med den avfattning, som 1 och 20 §§ erhållit, icke syntes kunna vara fallet. Däremot komme förslaget enligt lydelsen av 1 § att omfatta alla skogar utan undantag inom lappmarkerna. Vissa hemman därstädes hade emellertid fri dispositionsrätt till skogen. Härom ville styrelsen

anföra följande: Fyra dylika hemman jämte från dem avsondrade eller styckade lägenheter vore belägna inom Åsele socken. De bildade byn Skolan, ursprungligen tillhörande Åsele skolbord, vilket ägdes av kronan, och för vilket efter skattnödgning till 1 mantal avvitrning fastställdes år 1805. Enligt brev den 30 april 1823 såldes härav $\frac{3}{4}$ mantal år 1824 och skattebrev utfärdades därå år 1828. Härigenom »frånhändes Kungl. Maj:t och kronan förbemälda $\frac{3}{4}$ av Åsele skolbord om ett mantal samt tillsynades desamma Johan Christoffersson, dess hustru, barn, arvingar, arvinge efter arvinge, med hus, jord, åker, äng, skog, mark, fiske och fiskevatten, kvarn och kvarnställe, torp och torpställen samt alla andra tillägor att njuta, bruka och behålla under skattemannabörd och rättighet». Vid den allmänna avvitrningen av Åsele socken resolverade Konungens befallningshavande i Västerbottens län den 13 juni 1874, att förnyad avvitrning icke skulle övergå de år 1805 redan avvitrtrade fastigheterna. Ifrågavarande $\frac{3}{4}$ mantal hade därefter skiftats i fyra hemman, därav tre om vardera $\frac{5}{24}$ mantal och ett om $\frac{1}{8}$ mantal. — Inom Dorotea socken vore belägna dels byn Lillånäset, vilken enligt brev den 12 maj 1865 vore överflyttad från Jämtlands län, dels byarna Norra och Södra Bellvik, vilka överflyttats från Tåsjo socken i Väster-norrlands län år 1889. Vid sådant förhållande vore icke bestämmelserna i 8 § av 1873 års avvitrningsstadga gällande för dessa byar. — Styrelsen hade intet att erinra mot att för ovannämnda fastigheter i Västerbottens län skulle komma att gälla samma lagstiftning med avseende på skogens nyttjande som för övriga skogar inom lappmarken. — På grund av vad styrelsen sålunda anfört borde 20 § erhålla följande lydelse:

»Vad i denna lag stadgas skall äga tillämpning *jämväl för sådana skogar i övriga delar av de norrländska länen och i Kopparbergs län*, vilka i fråga om dispositionsrätten över skogen äro underkastade inskränkningar jämlikt kungl. förordningen den 29 juni 1866.»

1 §.

Kommittén anför: »Det skydd för skogen, som förevarande lagstiftning avser att giva, gäller huvudsakligen barrskogen. Enahanda förhållande torde även hittills varit rådande, ehuru väl i lag icke funnits angiven någon skillnad härvidlag mellan barr- och lövskog. De numera i viss mån ändrade möjligheterna att med ekonomisk fördel tillgodogöra sig träd, som förut saknat avsättningsvärde, torde emellertid göra det önskvärt att åt lagen giva en avfattning, som icke försvårar ett tillgodogörande

av träd, vilka utan fara för lagens syfte kunna avverkas. De trakter, förevarande lagstiftning avser, äro, med undantag för de mot fjällen gränsande landsdelarna, hänvisade till producerande av barrträd i än högre grad än dimensionslagens giltighetsområde; och nyssnämnda lag har, som bekant, funnits böra skydda endast barrskogen mot överdriven avverkning. En omständighet, som även i någon mån syns kommittén tala för likformighet härutinnan mellan utsynings- och dimensionslagarna, är den, att inom Västerbottens och Norrbottens läns kustland dessa båda lagar skola tillämpas vid sidan av varandra, vid vilket förhållande det naturligen icke kan vara lämpligt att avverkning av lövträd för avsalu skall vara förbjuden på ett hemman, varemot sådan avverkning skall vara lovgiven å grannhemmanet. Av kontrollhänsyn har emellertid kommittén i 14 § av förevarande lagförslag stadgat anmälningsplikt för vissa fall i fråga om avverkning av lövträd. — Då i de övre, mot fjällen belägna trakterna lövskogens bevarande är av vikt för hindrande av fjällgränsens nedgående, har likväl kommittén funnit nödvändigt stadga det undantag från förut angivna regel, att ovan den fastställda odlingsgränsen avverkning av lövträd ej må ske utan på förhand erhållet tillstånd av vederbörande skogstjänsteman. På grund av rådande avsättningsförhållanden torde fara för överdriven avverkning av lövskog uti dessa trakter ej vara för handen, men tänkas kan, att framdeles så skall bliva händelsen, och i varje fall torde, då här liksom i övrigt avverkning för hemmanets eget behov är fri, nämnvärda olägenheter av inskränkningen icke kunna uppstå. I övrigt innehåller paragrafen icke någon annan nyhet i förhållande till nu gällande bestämmelser än att, då genom 10 § den fria avverknigen för hemmanets husbehov blivit för visst fall begränsad, hänvisning till nämnda paragraf här funnits lämplig.»

Landstinget och hushållningssällskapet i Västernorrlands län ävensom *en ledamot i länets skogsvårdsstyrelse* framhålla — under instämmande från *trävaruexportföreningen* —, att då odlingsgränsen vore endast en mer eller mindre godtyckligt uppdragen gräns och ej i huvudsak betingad av biologiska olikheter mellan områdena ovanför och nedanför densamma, borde lövträd få fritt avverkas intill barrträdsgränsen. Såsom ytterligare skäl härför anmärkes därvid, att björk rikligt förekomme som inblandning i de bestånd, som uppkommit på torrlagda vattensjuka marker, vilkas areal årligen ökades, och att det måste anses såsom en onödig, föga praktisk omgång att för varje fall, då en för barrskogens utveckling nödig gallring av lövskog skulle företagas, under-

ställa sådan åtgärd vederbörande skogstjänstemans avgörande, även om gallringsvirket skulle avses till försäljning.

Konungens befallningshavande i Västerbottens län yttrar, att då anledning funnes till antagande, att ej ens de av kommittén föreslagna arbetskrafterna för utsyning och stämpling komme att visa sig tillräckliga, syntes det kunna ifrågasättas, om ej — för att i någon mån minska arbetet med utsyning och stämpling — den i 1 § tillkomna nyheten, att utsyningstvänet skulle ovan odlingsgränsen omfatta även lövträd, kunde eftergivvas.

Även *överjägmästarna*, under överläggningen inför domänstyrelsen, säga sig anse, att lagförslaget borde omfatta jämväl lövträd, men att det kunde ifrågasättas, om dessa borde få avverkas endast efter tillstånd, sålunda utan stämpling. Såsom skäl för sin mening anföra de, att medan virke av lövträd tillförne i allmänhet saknat saluvärde inom lappmarkerna, avyttrades det nu därstädes och fördes även i vissa fall fram till flottlederna.

Domänstyrelsen utlåter sig: »Det kan ifrågasättas, huruvida det av kommittén avsedda målet i fråga om skydd för lövträd kan uppnås på det sätt, som här föreslagits. Om en skogstjänsteman lämnar tillstånd till avverkning av lövträd på ett område, kan detta ofta nog ej angivas med sådan precision, att icke avverkningen kan sträckas längre än avsikten varit. Här är nämligen i regeln fråga om stora, öde trakter. Endast i några fall har bygden sträckt sig upp i eller över barrskogsgränsen. Där är det lättare att närmare angiva viss lokal, varest lövskog må utan fara avverkas. Men ett allmänt och starkare skydd för lövträden är ock av nöden i sådan bygd. Till och med husbehovsavverkningen av lövskog kan under dylika förhållanden vara i behov av en ordnad begränsning. Styrelsen får med avseende härpå erinra om Umeälvens floddal ovanför Tärna, varest några byar äro för både byggnadsbehov och vedbrand hänvisade till lövträden i björkskogsregionen. Liknande skydd behöver lövskogen på vissa ställen inom Karesuando, Vittangi och Jukkasjärvi socknar, varvid särskilt må erinras om trakterna invid järnbanan mellan Gellivare och riksgränsen. Det hade fördenskill varit önskvärt, att bestämmelserna till lövskogens skydd varit skarpare än de av kommittén föreslagna. Det är visserligen på relativt få ställen i lappmarken, som avverkning av lövskog äger rum i sådan utsträckning, att en begränsning därav måste anses nödig. Men i dessa fall är det av synnerligen stor vikt, att avverkningen sker på sådant sätt, att återväxt härefter inträder.

Nu bedrives avverkning av lövskog inom fjällskogsområdet utan hänsyn härtill, vanligen med kvarlämnande av höga stubbar, varefter stubbskott ej framkomma, och utan att vissa lämpliga stammar kvarlämnas. Rättelse härav vinnes ej genom att jägmästaren lämnar allenast tillstånd till avverkning av lövskog, även om han därvid uttalar önskvärdheten av att avverkningen utföres enligt vissa av honom angivna regler. I alla kritiska fall erfordras *utsyning* även av lövskog ovan odlingsgränsen. Det innebär fara att dröja med bestämmelsen härom, ty det gäller frågan om skogsgränsens bevarande. Det är relativt lätt att i tid förekomma skogsgränsens nedgående genom en därpå inriktad skogsvård, men har en förskjutning nedåt av skogsgränsen inträtt genom skövling inom fjällskogarna, är det förenat med snart sagt oöverstigliga svårigheter att hela de sår, som slagits av ovarsamhet och tanklöshet. Frågan är av lika stor betydelse för lappmarkerna som för de områden, där skyddsskogslagen äger tillämpning, vars bestämmelser gälla även lövskogen. Det synes emellertid ej vara lämpligt att i fråga om avverkning av lövskog för avsalu göra skyddsskogslagen gällande inom vissa delar av lappmarken, emedan detta skulle medföra omgångar och dyrbara undersökningar. Målet nås lättast genom föreskrift om utsyning och stämpling enligt nu föreliggande lagförslag även av lövskog, där sådant anses nödigt. Härvid må erinras, att enligt *ordalydelsen* av 8 § av 1873 års avvitringsstadga för Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker, jämförd med 1 § av förordningen den 29 juni 1866, jämväl lövskogen torde kunna anses vara underkastad utsyning och stämpling. Den ifrågasatta föreskriften skulle sålunda icke innebära något tillägg utöver vad som nu är gällande angående de i 8 § av 1873 års avvitringsstadga avsedda skogar. Bestämmelserna i förordningen den 29 juni 1866 hava emellertid aldrig givits en så vidsträckt tillämpning, att däri inbegripits även lövskogen. På grund av vad styrelsen sålunda anfört, torde 1 § böra erhålla följande lydelse:

»I Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker må icke barrträd avverkas annat än efter utsyning och *stämpling av vederbjörande* skogstjänsteman, dock att vad sålunda stadgas icke skall utgöra hinder för hemmansägare att, utom i fall, som i 10 § sägs, från hemmanets skog fritt taga vad till dess husbehov tarvas ävensom stubbar och rötter för tjärbränning. *Vad nu om barrträd är stadgat gäller jämväl lövträd ovan odlingsgränsen.*»

I anslutning till överjägmästarnas ovan angivna uttalanden rörande lagförslagets titel och giltighetsområde anföra vidare:

Överjägmästaren i Umeå distrikt, att efter ordet »hemmansägare» borde insättas orden »och åbo» och efter ordet »hemmanets» orden »och nybyggets», samt

Västerbottens läns hushållningssällskap med instämmande av *Konungens befallningshavande i länet*: Det i 1 § och längre fram i förslaget förekommande uttrycket »hemmansägare», efter bokstaven avseende ägare av i mantal satt jord, borde utbytas mot »jordägare», »fastighetsägare» eller dylikt, avseende varje ägare av skogbärande mark. Ingen anledning syntes nämligen förefinnas att från lagens tillämpningsområde undantaga vare sig torplägenheter, vilka ju i vissa fall kunde äga avsevärd omfattning och många gånger större skogsbestånd än svagare hemmanslotter, eller i 3 § i lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom den 4 maj 1906 och 22 § 2 mom. i lagen om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring den 27 juni 1896 omfördäld lägenhet, d. v. s. icke till stödskog hänförlig jord, som av bolag eller förening förvärvats. Att märka vore nämligen, att förevarande lagförslag vore avsett att tillgodose skogsvårdens intressen och icke endast, i likhet med föregående s. k. norrlandslagstiftning, att skydda jordbruket.

Trävaruexportföreningen föreslår, att hemmansägarna icke vidare skulle äga att, såsom hittills skett, taga husbehovsvirke av barrträd utan föregående utsyning, samt anför såsom skäl härför följande: Föreningen kunde väl förutse, att förslaget skulle möta motstånd från befolkningens sida. Vid närmare eftersinnande skulle man dock finna, att ingen verklig olägenhet därmed förknippades, förutsatt att utsyningen alltid skedde kostnadsfritt. Även i de fall, då någon skulle hava hushållat mindre väl med de åt honom för treårsperioden utstämplade träden, hade han alltid att fritt förfoga över så stora naturatillgångar i avfall, nedfallna torra träd och framför allt i växande lövträd, att han icke behövde lida brist, åtminstone icke på bränsle. Anordningen vore föreslagen närmast av angelägenheten att förebygga, att skogen beskattades hårdare, än som överensstämde med antagna regler för hushållningen. Och fördelarna av denna såsom nödvändig ansedda kontrollåtgärd vore så påtagliga icke minst från nationalekonomisk synpunkt, att dess genomförande borde vara ett allmänt önskemål. — Föreningen föreslår följande lydelse av 1 §:

»I Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker må icke barrträd avverkas annat än efter utsyning och stämpling, ej heller lövträd ovan barrträdsgränsen utan efter tillstånd av vederbörande skogstjänsteman, dock att vad sålunda stadgas icke skall utgöra hinder för hemmansägare

att från hemmanets skog fritt taga stubbar och rötter samt nedfallna torra träd.»

Domänstyrelsen yttrar angående föreningens förslag: Husbehovsrätten skulle enligt detta begränsas att omfatta lövskog samt av barrträd allenast stubbar och rötter jämte torra vindfällen. I regeln torde detta visserligen vara nog för bränslebehovet, men sådana fall förekomme dock, då bränslebehovet ej kunde fyllas på dylikt sätt och i följd därav utsyning av barrskog för ändamålet måste äga rum. Endast efter utsyning skulle hemmansägaren kunna avverka barrträd till gårdens behov av hässje- och stängselvirke, byggnads- och sågtimmer m. m. Domänstyrelsen vågade ej förorda en dylik begränsning. Det bleve nog svårt för hemmansägaren att i detalj fixera vad han under tre år kunde behöva använda till husbehov särskilt av smärre dimensioner till stör och gärdsel m. m. Behövde en hemmansägare mera än vad som utsynats för tre år, skulle han antingen begära extra utsyning för ändamålet eller ock köpa virke, om sådant finnes till salu i orten. Begränsningen komme att fresta till lagbrott: husbehovsavverkning utan utsyning.

2 §.

Kommittén anmärker till en början, att denna paragraf innehåller de huvudsakligaste principerna för lagens tillämpning; och hänvisas rörande motiven för paragrafens bestämmelser i huvudsak till lagens allmänna motivering.

Utav formuleringen av paragrafens andra stycke och lagens allmänna motivering torde framgå, att i paragrafen hyllas den s. k. *skogsränteläran*, enligt vilken den fordran uppställs på skogshushållningen, att den största möjliga nettoavkastningen i värde, uppkommen genom tillväxt såväl i massa som kvalitet, skall vinnas per ytenhet av marken. Detta kan med andra ord uttryckas så, att så länge ett bestånd lämnar högre avkastning i värde än förut, avverkas det icke, även om denna avkastning t. o. m. är väsentligt mindre än den avkastning, som ägaren av beståndet skulle bekomma, därest detta varit förvandlat i penningar. En nödvändig följd av denna läras tillämpning är, att beståndets omloppstid blir lång. I motsats mot *skogsränteläran* fordrar *markränteläran*, att skogen och dess skilda delar genom sin tillväxt i värde skola å sitt realisationsvärde lämna gängse penningränta. Så snart så ej är förhållandet eller, med andra ord, virkeskapitalet på grund av allt-

för ringa tillväxt är oräntabelt, företages avverkningen. Markränteläran har sålunda kortare omloppstid och mindre myckenhet virkeskapital än skogsränteläran.

Kommitténs majoritet, bestående av ordföranden samt ledamöterna Kinberg, Welanders och Wiklund, hyllar skogsränteläran och uttalar härom i avdelningen angående statens skogar, att följande huvudkrav böra ställas på en rationell hushållning med dessa skogar:

1) Skogshushållningens ledande ekonomiska princip skall vara att avvinna skogarna största behållna avkastningen per ytenhet.

2) Avverkningssättet bör icke bestämmas generellt, utan lämpas efter rådande lokala förhållanden i syfte att i möjligaste mån befordra beståndens vård och lämpliga förnygring.

3) Beräkningen av skogsavkastningen skall ske enligt sådana grunder, att nödig hänsyn tages till såväl en rationell skogsvårds fordringar som berättigade krav på jämn avkastning.

Såsom i den allmänna motiveringen till lagförslaget framhållits, har kommitténs majoritet ansett markränteläran vara för de enskilda skogarna i lappmarken desto mindre berättigad, som lappmarkens fastighetsägare blott vore tillförsäkrade skogens avkastning men icke ägde skogskapitalet på samma oinskränkta sätt som andra fastighetsägare i landet.

Däremot uttala sig ledamöterna *Fahlén* och *Ringstrand* i särskilda, vid kommittébetänkandet fogade, utförligt motiverade reservationer till förmån för markränteläran. Härvid framhåller *Fahlén* med styrka, att man under alla förhållanden måste beräkna ränta på skogskapitalet och att skogsräntepincipen innebär, att en del av denna ränta kapitaliseras för att framdeles åstadkomma högre årsavkastning. För en ekonomisk kalkyl borde man emellertid även taga hänsyn till den avkastning, denna sparade ränta skulle givit, om den lösgjorts. Därjämte borde beaktas, att de grövsta dimensionerna, vilka fordrade längsta omloppstiden och största skogskapitalet, icke numera syntes vara relativt till smärre dimensioner lika värdefulla som förut. Emellertid framhåller *Fahlén*, att för lång tid framåt syntes varken den ena eller den andra av dessa principer kunna utan starka modifikation tillämpas å ifrågavarande naturskogar.

Även *Ringstrand* betonar såsom grundskillnad mellan hans och majoritetens uppfattning, att han icke kunde medgiva skogsbruket den frihet från ränta på sitt driftkapital, som majoriteten tillerkände det samma. Den önskade högsta avverkningen borde vara den, som framkomme efter avdrag av ränta å de vid skogsbruket verksamma kapitaltillgångarna.

Av de myndigheter, som avgivit utlåtanden över lagförslaget, hava allenast *Konungens befallningshavande, landstinget* och *hushållnings-sällskapet i Västernorrlands län* samt *en ledamot av länets skogsvårdsstyrelse* samma ståndpunkt härutinnan som reservanterna inom kommittén, varjämte *överjägmästaren i Luleå distrikt* omfattar en i praktiken i riktning mot skogsränteläran modifierad markräntelära; *de övriga* antingen omfatta skogsränteläran uttryckligen — såsom *överjägmästarna i Umeå, Skellefteå* och *Gävle-Dala distrikt* — eller göra icke något direkt uttalande i frågan.

Trävaruexportföreningen, som framhåller lappmarksskogarnas mindre goda beskaffenhet¹⁾, föreslår att genom större avverkningar än hitintills fortast möjligt omföra skogarna till dugligare bestånd samt framställer i anslutning härtill följande vidlyftigt motiverade förslag i fråga om grunderna för hushållningsplanernas upprättande: Hushållningsplanen skulle hava till syfte att förbättra och höja hemmanets skogsavkastningsförmåga huvudsakligen genom avverkning av skadade och övermogna träd samt befordrande av naturlig återväxt ävensom genom kultur- och torrläggningssåtgärder. I hushållningsplanen skulle all skadad och torr skog samt all frisk skog i ålder över 150 år beräknas till slutavverkning under 40 år, varjämte under samma fyrtiårsperiod årsavverkningen för frisk skog i ålder under 150 år skulle beräknas till närmare angiven myckenhet. Hushållningsplanen skulle jämväl upptaga kostnad för kultur- och torrläggningssåtgärder efter viss, likaledes angiven beräkningsgrund. Hemmansägaren skulle vara berättigad att kostnadsfritt erhålla utsyning enligt hushållningsplanen, men tillika vara skyldig att för varje utsynad virkesmängd utgöra därå belöpande del av den i planen beräknade skogsvårdskostnaden; dock att, om, sedan allt utsynat virke avverkats och skogsvärdet å vad därav skulle taxeras enligt lagen om skogsaccis och om virkestaxering blivit genom sådan taxering fastställt, det visade sig, att fjärdedelen av detta värde understege skogsvårdskostnaden enligt hushållningsplanen, hemmansägarens skyldighet att utgöra den med utsyningen förbundna skogsvårdskostnaden skulle begränsas till belopp, motsvarande sagda fjärdedel. Hade allt det utsynade virket använts till hemmanets behov och således ej taxerats, skulle ej någon skogsvårdskostnad utgöras. Slutligen skulle vid utsyningen tillses, att avverkningens ekonomiska resultat bleve det bästa möjliga.

¹⁾ Föreningen anser för sin del ej otroligt, att lappmarksskogarna innehålla 75 procent öväxtlig skog, d. v. s. skog med, praktiskt sett, avstannad tillväxt eller så trögt växande, att den enligt föreningens åsikt borde ersättas med ny skog.

I fråga om föreningens förslag yttrar *domänstyrelsen* huvudsakligen följande.

Styrelsen bestrede, att avverkningarna å ifrågavarande områden bestämts till för små belopp till skada för skogarna och deras rätta ekonomiska utnyttjande. Tvärtom hade extra avverkningar av sämre skog utöver den normala avverkningen förekommit i mycket stor omfattning, därom närmare bestämmelser också utfärdats i domänstyrelsens reglementariska föreskrifter. Att dessa extra avverkningar emellertid finge ske med försiktighet, framginge därav, att det hade — särskilt inom Norrbottens läns lappmarker — konstaterats en efter avverkningen ökad benägenhet för uttorkning av ett antal träd inom bestånden, vilken företeelse icke kunnat sättas i direkt förbindelse med överårighet hos de utdöende träden. Det egendomliga förhållande syntes föreligga, att beståndens mottaglighet för uttorkning blivit störst, där man mest avvikit från uthållighetsprincipen. Dock hade man, såvitt till styrelsens kännedom kommit, ingenstädes gått så långt, att under en skogsindelningsperiod 75 procent av skogarnas virkesmassa utsynats. Helt visst skulle detta inneburit en stor fara för de därefter kvarvarande resterna av bestånden.

Vid all skogsindelning hade ett av syftmålen varit att från abnorma skogsförhållanden bereda övergång till normala, ej att bevara en abnorm skog i oförändrat skick; övergångstiden hade såvitt möjligt begränsats till halva omloppstiden. Hade däremot skogens tillstånd motiverat en förhöjning av det reguljära avverkningsbeloppet och en sådan följaktligen medgivits, innebure detta en förkortning av övergångstiden. Då en dylik förhöjning av avverkningsbeloppet varit ganska vanlig, följde härav, att de nuvarande skogsägarna tillerkänts en så stor avkastning, som enligt gällande bestämmelser kunnat försvaras. Det vore oriktigt att skylla bristande skogsvård på staten, ity att skogsvården överlämnats åt skogsägarna själva, medan staten allenast förbehållit sig att begränsa avverkningen. — Lappmarksskogarnas skötsel lämnade visserligen mycket övrigt att önska — men vanskötsel förekomme dock ej, såsom föreningen påstått; och vidare borde ihågkommas, att överavverkning icke skett, vilket däremot vore fallet på flertalet andra privatskogar i riket. I fråga om beståndsvården funnes för övrigt urskuldande moment: sådant virke, som för beståndsvården i första hand borde avverkas, saknade förr saluvärde, och så vore till stor del förhållandet ännu; ändring häri hade skett först under de senare åren. Det vore icke gällande författningar och ej heller domänstyrelsen och dess tjänstemän, som hindrat egentlig beståndsvård inom lappmarksskogarna. Den stora mängd torrträd, som

enligt vad föreningen meddelat utsynats inom vissa av lappmarksskogarna, torde visa, att skogstjänstemännen insett betydelsen av att i främsta rummet tillgodogöra sådant virke, som snarast skulle bliva värdelöst, och sålunda främja den del av beståndsvården, som benämndes rensningshuggning. Givetvis måste torrträdet i rätt stor mängd förekomma inom skogsbestånd, som tillförne uteslutande varit föremål för naturens egen hushållning och först under en relativt kort tid — efter avvitrningen — varit underkastade ordnad avverkning. Mot denna bakgrund måste lappmarksskogarna betraktas. Därav kunde bland annat dragas den slutsats, att ej ens den ytterligt konservativa hushållning, som naturen ensam utövat, varit ödesdiger för skogarnas bestånd. De hade bevarats ganska värdefulla och såsom en samlad förmögenhet tillfallit hemmansägarna. Att klokt nyttja detta kapital och därvid så förvalta detsamma, att det minsta möjliga förföres under den tid, som erfordrades för att överföra urskogen till sådana beståndsformer, som under lappmarkernas naturbetingelser kunde anses normala vid en ordnad hushållning, detta vore den närmaste uppgiften. Härvid vore säkert, att en brådstörtad övergång från naturstadiet till kulturstadiet innebure fara, och faran växte, om man med frånseende av de olika typer, som inom lappmarksskogarna finnes, ville tillämpa en gemensam schablon såsom norm för hushållningen. Inom lappmarken liksom annorstädes växlade skogarna efter markens sammansättning och lutningsförhållanden, efter trädslagets art, beståndens ålder och täthet, platsens höjd över havet och exposition för vindar m. m. De vore under skilda förhållanden olika känsliga och ömtåliga för hård behandling. En sådan allmän norm, som föreningen föreslagit för avverkningen inom dessa skogar, vågade domänstyrelsen ej förorda. Skulle man göra som föreningen ville, skulle allt tal om forstlig fackkunskap i första hand kastas över bord. Föreningen hade ej gjort allsidiga och grundliga undersökningar för sitt radikala förslag. De kommande ägarna bleve lidande, de nuvarande finge stor vinst. Kravet på uthållighet kunde ej helt suspenderas, ehuru avvikningar därifrån måste medgivas, i mån som sådant för en god beståndsvård och förnygring vore nödvändigt. Men avvikelserna måste hållas inom rimliga gränser, så att ej ödesdigra följder uppkomme av dem. Sålunda måste exempelvis hänsyn tagas till kravet på allt mer ökat husbehovsvirke. En kraftig avverkningspolitik för lappmarksskogarna enligt föreningens förslag vore till skada ej blott för den jordbrukande befolkningen, vilken, enligt vad erfarenheten visade, ej kunde bevara kontanta tillgångar utan på längre eller kortare tid, vanligen det senare, förbrukade dem, men även för skogarna. Vilken garanti finnes för att ej bestånden, sedan

de starkt utglesnats, skulle i ökad grad avtorka? Att de i hög grad skulle komma att ramponeras av fjällvindarna, vore säkert.

Beträffande förslaget angående skogskulturer och deras omfattning hade styrelsen den uppfattning, att efter avverkning på sätt föreningen ifrågasatt skogsodling tvivelsutan bleve nödig i mycket stor utsträckning, men att någon säkerhet ej funnes för att återväxten därmed vore betryggad. Hittills utförda skogskulturer inom lappmarken hade nämligen i många fall givit mycket nedslående resultat. Det syntes därför innebära en fara att i stor omfattning ordna avverkningen så, att återväxten måste baseras på skogsodling. Detta borde åtminstone ej ske förrän säkra erfarenheter vunnits därom, att man på sådant sätt kunde nå det mål, som eftersträvades; kunde så ej ske, måste avverkningen ordnas enligt andra principer. Hittills sträckte sig erfarenheten i fråga om lappmarken knappast längre, än att man med framgång kunde underhjälpas och främja den metod för skogarnas förnyring, varav naturen under årtusenden betjänat sig och därvid såsom slutresultat lämnat oss de skogsrikedomar, som nu exploaterades. Därvid vore hoppet, att framtidens skogar skulle bliva vackrare än de nuvarande. Men alltför mycket finge man dock ej hoppas kunna avvinna den karga naturen, särskilt ej i närheten av fjällgränsen. En stor del av lappmarksskogarna hade visserligen ej fjällskogstyp, men de borde dock ej likställas med övriga skogar i Norrland och Dalarna, såsom föreningen delvis gjort.

Föreningen såge ej någon framtida fara genom konsekvenserna av sitt förslag vare sig för trävaruexporten eller för lappmarksbefolkningen. Ehuru domänstyrelsen icke tilltrorde sig förmågan att klart bedöma de förhållanden, som skulle inträda omkring fyrtio år härefter, om föreningens avverkningspolitik genomfördes, torde man dock våga påstå, att det tvivelsutan vore en fördel för trävaruindustri, export och befolkning, om lappmarksskogarnas avkastning fyrtio år härefter icke bleve väsentligt mindre än vad deras avkastning nu lämpligen borde vara. Med berätt mod syntes man ej böra beröva de träförädlade industrierna möjlighet att framgent i samma mån som för närvarande främja nationens ekonomi.

Huvudsakligen på dessa skäl hemställde domänstyrelsen, att föreningens erinringar ej måtte föranleda någon vidare Kungl. Maj:ts åtgärd. Styrelsen tillade, att de av föreningen föreslagna bestämmelser, därest de över huvud taget kunde anses böra tillämpas å någon skog i lappmarken, ej hörde hemma i en lag, utan i en hushållningsplan. De speciella bestämmelserna i en sådan plan hade ingalunda erhållit någon snäv begränsning genom den allmänt hållna lydelse, som kommittén

givit ifrågavarande paragraf. Det nu sagda gällde även vad paragrafen innehöller om kultur- och torrläggningssåtgärder.

Föreningen svarar härå huvudsakligen följande:

Föreningen vidhåller, att de av föreningen föreslagna avverkningsnormerna vore sunda och ändamålsenliga. Skogens avkastningsförmåga måste höjas snarast möjligt genom realisation av den oväxtliga skogen och dennas ersättande med ny skog. Fördelarna med föreningens förslag framträdde särskilt, om man betänkte förslaget, att skogsägarna skulle äga skyldighet att för skogens förbättring genom kultur och dikning nedlägga avsevärda kostnader, vilka vore betydligt större än de, som staten offrade å sina skogar. Styrelsens farhågor för att skogen skulle torka, om så starka avverkningar företoges, som föreningen föreslagit, vore ogrundade. Styrelsen hade — särskilt vad Norrbottens län anginge — förväxlat orsak och verkan, ity att skogens avtynande tillstånd givit anledning till avverkningarnas större omfattning där än i Västerbottens län¹⁾ och icke denna till torkan. Styrelsen hade här förväxlat orsak och verkan. Känt vore, att skog av alla slag torkade i Norrbottens län även på trakter, där avverkning ej ägde rum. Men under sådana förhållanden räddades mera skog från värdeförlust genom torka, ju hastigare avverkningen skedde. Avverkade man endast i samma mån, som torkan fortskred, komme avverkningen att utgöras allenast av torrskog. Man måste avverka kraftigare för att hinna få skörda, medan skogen vore vid liv, då den ägde dubbla, ja fyrdubbla värdet mot värdet, sedan den vore död. — Domänstyrelsens farhågor för återväxten, om avverkningarnas storlek ökades, vore ej berättigade. Dreves en kraftig avverkningspolitik och vidtoges omfattande torrläggningssåtgärder, bleve nog förnyingsresultaten även genom kulturer tillfredsställande; erfarenheter hade vunnits från resultatrika kulturer i övre Norrland. Slutligen ville föreningen påpeka, hurusom både i tidningspressen och i riksdagsmotioner framkommit yttranden, som visade, att föreningen icke vore ensam om sin åsikt, att den nuvarande hushållningen med ifrågavarande skogar icke blott vore förkastlig utan rent av oförsvärlig.

I häröver avgivna utlåtanden vidhåller *domänstyrelsen* sina förut gjorda uttalanden och utvecklar desamma än ytterligare.

I fråga om sista delen av paragrafens andra stycke yttrar *kommitténs majoritet*, bestående av ordföranden samt ledamöterna Fahlén och Ringstrand: »Kommittén har ansett det böra i lagen uttryckas, att vid

¹⁾ Enligt domänstyrelsens uppgift utsynades åren 1903--1909 i Norrbottens län 3,225,523 kubikmeter och i Västerbottens län 1,240,699 kubikmeter.

avverkningsplanens uppgörande förrättningsmannens uppmärksamhet skall vara oavlätligen riktad på ett tillgodoseende av skogsvårdens krav, vilket emellertid ej må föranleda därtill att lagens grundidé — ernående av en möjligast jämn, uthållig avkastning — trädas för nära, utan fastmera verka därhän, att möjligheterna till förnygring m. m. bliva utnyttjade så mycket som möjligt.»

I gemensam reservation anför kommittéledamöterna *Kinberg*, *Welander* och *Wiklund* följande: »På grund därav att skogarna i dessa trakter ännu hava karaktär av naturskogar lära alla skogsvårdens krav här icke omedelbart och ovillkorligen kunna tillgodoses, ty en sådan ensidig tillämpning av skogsvårdssynpunkten skulle ej sällan medföra uttagande på mycket kort tid av större delen av virkesförrådet, utan böra dessa skogar endast så småningom omföras till ordnat skick, varunder fordringarna på jämn avkastning och en god skogsvård måste sorgfälligt avvägas mot varandra. Vad 2 § angår hålla vi före, att ordalagen i andra stycket kunna föranleda en sådan tolkning, att »skogsvården» skulle tillåtas föranleda till ett virkesuttag, varigenom lagens grundprinciper kunde trädas för nära. Visserligen synes även majoriteten enligt vad motiveringen utvisar förmena, att så ej må ske, men så länge orden »att skogsvården ej tillbakasattes» få förbliva orubbade, kommer faran dock att kvarstå. Härmed är det naturligen ej vår mening att framhålla, det allmänna skogsvårdssynpunkter ej skulle få influera på utsyningsbeloppets storlek; visst icke, men vi anse, att dylika synpunkter ej böra få ett *dominerande* inflytande därvidlag. Skulle detta bliva fallet, vore i detsamma lagstiftarens grundtanke, sådan den fått sitt uttryck vid 1873 års avvitringsförfattningens tillkomst, skjuten åt sidan; och detta skulle vara en olycka för de trakter, varom nu är fråga.»

I anslutning härtill föreslå reservanternas följande lydelse av paragrafens andra stycke: »Sådan plan skall vara grundad på en undersökning om skogens tillstånd och avpassad efter ortsförhållandena ävensom avse skogens framtida bestånd samt högsta och möjligast jämna avkastning; och bör därvid tillses, att träd icke må så länge sparas, att de taga skada, samt att skogsvården i övrigt varder i möjligaste mån tillgodosedd.»

Med reservanternas instämmande *domänstyrelsen*, *Västerbottens läns landsting* samt *överjägmästarna i Gävle—Dala*, *Umeå* och *Skellefteå distrikt*. Landstinget anför därvid såsom skäl, att, med avseende å skogshushållningen i förevarande landsdelar, åt synpunkten att träd ej borde så länge sparas, att de toge skada, borde givas ett visst företräde framför synpunkten att skogsvården ej tillbakasattes; och överjägmästaren i

Skellefteå distrikt framhåller härvidlag, bland annat, att enligt avvitringsstadgan skulle hemman och nybyggen, såvitt tillgång funnes, erhålla skog ej blott till husbehov utan ock till avsalu; lappmarksskogarna vore alltså understödsskogar och vid sådant förhållande finge skogsvården ej sättas i första rummet.

Konungens befallningshavande i Norrbottens län yttrar: Reservanterna kunde väl anses hava skäl för sin mening, men å andra sidan torde kunna erinras, att lagbestämmelser icke borde lägga hinder i vägen för en avverkning, som betingades ur skogsvårdssynpunkt, även om densamma måste medföra någon jämkning i principen om skogens jämna avkastning. Kommittémajoritetens förslag till formulering av ifrågavarande paragraf, vilket inrymde något större handlingsfrihet åt den skogstjänsteman, som vid utsyning hade att tillämpa lagen, ansåge Konungens befallningshavande därför vara att föredraga framför reservanternas. Givet vore dock, att skogstjänstemannen i avseende å lagens tillämpning i denna del finge en synnerligen vanskligh och grannlaga, ofta krävande uppgift att fylla.

Slutligen säga *överjägmästarna i Skellefteå och Luleå distrikt* sig anse det vara överflödigt att särskilt betona, att avverkningsplanen skulle avpassas efter ortsförhållandena, vadan bestämmelsen härom enligt deras mening borde utgå.

Vidkommande härefter paragrafens sista stycke yttra:

Landstinget och hushållningssällskapet i Västernorrlands län samt en ledamot i länets skogsvårdsstyrelse: I fråga om tredje stycket hade man svårt att följa tankegången, ty antagligen hade kommittén väl inte tänkt sig, att å de därstädes avsedda markerna utsyning av redan mer eller mindre skadad och oväxtlig skog skulle företagas senare — för att ej säga kanske ej alls — än å de bättre markerna och de bättre bestånden, där markägaren skulle vara fritagen från åtgärder efter avverkningen. Lyckligare hade varit, om bestämmelsen gått i den riktningen, att vid större tillgång på marker, »där i följd av försumpning eller brist på fröträd eller andra omständigheter naturlig återväxt icke är möjlig», utsyningen hade gjorts större, för att så snart som möjligt förse sådana marker med bättre skogsbestånd, men att samtidigt det blivit föreskrivet ovillkorlig skyldighet för skogsägaren att vidtaga nödiga åtgärder för återväxtens betryggande.

Västernorrlands läns hushållningssällskap: »Skyldigheten att vidtaga 'erforderliga åtgärder för återväxt' för att utsyning skall kunna erhållas å försumpad mark synes svävande och av beskaffenhet att kunna bliva

synnerligen betungande för markägaren. Bestämmelsen torde böra omformuleras därhän, att jordägare skall vara skyldig att i fall av föreliggande art vidtaga direkta åtgärder för återväxt på området, dock så, att jordägare icke må förpliktas att i sådant avseende nedlägga kostnader till större belopp än exempelvis det utsynade virkets halva värde, beräknat efter lämplig grund. I motsatt fall kommer utsyning aldrig att begäras å dylikt område, utan det blir föremål blott för avverkning till husbehov, helst husbehovsavverkning å dylikt område icke avdrages från utsyningsbeloppet enligt den för hemmanet upprättade avverkningsplanen, vilket däremot är fallet med husbehovsavverkningen å i avverkningsplanen ingående mark. Med den av kommittén föreslagna formuleringen kan således tänkas uppstå en tendens att anse all icke i avverkningsplanen ingående mark såsom 'tillspillogiven'. Ifrågasättas kan, om icke för dylik mark i stället borde stipuleras, att även husbehovsvirke finge tagas endast efter utsyning.»

Konungens befallningshavande i Norrbottens län: »Sådana områden som de i paragrafens sista stycke omförmälda förekomma inom länet till mycket stor omfattning och åtgärder för återväxt å samma områden skola i många fall visa sig resultatlösa eller i alla händelser medföra kostnader, som icke stå i rimligt förhållande till därmed avsett gagn. Att under alla omständigheter kräva dylika åtgärder såsom villkor för erhållande av utsyning, synes därför mindre välbetänkt och kommer endast att föranleda till att även fullt utväxt skog ofta nog får kvarstå för att så småningom ruttna ner. Konungens befallningshavande föreställer sig emellertid, att med hänsyn till lagtextens avfattning avsikten varit, att skogstjänstemannen i förevarande fall skall äga förfara efter omständigheterna.»

3 §.

Kommittén anför:

»Visserligen skall skogsingenjör hava bland sina viktigaste uppgifter upprättande av avverkningsplaner för enskildas skogar, men håller likväl kommittén före, att, på sätt hittills skett, skogsägarna böra vara berättigade att genom egna skogstjänstemän upprätta sådana planer samt sedermera få dessa underställda högre myndighets prövning. Skillnaden beträffande planernas bringande till rättskraft skall ligga däri att, då planen uppgjorts genom skogsägarens försorg och sedermera underställts statsmyndighets prövning, denna prövning skall verkställas hos den myndighet, som enligt kommitténs förslag skall hava den högsta

tillsynen över ifrågavarande lags tillämpning, eller jordbruksdepartementets skogskontor, medan eljes, d. v. s. när planen uppgjorts av skogsingenjör, densamma tager åt sig laga kraft i och med det att den tid, varigenom skogsingenjörs beslut härutinnan må överklagas, gått till ända. På det att denna tid ej skall onödigt utdragas har kommittén funnit lämpligt att i förslaget inrymma bestämmelse att planen skall, så snart ske kan, delgivas hemmansägaren.

Rätt att hos skogsingenjör begära upprättande av avverkningsplan tillkommer allenast hemmanets ägare, vilket emellertid ej må tolkas så, att han skulle kunna genom underlåtenhet att begära sådan plan betaga en avverkningsrättsinnehavare möjlighet att utfå inköpt skog; för sådan händelse torde avverkningsrättsinnehavaren kunna få hemmansägaren vid domstol förpliktad göra ansökan om plan.

Begäran om upprättande av avverkningsplan bör i regel framställas så tidigt, att planen kan hinna uppgöras och vinna laga kraft, innan den skall genom utsyning bringas till tillämpning. Likaså bör, där planen uppgjorts genom hemmansägarens egen försorg, densamma i god tid före utsynings verkställande underställas vederbörlig prövning. Rörande tillvägagångssättet vid upprättande av avverkningsplaner håller kommittén före, att reglerna därutinnan för uppgörande av skogshushållningsplaner för kronoparker böra i tillämpliga delar följas.

Kommittén har visserligen utgått ifrån att avverkningsplaner med det i lagen avsedda innehåll skola upprättas för samtliga av lagen berörda skogar, men av flera anledningar kan tänkas, att sådana ordnade förhållanden finnas lämpligen endast så småningom kunna åstadkommas. Dels äro nämligen redan på sina håll tämligen fullständiga hushållsplaner upprättade, vilka utan olägenhet kunna fortfarande tillämpas. Dels måste ock kunna förutsättas att å vissa trakter så många framställningar om erhållande av avverkningsplan göras, att skogspersonalen ej medhinner att tillmötesgå allas önskningsar därvidlag. Kommittén anser därför, att man lämpligen bör förfara så, att nya avverkningsplaner upprättas först i mån som redan uppgjorda planer utlöpa eller revision av dem enligt hittills gällande regler må ske.

För revision av sålunda fastställd avverkningsplan synas böra gälla samma regler som för upprättande av sådan plan. —

Den förändring beträffande organiserandet av statens tillsyn å lagens efterlevnad samt medverkan till åstadkommande av förbättrade förhållanden ifråga om skogsvården å ifrågavarande hemman, som kommittén i detta betänkande föreslår, skall, enligt vad kommittén förväntar, hava till följd, att en ökad samverkan ernås mellan befolkningen och

statstjänstemännen. Till följd härav lärer ock få förutsättas, att förrättningsmännen såväl vid uppgörandet av avverkningsplaner som även vid själva utsyningarna skola låta sig angeläget vara att inhämta de av förrättningarna berördas mening samt tillmötesgå deras önsknigar, där så lämpligen kan ske.

På förut angivna grunder har kommittén ansett lämpligt, att i lagen icke intagas de närmare ordnings- och andra föreskrifter, som för lagens tillämpning kunna finnas erforderliga, utan att sådana föreskrifter i stället skola meddelas från den myndighet, som enligt kommittén skall hava den högsta tillsynen över lagen, d. v. s. jordbruksdepartementets skogskontor; och har kommittén därvid utgått från den förutsättningen, att de utav kommittén såväl i allmänhet som särskilt i motiveringen till förevarande paragraf uttalade önskemål bliva beaktade.»

Kommitténs majoritet, bestående av ordföranden samt ledamöterna Fahlén och Ringstrand, anför vidare:

»Där ett hemman är besvärat av avverkningsrätt till skogen, kan tänkas, att avverkningsrättsinnehavaren skulle vilja på den nya lagen grunda rätt att emot jordägarens bestridande erhålla utstämpling i större omfattning, än med tillämpning av hittillsvarande stadganden bort ske; och har ock på sådan grund inom kommittén ifrågasatts att från lagens tillämpning helt undantaga sådana hemman för den tid avverkningsrätten är gällande, försåvitt ej överenskommelse i annan riktning träffas mellan hemmansägaren och avverkningsrättsinnehavaren. Kommittén vill emellertid hålla före, att ifrågavarande förhållanden kunna på ett nöjaktigt sätt ordnas utan att lagen för dem sättes ur verket. Genom reglementariska föreskrifter torde nämligen syneförrättarnas uppmärksamhet kunna fästas på angelägenheten av att en sådan följd av lagen, som ovan antytts såsom eljes möjlig, undvikes ävensom närmare bestämmelser meddelas om huru vid förekommande konflikter mellan de båda, var för sig berättigade, intressena lämpligen bör förfaras. Det lärer väl ej få anses uteslutet att i många dylika fall just beträffande utsyningsbeloppets bestämmande hittills tillämpade regler fortfarande komma att läggas till grund eller åtminstone öva en betydande inverkan i riktning mot kommitténs här anförda önskemål. Det synes kommittén icke obilligt, utan fasthellre tilltalande och rättvist, att i dylikt fall, där med tillämpning av de nya bestämmelserna utsyningsbeloppet skulle bliva högre än om hittillsvarande regler följts, höjningen bör komma hemmansägaren, och icke avverkningsrättsinnehavaren, till godo, varför för sådan händelse torde kunna för bestämmande av det högre utsyningsbeloppet skäligen

fordras företeendet av en överenskommelse, varigenom hemmansägaren tillförsäkras hela direkta nyttan av ökningen.»

I gemensam reservation anföra *Kinberg, Welander och Wiklund*:

»Med hänsyn till angelägenheten av att en avverkningsrättsinnehavare ej må kunna mot jordägarens vilja på den nya lagen grunda rätt att erhålla utstämpling i större omfattning än med tillämpning av hittillsvarande bestämmelser bort ske och då ett uttalande i motiveringen allenast icke får anses nog kraftigt motverka en sådan följd, hava vi ansett, att i 3 § borde införas ett stadgande därom, att för hemman, som är besvärat av avverkningsrätt, upplåten före lagens ikraftträdande, utsyningsbeloppet ej må sättas högre än med tillämpning av hittills gällande regler skolat ske, där ej mellan hemmansägaren och avverkningsrättsinnehavaren annorlunda överenskomes. En tillfälligt ökad avverkning, som självfallet åtminstone för någon tid nedsätter virkesmassan å hemmanet, har ur synpunkten av skogsvård för detta icke något berättigande i annat fall än att den får till följd skogsvårdsåtgärder å hemmanet. En avverkningsrättsinnehavare torde emellertid näppeligen finnas villig att nedlägga någon del av sin vinst på åtgärder utan någon nytta för honom själv.»

I överensstämmelse härmed föreslå reservanterna, att efter orden »ske kan» inskjutes följande tillägg till paragrafen: »*För hemman, som är besvärat av avverkningsrätt, upplåten före denna lags trädande i kraft, må årliga avverkningsbeloppet ej sättas högre än med tillämpning av hittills gällande regler skolat ske, där ej mellan hemmansägaren och avverkningsrättsinnehavaren annorlunda överenskomes.*»

Med reservanterna instämma *domänstyrelsen, Konungens befallningshavande, landstingen och hushållningssällskapen i Västerbottens och Norrbottens län samt överjägmästarna i Gävle-Dala, Umeå, Skellefteå och Luleå distrikt.*

Domänstyrelsen anför vidare: Såsom styrelsen komme att i fråga om skogsadministrationen närmare anföra, ansåge styrelsen, att, rörande lappmarksskogarnas förvaltningspersonal, någon annan ändring ej borde ske än ökning av jägmästarnas antal samt att jägmästarna borde vid utövningen av sin befogenhet enligt föreliggande lagförslag stå under domänstyrelsens inseende. I överensstämmelse härmed borde den befogenhet, som enligt förslaget inrymts åt jordbruksdepartementets skogsbyrå, utövas av domänstyrelsen, som ock torde böra meddela de närmare föreskrifter, som omförmäldes i paragrafens andra stycke och därstädes angåves tillkomma Konungen, men rörande vilka i motiven sades, att de skulle meddelas av skogskontoret.

I anslutning härtill föreslår domänstyrelsen *dels* följande lydelse av paragrafens första stycke: »Avverkningsplan — — granskad av *överjägmästaren* och godkänd av *domänstyrelsen*. *Plan, som enligt vad nyss är sagt av jägmästare upprättats eller ock av domänstyrelsen godkänts*, skall tillställas hemmansägaren så snart ske kan», *dels ock* att sista ordet i paragrafens sista stycke utbytes mot »domänstyrelsen».

Slutligen är i fråga om denna paragraf att anmärka, hurusom:

Konungens befallningshavande i Västerbottens län framhåller vikten av att sådana åtgärder vidtagas, att den fastställda planen verkligen kommer fastighetsägaren tillhanda utan oläglig tidsutdräkt;

Konungens befallningshavande i Norrbottens län anmärker, att förslaget att endast hemmansägaren skall få begära avverkningsplan syntes innebära en betänklig inskränkning i en genom lagligt avtal förvärvat rätt *samt* att i fråga om avverkningsrättsinnehavarens eventuella domstolstalan det väl kunde ifrågasättas, om denna skulle komma att för-
anleda åsytad påföljd; och

Skogsvårdsstyrelsen och *Konungens befallningshavande i Kopparbergs län* yttra: »Med hänsyn till den säregna sönderdelning av hemmanens skogsmark, som tillämpas i norra Dalarna, torde det möta svårigheter att upprätta avverkningsplan för varje hemmansdel, därest ej i lag bestämes någon viss minimiareal, som en hemmansdel skall hava för att vara berättigad till särskild avverkningsplan.»

4 §.

Kommitténs majoritet, bestående av ordföranden samt ledamöterna Fahlén och Ringstrand, anför följande:

»Denna paragrafs förra del innehåller allenast ett bekräftande av den redan hittills gällande principen, att särskild plan skall upprättas för varje särskilt hemman eller hemmansdel. I paragrafens senare del har emellertid av skäl, som nedan anföras, intagits en undantagsbestämelse från nyss omnämnda allmänna regel. En speciell anledning för kommittén att taga denna fråga under omprövning har givits genom Kungl. Maj:ts beslut den 31 juli 1908, därigenom till kommittén överlämnats, för att tagas i övervägande vid fullgörande av det kommittén lämnade uppdrag, två skrivelser av domänstyrelsen, den 24 december 1907 och den 30 maj 1908, angående sammanförande till en hyggesföljd med gemensam avverkningsberäkning av vissa hemmansskogar inom Västerbottens läns lappmarker, samt en skrivelse i ämnet från Mo &

Domsjö aktiebolag. I sistberörda skrivelse anföres bland annat: Rörande den av bolaget ifrågasatta sammanslagningens *lämplighet ur skogsvårds-synpunkt* torde endast en mening råda. Ju större komplex skogsmannen finge behandla som enhet, desto lättare hade han att varje år koncentrera avverkningen till de trakter, där behovet av en huggning vore mest påträngande. Och i de många fall, då avverkningen måste efterföljas av skogskultur, bleve det först genom en sådan koncentration av hyggena möjligt att med rimlig kostnad inhägna kulturfälten, vilket oftast visat sig vara ett oundgängligt villkor för att kulturen skulle lyckas. Även ur ekonomisk synpunkt vore en gemensam behandling av större komplex fördelaktig, särskilt genom ett bättre utnyttjande av upptagna avverkningsvägar och möjligheten att förlägga varje års flottning till ett färre antal vattendrag. Någon av sammanslagningen vållad svårighet att efterleva bestämmelsen i 58 § av gällande skogsordning torde ej kunna påvisas. För utsyningsområdet *som helhet betraktat* kunde domänstyrelsen genom bestämmelser i hushållningsplanen reglera årsavverkningarnas storlek lika väl som förut på varje hemman. Det viktiga kravet på en relativt jämn årsavverkning för vinnandet av stabila arbetsförtjänster i *orten* kunde härigenom fullt komma till sin rätt. Däremot kunde sammanslagningen onekligen medföra rubbningar i den från varje hemman utgående årsavverkningens jämnhet — genom att till avverkning förfallna träd på vissa hemman under flera år komme att besparas, medan motsvarande virkesbelopp uttoges på andra hemman, där avverkningen vore mer brådskande. Härigenom uppstode på de senare en s. k. överavverkning. Sådana träd, som från skogsvårdssynpunkt sett fortfarande borde kvarstå, kunde 'överavverkningen' däremot aldrig nå, enär den utsynande jägmästaren naturligtvis ej stämplade dem. Det enda man riskerade genom sammanslagningen vore följaktligen, att vissa hemman försattes i ordnat skick tidigare, andra senare än om avverkningen utförts hemmansvis. Visserligen hade i liknande fall framhållits, att om ägandebolaget efter ett dylikt hemmans genom sammanslagningen möjliggjorda 'överavverkning' fransålde sig detta hemman, så skulle härigenom kunna uppstå ett jordbruk utan den stödskog, som lagstiftningen numera velat tillförsäkra hemman i bondehand. Häremot erinrades, att den växtliga skogen ända upp till lämpligaste avverkningsåldern och även den överåriga skog, som för återväxtens skyddande borde kvarstå, alltid funnes kvar på hemmanet, om också förekomsten av sådan skog i vissa gränsfall kunde vara ringa. Ett på nyssnämnda skäl grundat förbud mot hemmans sammanslagning skulle alltså innebära ett försök att i de fall, då tillgången på livskraftig

skog vore liten, åt en eventuell köpare garantera ett visst förråd överårigt virke. Man frågade sig då, vilket gagn köparen skulle få härav. Ty det vore givet, att den överåriga skogen med hela sitt värde ökade köpeskillingen. För motsvarande belopp kunde därför köparen, om den överåriga skogen redan avverkats före försäljningen, tillhandla sig samma virkesmängd från annat håll och hade då förmånen att endast behöva likvidera i mån av virkets förbrukning i stället för på en gång i förskott. Något intresse för den förmodade bonden-köparen kunde alltså på denna väg svårligen tillgodoses. Situationen vore följaktligen denna: Om flera hemman sammansloges till ett utsyningsområde, vore det möjligt, att något av dem komme att berövas all den överåriga skog, som icke av skogsvårdshänsyn behövde kvarstå. Det vore vidare möjligt, ehuru ytterst osannolikt, att ett sådant hemman därefter utbrötes ur gemensamheten och försålles. Men det hade icke kunnat bevisas, att köparen härvid skulle haft större fördel av att den överåriga skogen varit kvar.

I skrivelsen den 24 december 1907 uttalade domänstyrelsen, att en sådan sammanslagning enligt gällande bestämmelser icke torde kunna ske, men att frågan kunde anses hava kommit i ett annat läge, då den behandlades i samband med hushållningsplaners upprättande och avsåge skogar, som tillhörde samma by eller i övrigt bildade för skogshushållning lämpliga komplex. Det torde emellertid möta svårighet att finna lämpliga former för att giva laglig rätt åt ett sådant sammanförande. Ett dylikt anordnande syntes emellertid styrelsen från skogsvårdssynpunkt ofta erbjuda stora fördelar.

I sin senare skrivelse i ämnet har domänstyrelsen bland annat uttalat farhåga för att en sådan sammanslagning av hemman uti skogshushållningshänseende skulle kunna föranleda överavverkning å vissa av de särskilda hemmanen.

Kommittén håller före, att ett dylikt system ofta nog skall kunna, med hänsyn till ojämn åldersklassfördelning de särskilda fastigheterna emellan eller eljest ur skoglig synpunkt, erbjuda ej oväsentliga fördelar uti skogshushållningshänseende, och har på den grund i föreliggande paragraf berett möjlighet för systemets omsättande i praktiken. Då det emellertid icke torde kunna bestridas, att en obunden rätt härutinnan skulle kunna medföra för lagens syfte ovanliga konsekvenser, har kommittén ansett nödigt att härmed förbinda starka garantier, i första hand riktade mot ett rubbande av hushållningen under den en gång fastslagna perioden. Fördenskull har ock kommittén i sitt förslag som följd av ett medgivande i ämnet upptagit ovillkorlig giltighet för planen

under hela den period, för vilken den fastställts, vilken giltighet sålunda ej ens av ny ägare till viss del av hushållsområdet må rubbas. Eljes skulle nämligen kunna tänkas inträffa att, sedan exempelvis ett par treårsutsyningar förlagts uteslutande till viss del av komplexet, denna del försålles och sedermera ny avverkningsplan begärdes för återstående del av komplexet i ändamål att dymedelst erhålla ökad avverkning. En annan och viktig garanti för att systemet ej skall utan skäl komma i tillämpning har kommittén trots sig finna däri, att frågan alltid skall underställas Kungl. Maj:ts avgörande, därvid Kungl. Maj:t må äga med bifall till framställningen förbinda ytterligare lämpliga befunda villkor.»

Kinberg, Welander och Wiklund anföra i reservation:

»Ehuru vi anse, att ett sammanförande av närbelägna skogar under gemensam avverkningsplan ur skogsvårdssynpunkt understundom kan erbjuda betydande fördelar, hava vi likväl ej kunnat förena oss med majoriteten i dess förslag härom i 4 §. Vi hålla nämligen före, att fara för missbruk av dylik rätt ligger nära till hands ävensom att de av kommittén förordade garantierna häremot icke äro tillräckligt betryggande.

Enligt vårt förmenande böra för upplösning av en sålunda bildad gemensam hushållsenhet kunna skäligen uppställas enahanda villkor, som gälla för dylik enhets bildande. För närvarande läser emellertid icke finnas möjlighet att lagligen försäkra sig mot att enheten godtyckligt upplöses. Vid sådant förhållande anse vi, att ett godkännande av majoritetens förslag i denna del skulle kunna föranleda därtill, att agens huvudsyfte — den högsta och möjligast jämna avkastningen å varje självständigt hemman eller hemmansdel — äventyras, vadan vi nödgas tillkännagiva vår avvikande mening härutinnan.»

I anslutning härtill föreslå reservanterna, att 4 § måtte innehålla allenast följande stadgande: »Avverkningsplan skall upprättas särskilt för varje hemman eller hemmansdel.»

Angående *överjägmästarnas* överläggning inför domänstyrelsen innehåller styrelsens utlåtande följande: »Skilda meningar framkommo angående lämpligheten av att bereda möjlighet för att sammanföra närbelägna skogar under gemensam avverkningsplan. I skogsvårdens intresse kunde det visserligen vara till gagn, men det beredde å andra sidan möjlighet för överavverkning å enskilda skogar, vilka, när den gemensamma planen upphörde att gälla, kunde bli föremål för sin separata hushållning.»

I sina utlåtanden yttra härutinnan särskilt:

Överjägmästaren i Umeå distrikt: »Med förundran måste man fråga sig, hur den ifrågasatta sammanslagningen av närbelägna hemmans-

skogar under en gemensam avverkningsplan — därvid utsyningsbeloppen för ett flertal skogar skulle uttagas från en enda hemmansskog, vilken efter en eller ett par utsyningar bleve uttömd på det egentliga virkesförrådet, eller med andra ord helt och hållet slutavverkad — kan låta förena sig med de riktlinjer för framtiden, vilka kommittén framhållit böra följas, eller att skogens avkastning 'skall vara i möjligaste mån jämn'. Förslaget är sålunda enligt min mening mycket farligt, då det dels kan alldeles upphäva fordran på uthållighet, dels motverka en rationell skogsvård, som man dock bör eftersträva;» samt

Överjägmästaren i Skellefteå distrikt: »Kommitténs majoritet har vid avfattandet av 4 § återigen skjutit 'skogsvården' i förgrunden. Visserligen — och detta med rätta — bör denna synpunkt beaktas, dock ej till en grad, som gör, att lagens huvudsyfte kan äventyras. Så länge garantier icke finnas mot att en genom sammanslagning av flera närbelägna hemman eller hemmansdelar bildad hushållsenhet kan upplösas, synes det riskabelt medgiva dylika sammanslagningar. Den bestämmelsen att avverkningsplanen skall gälla även mot ny ägare borgar ju icke för att ej viss del av komplexet fränsäljes efter planens utgång, och fall kunna tänkas, då under en gången indelningsperiod avverkningarna varit förlagda till just denna del av komplexet, enär avverkning just där varit mest brådskande.»

Jämväl *överjägmästaren i Gävle—Dala distrikt* samt *Västerbottens läns landsting* ansluta sig till reservanterna.

Härjämte utlåta sig:

Konungens befallningshavande i Norrbottens län: »Den av reservanterna påpekade risken är nog ej så stor med de garantier, som kommitténs majoritet föreslagit; och dessutom måste den ifrågasatta anordningen medföra betydande fördelar för större skogsägare, som driva rationellt skogsbruk;» samt

Domänstyrelsen: »Tvivelsutan innebär det en möjlighet till bättre skogsvård att kunna sammanföra skilda hemmansskogar till ett gemensamt hushållningsområde. Exempelvis kan härigenom ett överskott av gammal skog på ett skifte genom normal avverkning lättare avverkas och beståndet föryngras, än om varje skog skall behandlas särskilt för sig. Å andra sidan kan det dock ej heller bestridas, att genom ett dylikt förfarande den uthålliga skogsavkastningen å någondera skogen kan på sådant sätt äventyras, därest de förenade skogarna kunna, förrän utjämning av förrådet inträtt, åter skiljas. Styrelsen anser fördenskull nödigt, att föreningen göres något mera stabil än vad kommittén ifrågasatt. Detta mål kan nås genom ett tillägg av innehåll, att föreningen

må upphöra allenast efter Konungens medgivande. Paragrafens sista punkt skulle förslagsvis kunna givas följande lydelse: '*Har sådant sammanförande skett, må gemensamheten icke upphöra, med mindre Konungen därom förordnar.*' — I paragrafen förutsättes, att en dylik förening av skogar till ett gemensamt hushållningskomplex skulle medgivas allenast då skogarna tillhörde samma ägare. Kousekvensen torde likväl fordra, att samma rätt må tillkomma skilda ägare, varigenom möjlighet sälunda bereddades för bildande av ett slags gemensamhetsskogar. I sådant syfte torde ordet *ägaren* i paragrafens första punkt böra ändras till *ägare*.»

Under ifrågavarande paragraf är slutligen att anmärka följande:

Västerbottens läns hushållningssällskap uttalar den åsikten, att bestämmelsen att Konungen skall pröva sammanförande under gemensam avverkningsplan innebär onödig omgång, vadan prövningen enligt hushållningssällskapets mening bör ske i samma ordning, som för upprättande av avverkningsplan är föreskriven i 3 §.

Konungens befallningshavande i Västerbottens län instämmer häri under uttalande, att ifrågavarande angelägenhet vore av en sådan praktisk beskaffenhet, att avgörandet borde få vila på praktiska skogstjänstemän.

Landstinget och hushållningssällskapet i Västernorrlands län samt en ledamot i länets skogsvårdsstyrelse anföra: Det vore en alltför vidlyftig procedur, att Konungen skulle pröva den under de sista åren aktuell blivna frågan om sammanförande av flera hemman i samma avverkningsplan; saken borde överlämnas till den persons avgörande, som i varje fall fastställde hushållningsplanen.

5 §.

Kommittén framhåller, att denna paragraf icke i sak innehåller någon nyhet i förhållande till vad som nu gäller.

Konungens befallningshavande i Västerbottens län yttrar: Vad kommittén framhöll kunde väl vara sant, men i praktiken hade nog den 1 oktober ofta vida överskridits såsom sluttid för begärda utsyningsförrättningar, och det syntes fördenskull både önskvärt och viktigt, att om samma sluttid framgent bestämdes, den bättre än hittills kunnat ske bleve iakttagen. Möjlighet härtill borde, när så erfordrades, beredas genom extra förstärkning av arbetskrafterna och föreskrift lämnas, huru förfaras borde, när skogsingenjör uppenbarligen icke inom angivna tid kunde medhinna alla begärda utsyningar.

Domänstyrelsen har ej annan hemställan i fråga om denna paragraf, än att ordet »skogsingenjör» utbytes mot »jägmästare».

6 §.

Kommittén yttrar:

»Denna paragraf motsvarar helt och hållet tredje stycket i skogsordningens 59 §, varutöver några ytterligare bestämmelser i ämnet synas *kommittén* icke vara av behovet påkallade, särskilt som förrättningsmännen kunna antagas dessutom i regel visa vederbörande allt det tillmötesgående i fråga om delgivning av tiden för förrättningen, som skäligen må kunna påfordras, såsom exempelvis underrättelse några dagar i förväg genom brev eller bud.»

Mot paragrafens innehåll hava anmärkningar framställts från åtskilliga håll:

Överjägmästaren i Gävle—Dala distrikt anmärker, att kungörelse i kyrka vore ett föråldrat bruk och icke passande för de lappländska förhållandena och de ofantliga avstånden därstädes, vadan kungörelsen borde utbytas mot skyldighet för utsyningsförrättaren att per post underrätta utsyningsstagaren om förrättningen.

I denna anmärkning instämma *Konungens befallningshavande i Västerbottens och Norrbottens län samt landstinget och hushållningssällskapet i sistnämnda län.*

Västerbottens läns hushållningssällskap föreslår, att paragrafen kompletteras med föreskrift, att förrättningen skall kungöras jämväl i lämplig ortstidning, enär ytterst få byar funnes i lappmarken, som ej hade postgång åtminstone en gång i veckan.

Konungens befallningshavande, landstinget och hushållningssällskapet i Västernorrlands län samt en ledamot i länets skogsvårdsstyrelse anse, att paragrafen bör kompletteras med bestämmelse om skyldighet att underrätta per post.

Domänstyrelsen hemställer allenast, att ordet »skogsingenjörens» ändras till »jägmästarens».

7 §.

Kommittén anför härunder:

»Motsvarande bestämmelser till denna paragraf återfinnas nu i 56 § av skogsordningen, vars stadganden härutinnan *kommittén* ansett böra bibehållas. Härvid vill emellertid *kommittén* anföra, hurusom paragrafens bestämmelser icke må lägga hinder i vägen för en skogsägare, som så önskar, att spara sin skog under exempelvis en tid av tre år för att sedermera i ett sammanhang få utstämpling för sex år, utan att Kungl. Maj:ts tillstånd därtill erfordras. I många fall torde nämligen, såväl på

grund av utsyningsbeloppens ringa storlek som även av andra giltiga orsaker, kunna antagas, att en sålunda sammanförd avverkning ställer sig för skogsägaren ekonomiskt fördelaktigare än avverkningens fördelande på två eller flera treårsutsyningar.

Kommittén har haft under omprövning, huruvida lämpligen skulle kunna åt underordnad myndighet, i detta fall skogsinspektören, uppdragas att besluta rörande förskottsutsyning för sex år och att följaktligen Kungl. Maj:ts prövning endast skulle erfordras, där förskottsutsyningen skulle avse längre tid, men har kommittén, utgående från önskvärdheten av en så vitt möjligt enhetlig lagtillämpning, stannat vid de nu gällande bestämmelserna härutinnan. — En dylik begäran om förskottsutsyning kan, enligt vad erfarenheten givit vid handen, grundas å vitt skilda skäl. Såsom sådana synas kunna gälla, att jordbruket drabbats av missväxt, eller att hemmansägaren av andra ekonomiska orsaker ser sig nödsakad att för sin bärgning på en gång uttaga större del av skogsavkastningen än med tillämpning av den rena uthållighetsprincipen bör ske, eller att flottningsförhållandena likaledes kunna göra ett större virkesuttag på en gång önskligt, eller att därigenom avlösning av hemmanet graverande avverkningsrätt möjliggöres.»

Domänstyrelsens utlåtande innehåller härutinnan följande:

»Mot bestämmelserna i denna paragraf, som äro lika lydande med vad nu i sådant avseende gäller, har styrelsen intet att direkt erinra. Dock får styrelsen ifrågasätta, huruvida det ej vore lämpligt att från Konungen på domänstyrelsen överflyttades befogenheten att pröva ärende angående förskottsutsyning för en tid av tre år framåt utöver de i paragrafen avsedda tre år. På sådant sätt komme allenast ett mindre antal ärenden angående utsyning i förskott, nämligen de, som avsåge mera än tre år, att göras till föremål för Konungens prövning, vilket med hänsyn till den förhållandevis ringa materiella innebörden av vanligen förkommande smärre förskottsutsyningar torde kunna anses vara väl motiverat.» — Styrelsen föreslår följande lydelse av paragrafen: »Utsyning verkställes för en tid av tre år i sänder, dock må på *domänstyrelsens* prövning ankomma att, när särskilda skäl därtill äro, medgiva, att utsyning må därutöver ske för *en tid framåt av högst tre år. Fråga om utsyning för längre tid framåt prövas av Konungen.*»

8 §.

Kommittén yttrar under denna paragraf:

»Den nu gällande bestämmelsen i ämnet återfinnes i 56 § av skogsordningen och har här upptagits, dock med ett tillägg, avseende att

undanröja all tvekan, huruvida sökande skall vara pliktig tillhanda-hålla eller bekosta hantlangning, som erfordras för den skogsuppskattning, vilken alltid skall föregå själva utsyningen.»

Såsom här ovan omförmäls har kommitténs majoritet, bestående av ordföranden samt Fahlén och Ringstrand, föreslagit, att de i kungörelsen den 11 december 1903 angivna avgifter för utsyning skulle upphöra att utgå, när utsyningsförrättningen avsåge hemman i lappmarkerna eller Särna socken med Idre kapellag och då förrättningen verkställdes åt *ägare* av sådant hemman, liksom ock då förrättningen verkställdes å sådan allmänning inom Västerbottens och Norrbottens län, för vilken funnes anställd av Kungl. Maj:t antagen skogsförvaltare¹⁾. Detta förslag sammanhänger med kommittémajoritetens förslag om inrättande i dessa trakter av skogsvårdsstyrelser och upptagande av skogsvårdsavgifter därstädes. Mot dessa förslag hava kommittéledamöterna Kinberg, Welander och Wiklund avgivit gemensam reservation, vari de avstyrka majoritetens förslag i fråga om skogsvårdsavgifter och skogsvårdsstyrelser samt förorda bibehållande av utsyningsavgifter.

De inkomna utlåtandena innehålla härutinnan huvudsakligen följande:

Konungens befallningshavande, landstinget och hushållningssällskapet i Norrbottens län, vilka äro ense med kommittémajoriteten i fråga om skogsvårdsavgifter och skogsvårdsstyrelser, yttra, att då staten genom särskild lagstiftning till förekommande av skogsskövling i sitt eget intresse ingrepe i den enskildes fria dispositionsrätt över skogen, borde staten själv vidkännas omkostnaderna för dylik lagstiftning och den enskilde sålunda icke betungas med utsyningsavgifter.

Konungens befallningshavande och hushållningssällskapet i Västerbottens län tillstyrka majoritetens förslag i fråga om skogsvårdsavgifter och skogsvårdsstyrelser liksom ock det därmed sammanhörande förslaget, att utsyningsavgifter skulle i vissa fall upphöra att utgå.

Landstinget i Västerbottens län anser däremot, att då de skäl, reservanterna anfört till stöd för sitt avstyrkande av majoritetens förslag samt till förmån för sitt eget förslag, syntes fullgiltiga, finge lands-

¹⁾ Här må anmärkas, att enligt för Västerbottens och Norrbottens läns kustland gällande förordning (dimensionslagen) ersättning för i lagen omförd utsyning och stämpling av undermålig skog skall betalas till förrättningsmannen efter vissa i lagens 4 § angivna regler, men att kommittén, som avgivit förslag till ny dimensionslag, däri föreslagit, att för sagda utsyning och stämpling i stället skulle gäldas gottgörelse till statsverket enligt grunder, som av Konungen komme att bestämmas. I fråga om dimensionslagens tillämpningsområde har således kommittén förordat utsyningsavgifter.

tinget, med åberopande jämväl av en i hela länet, såväl kustlandet som lappmarken, bestämd folkmening, avstyrka vad majoriteten föreslagit i fråga om skogsvårdsstyrelser samt skogsvårds- och utsyningsavgifter och i stället fullt ansluta sig till vad reservanterna hemställt.

Konungens befallningshavande, landstinget och hushållningssällskapet i Västernorrlands län ävensom två ledamöter av länets skogsvårdsstyrelse förklara sig anse, att ett eventuellt avskaffande av utsyningsavgifterna även borde omfatta Västernorrlands län.

Konungens befallningshavande, hushållningssällskapet och skogsvårdsstyrelsen i Kopparbergs län uttala sin anslutning till förslaget om inrättande av skogsvårdsstyrelser och upptagande av skogsvårdsavgifter.

Överjägmästaren i Luleå distrikt förmenar på anförda skäl, att skogsvårdsavgifter icke borde utgå för virke från Norrbottens och Västerbottens län och ej heller skogsvårdsstyrelser där inrättas. I stället borde till de redan befintliga skogsvårdsnämndernas disposition fortfarande, men i större utsträckning än hittills, anvisas belopp till främjande av den enskilda skogsvården. Även bibehållandet av utsyningsavgifter motsatte sig överjägmästaren, under förklarande, att om staten ingrepe i den enskilda äganderätten, borde den enskilde kunna å sin sida fordra att ej behöva betala kostnaderna för detta förmynderskap. Dessa borde enligt överjägmästaren helt vila å statsverket.

Överjägmästaren i Skellefteå distrikt biträder icke majoritetens förslag, såvitt det angår skogsvårdsavgifter och skogsvårdsstyrelser, samt yttrar rörande förslaget om utsyningsavgifter: Majoritetens förslag i fråga om dessa vore inkonsekvent. Antingen skulle utsyningsavgifter bibehållas även inom lappmarkerna, vilket ock syntes vara det rätta, enär statsmakterna uppställt skyldighet att gälda utsyningskostnad såsom villkor för tilldelning åt lappmarkshemman av skogsanslag av sådan storlek, att de bleve tillräckliga ej allenast för husbehov, utan även för avsalu, eller ock skulle samma bestämmelse gälla för *alla* skogar, vilka vore underkastade utsyningstvång, antingen desamma vore belägna inom lappmarkerna eller kustlandet.

Överjägmästaren i Umeå distrikt ansluter sig till reservanterna.

Domänstyrelsen förordar skogsvårdsstyrelser allenast inom Västerbottens och Norrbottens läns kustland och skogsvårdsavgifters upptagande allenast från därstädes belägna *enskilda* skogar. I fråga om utsyningsavgifter anser domänstyrelsen lika med reservanterna, att dylika avgifter fortfarande böra utgå för utsyningsförrättningar, som handhavas av skogsstatens personal och avse enskildas skogar i lappmarkerna, Särna socken med Idre kapellag i Kopparbergs län, allmänningsskogar i Väster-

bottens och Norrbottens län ävensom de hemman i sistnämnda två läns kustland samt Västernorrlands och Jämtlands län, vilka äro underkastade utsyningsång. (Jämväl för utsynning enligt den föreslagna nya dimensionslagen bör enligt domänstyrelsen — med visst undantag — gäldas utsyningsavgift, i stället för nu utgående ersättning efter dagberäkning till förrättningsmannen). Vidare föreslår domänstyrelsen, att utsyningsavgift skall utgå: för träd, som 1.5 meter från marken håller, barken inberäknad, minst 20 centimeter i genomskärning, med 6 öre för en kubikmeter fast mått och för annat utsynat virke med 3 öre för en kubikmeter fast mått; dock att, där utsynning avser avtorkad, död skog eller virke av skog ovan odlingsgränsen, utsyningskostnaden skall utgå med allenast hälften av här angivna belopp, att minsta avgift för utsyningsförrättning skall utgöra 3 kronor, samt att för undersökning genom skogstjänsteman av uppgiven odlingsmark, varom förmäles i såväl nu förevarande lagförslag som dimensionslagen, sökanden skall, ändå att utsynning ej sker, gälda gottgörelse till statsverket med 3 kronor.¹⁾

I överensstämmelse härmed hemställer domänstyrelsen, att följande stadgande insättes såsom en första punkt i paragrafen: »För utsynning och stämpling skall sökanden till statsverket gälda gottgörelse enligt grunder, som av Konungen bestämmas.» Domänstyrelsen anser sig vidare böra erinra, att såsom hantlangare ej böra räknas så kallade prickare vid utsynning, att dylika personer böra anskaffas av jägmästaren och avlönas av staten samt att till sådana arbeten helst bör användas kronojägare eller extra kronojägare.

9 §.

Kommittén framhåller, att de i denna paragraf omhandlade ordningsföreskrifter icke innebära någon nyhet i förhållande till vad nu gäller.

Domänstyrelsen hemställer, att utsyningsavgifter måtte uttagas även för utsynning av lövskog. därest sådan kommer att äga rum, samt erinrar, att orden »i förekommande fall» synas kunna utgå.

10 §.

Angående skälen för den inskränkning uti rätten att uttaga husbehovsvirke, varom i paragrafen stadgas, hänvisar kommittén till vad kommittén anfört i den allmänna motiveringen och som finnes återgivet

¹⁾ Motiveringen härtill återfinnes i ett av domänstyrelsen avgivet särskilt utlåtande, som refereras i propositionen med förslag till ny dimensionslag vid 6 § av kommitténs förslag.

å sid. 39 här ovan. Rörande sättet för den i paragrafen omordade utmärkningen av fröträd m. m. anmärker kommittén, att nödiga föreskrifter torde böra lämnas från jordbruksdepartementets skogskontor samt av vederbörande skogsinspektörer.

Domänstyrelsen erinrar endast, att ordet »skogsingenjör» bör ändras till »jägmästare».

11 §.

Kommittén uttalar sig på följande sätt:

»Med den förändrade organisation av skogsadministrationen, som kommittén föreslår, har kommittén avsett att vinna bl. a. ett närmare samförstånd och en ökad samverkan mellan de restriktiva skogslagarnas handhavare, å ena, samt den skogsbrukande allmänheten, å andra sidan. Detta samförstånd och denna samverkan torde komma att skapa ett livligare skogsvårdsintresse hos befolkningen, ett intresse, som även lärer väsentligt komma att stödjas av en alltmera ökad insikt, om att genom direkta åtgärder till skogsvårdens fromma den egna fördelen bäst främjas.»

Konungens befallningshavande i Västerbottens län ifrågasätter — för att öka utsikten att behövliga åtgärder för befrämjande av återväxt å hyggestrakten komma att vidtagas — om icke angivandet av åtgärder i protokollet över utsyning bör inskränkas till de verkligt »behövliga» i stället för de i paragrafen föreslagna, vidsträcktare »önskvärda».

Domänstyrelsen anför: »Foreskriften i första stycket avser att framkalla åtgärder för skogsvård och är i följd härav av stort intresse. Det är ock synnerligen lämpligt, att dylika åtgärder behandlas i samband med utsyning och stämpling, enär dessas art och omfattning till huvudsaklig del måste vara härav beroende. Dock vore det önskvärt och i ett stort antal fall nödigt, att skogsvårdsåtgärderna ställdes i oskiljaktigt samband med utsyningsförrättningen. Utsyningstagaren skulle nämligen vara skyldig utföra de arbeten till skogsvårdens främjande, som vid förrättningen bestämdes. Först härigenom kunde stämplingen utföras på det för en god hushållning lämpligaste sätt. Förrättningsmannen kunde sålunda bortse från den möjlighet, varmed han nu alltid måste räkna, nämligen att några direkta åtgärder till skogsvårdens främjande icke komme att utföras; utsyningstagaren begränsar sina åtgärder till att avverka de träd, som utsynats. Lämpligen synas de åtgärder för föryngring m. m., som för en stämplings utförande på visst ifrågasatt sätt böra vidtagas, kunna avhandlas, förrän stämplingen äger

rum, och förrättningen ställas i samband med utsyningsstagarens benägenhet att utföra vissa arbeten, varå han i sådant fall skulle lämna skriftlig förbindelse. Detta komme att stå i överensstämmelse med den praxis, som utbildat sig, att vid fastställande av hushållningsplaner för hithörande skogar medgiva viss förhöjning i avverkningens belopp under villkor, att vissa åtgärder till skogsvårdens främjande av skogsägaren utföras. Sådana åtgärder äro nämligen ägnade att höja skogens avkastningsförmåga. Domänstyrelsen har ock vid planernas prövning förbehållit sig rätt att sänka avverkningsbeloppet, om de bestämda skogsvårdsåtgärderna försummas.

Paragrafens andra stycke synes styrelsen böra omarbetas med avseende därpå, att skogsvårdsavgifter och skogsvårdsstyrelse icke böra förekomma inom lappmarken, men bidrag till skogsvårdens främjande utgå av statsmedel, varvid utsyningsavgifterna må i första hand härför tagas i anspråk.»

Domänstyrelsen föreslår följande lydelse av denna paragraf: »I protokoll över utsyning böra även angivas de åtgärder, som i och för främjande av återväxt å byggestrakten anses önskvärda, och därest skogsägaren enligt avverkningsplanen eller eljest är skyldig utföra åtgärderna, viss tid härför i protokollet bestämmas.»

12 §.

Kommittén utlåter sig:

»Denna paragraf, motsvarande 5 § i 1866 års förordning, innehåller i huvudsak enahanda bestämmelser som stadgandena härutinnan uti den nya lagstiftningen om avvitring och husbehovsskogar i lappmarkerna. En olikhet är, att enligt kommittémajoritetens förslag skogsvårdsstyrelse skall utöva den befogenhet i avseende på prövning av ansökningar om odling, som i nämnda lagstiftning fortfarande förbehållits Konungens befallningshavande. Skogsvårdsstyrelserna lära nämligen få anses i likhet med befallningshavandena skickade att bedöma frågan om ett ifrågasatt odlingsföretags lämplighet såsom sådant samt i högre grad än befallningshavandena sakkunniga beträffande ett dylikt företags inverkan på hemmanet i fråga. Härutinnan hänvisas jämväl till vad kommittén på annat ställe anfört rörande skogsvårdsstyrelsernas verksamhet m. m.¹⁾. — Åt ett medgivande av avverkning för odling enligt denna paragraf bör givas formen av ett avtal mellan skogsvårdsstyrelsen

¹⁾ Se kommitténs betänkande sid. 346—347 och 416—426.

och jordägaren, uti vilket stadgas viss påföljd för underlåtenhet att inom bestämd tid fullgöra odlingen i fråga.»

Överjägmästarna uttala under överläggningen inför domänstyrelsen såsom sin åsikt, att det vore nödvändigt, att tillstånd till avverkning av skog för markens uppodling till åker eller äng vore förenat med föreskrift att vid påföljd av vite fullgöra uppodlingen inom viss tid samt att kontroll finnes över att så verkligt skedde.

Konungens befallningshavande i Västernorrlands län har icke något att erinra mot kommitténs förslag att från länsstyrelserna till skogsvårdsstyrelserna överflytta prövningen av ansökningar om odling samt finner den föreslagna formen för medgivande av avverkning i och för odling praktisk och välbetänkt.

Västerbottens läns landsting framhåller, att om — såsom landstinget förväntar — skogsvårdsstyrelser i de två länen ej komma att inrättas, bör paragrafen så ändras, att skogsvårdsstyrelsen ersättes med Konungens befallningshavande.

Konungens befallningshavande i Västerbottens län anför: »Därest tvekan kan råda, huruvida skogsingenjör alltid kan anses tillräckligt förfaren för att bedöma ej blott skogsmarks tjänlighet till åker eller äng utan även den tid, som anses för odlingens fullbordande erforderlig, bör det honom därutinnan givna uppdraget överflyttas till vederbörande lantbruksingenjör eller jordbrukskonsulent, i synnerhet som erfarenheten understundom visat, att begäran om tillstånd till sådan uppodling mera varit föranledd av önskan att åtkomma träden än att verkställa odlingen. Nu gällande bestämmelse om vite såsom ansvarspåföljd för underlåtenhet att verkställa odlingen inom föreskriven tid har kommittén borttagit, varigenom säkerligen utsikten om uppodlingens verkställande icke ökats.»

Domänstyrelsen yttrar: »Paragrafen bör omarbetas till närmare överensstämmelse med 5 § i 1866 års förordning, varvid emellertid bör iakttagas, att den stämpling, som här omförmäles, bör kunna utföras av vederbörande kronojägare, enär här ej avses att därvid främja skogsvård. Tillstånd till avverkning av skog för markens uppodling till åker eller äng bör vara förenat med ett av Konungens befallningshavande utfärdat åläggande för hemmansägaren att vid vites påföljd hava inom viss tid utfört uppodlingen. Det bör tillkomma vederbörande skogstjänsteman och kronobetjänt att övervaka, det odlingsföretaget varder behörigen handlagt, på det att tillståndet till sådan avverkning icke må bliva allenast en förevändning att avverka skog och därefter låta marken ligga öde. Tillika bör vid paragrafens omredigering hänsyn

tagas till att skogsadministrationen inom lappmarken förbliver oförändrad och att skogsvårdsstyrelse därstädes icke kommer till stånd.»

Enligt domänstyrelsens förslag till paragrafens lydelse borde det första stycket ej annorledes ändras, än att vederbörande skogsingenjör ersattes med vederbörande jägmästare och skogsvårdsstyrelsen med Konungens befallningshavande, varemot det andra stycket borde lyda på följande sätt:

»Finner *Konungens befallningshavande* det tillämnade odlingsföretaget vara av beskaffenhet att avverkning av virke till fritt förfogande hör medgivas, meddele *befallningshavanden* därtill tillstånd med utsättande av viss tid, inom vilken *vid vite, som befallningshavanden äger bestämma*, odlingen skall vara fullbordad; skolande underrättelse om *befallningshavandens* beslut i ärendet meddelas *jägmästaren* för *jordägarens* förständigande. Sedermera har *jägmästaren* att vid nästa ordinarie utsyning eller tidigare, om ägaren det begär och vill därför vidkännas kostnaden, i behörig ordning utstämpla eller genom *kronojägaren* låta utstämpla virket å odlingstrakten, vilket härefter må av ägaren fritt fällas och användas. Vad sålunda utstämplats skall avräknas vid utsyning i övrigt för hemmanet.»

13 §.

Kommittén anmärker, att denna paragraf är avsedd att ersätta, i vad förevarande skogar angår, 62 § i gällande skogsordning samt att lagens 16 § 2 mom. innehåller ansvarsbestämmelser för förseelse mot nu förevarande paragraf.

Domänstyrelsen hemställer allenast, att ordet »skogsingenjören» utbytes mot »jägmästaren».

14 §.

Under denna paragraf framhåller *kommittén*, att paragrafens bestämmelser vore motiverade av en önskan att, såvitt möjligt, i och för kontrollen å lagens efterlevnad vederbörande skogstjänsteman skulle hållas underkunnig om varje mera omfattande saluavverkning å dessa skogar och torde icke numera, med de förbättrade kommunikationsförhållanden, som inträtt för ifrågavarande landsdelar, vålla vederbörande nämnvärt besvär.

Överjägmästarna i Gävle—Dala och *Luleå distrikt* anse emellertid, att paragrafen bör utgå, den sistnämnde under uttalande, att paragrafen vore meningslös.

Även *Konungens befallningshavande i Västerbottens och Norrbottens län samt landstingen och hushållningssällskapen i nämnda län och Väster-norrlands län* ävensom *en ledamot i sistnämnda läns skogsvårdsstyrelse* anse, att paragrafen bör uteslutas ur förslaget, och de skäl, som därvid anföras, äro: att paragrafen onödigtvis betungade den enskilda skogsägaren utan att bidra till kontrollen, att paragrafens betydelse vore ringa mot det trakasserii och besvär, som den komme att medföra, och slutligen att paragrafen vore onyttig och upptoge tjänstemannens tid.

Domänstyrelsen har ej annan erinran, än att ordet »skogsjör» bör ersättas med »jägmästare».

15 §.

Kommittén anför:

»Kommittén har funnit särskild besvärstid böra stipuleras, inom vilken talan må föras mot av skogsjör uppgjord avverkningsplan. Denna är nämligen för skogsskötseln å hemmanet ifråga av så grundläggande och genomgripande art, att åt densamma bör ägnas synnerlig uppmärksamhet, varförutom den i många fall torde påkalla granskning ute å marken. Av sådan anledning har ock kommittén ansett, att denna besvärstid bör bliva något längre än som gäller för besvär i övrigt mot beslut av skogsjör».

Domänstyrelsen hemställer i sitt förslag till paragrafens ordalydelse, dels att orden »skogsjör» och »skogsinspektör» utbytas mot respektive »jägmästare» och »överjägmästare», dels att paragrafens tredje stycke måtte erhålla följande lydelse: »Mot beslut av *överjägmästare* föres talan genom besvär hos *domänstyrelsen* innan klockan tolv å trettionde dagen från det klaganden fått del av samma beslut», dels ock att i paragrafen måtte inflyta följande bestämmelse: »*Den med domänstyrelsens beslut missnöjde må däröver föra klagan genom underdåniga besvär, som skola vara inkomna till jordbruksdepartementet innan klockan tolv å trettionde dagen från det klaganden fått del av samma beslut.*»

16—19 §§.

Kommittén yttrar härutinnan:

»I dessa paragrafer stadgas om påföljderna av överträdelser mot lagen. Härvidlag vill kommittén särskilt anmärka, hurusom kommittén av lämplighetshänsyn uti denna lag intagit bestämmelser om att, därest i strid mot lagens bestämmelser avverkat virke undgår beslag, den, som låtit verkställa avverkningen, skall vara skyldig utgiva ersättning

med belopp, motsvarande virkets värde, ävensom att beslag, för att bliva bestående, skall inom viss kortare tid underställas domstols prövning. Härvid har kommittén även låtit sig ledas av en önskan att vinna likformighet mellan den av kommittén för Västerbottens och Norrbottens läns kustland föreslagna nya dimensionslagen och utsyningslagen.»

I fråga särskilt om 16 § yttrar *kommittén*: Sista punkten i första momentets första stycke hade tillkommit, enär ändamålsenligheten av ett dylikt stadgande ådagalagts av erfarenheten. Ej sällan hade nämligen inträffat, att en till beslag behörig person avhållit sig från att med beslag belägga virke av rädsla för de efterräkningar av ekonomisk art, som kunde väntas för honom uppkomma, därest av honom gjort beslag bleve hävt. Omförmälda tillägg torde sålunda kunna leda till, att lagöverträdelser, som eljest måhända skulle bliva obeivrade, vederbörligen näpsas, samtidigt som i många fall virkesägare skulle befrias från de olägenheter, nuvarande stadganden kunde tänkas medföra.

Överjägmästarna hava under överläggningen inför domänstyrelsen uttalat: Olovligen avverkat virkes tagande i beslag borde icke göras beroende av att virket låge kvar å skogen eller, om det vore bortfört, fortfarande vore i avverkarens besittning; köpare av olovligen avverkat virke borde nämligen göras medansvarig för lagöverträdelsen.

Domänstyrelsen ansluter sig till den av *överjägmästarna* uttalade åsikten och föreslår i överensstämmelse härmed följande lydelse av första stycket i första momentet: »Sker avverkning — — skall det avverkade virket tagas i beslag och dömas — — avverkningen eller, om virket där-
efter försålts, köparen, vilkendera bäst gälda gitter, skyldig — — av samma virke.»

Slutligen framhåller *Konungens befallningshavande i Norrbottens län* följande: Enligt första momentet kunde avverkning i strid mot lagens föreskrifter straffas med fängelse. Innefattade avverkningen förbrytelse mot allmänna strafflagen, skulle stadgandet dock ej äga tillämpning. Då straffsatsen i 24 kapitlet 6 § strafflagen icke vore högre än böter, förelåge här en ojämnhet, som måste undanröjas.

Vidkommande 17 § anföra:

Kommittén: De mot paragrafens andra moment svarande bestämmelserna i 13 § 2 mom. av kommitténs förslag till ny dimensionslag hade tillkommit delvis med föranledande av en motion vid 1905 års riksdag samt riksdagens skrivelse i anslutning till motionen. — Skilda meningar kunde göra sig gällande rörande längden av den tid, inom

vilken frågan om beslagets giltighet borde underställas domstols prövning. Å ena sidan finge ju nämligen ej denna tid tillmätas så kort, att svårigheter kunde tänkas uppstå för åtalsmyndigheten att fullgöra vad på densamma ankomme för fullföljd av beslaget, men å den andra borde ej heller förbises, att tiden ej finge utsträckas så långt, att hela stadgandet bleve till ingen eller ringa nytta. Kommittén hade stannat vid att föreslå en tidslängd av sextio dagar från beslagsåtgärden. Kommittén ville nämligen hålla före, att svårighet ej borde för åtalsmyndigheten uppstå i följd av ett sådant bestämmande, vilket däremot skulle kunna tänkas bliva förhållandet, därest samma tid än mera inskränktes. Helt naturligt torde ock vara, att i flertalet fall vederbörliga åtgärder för beslags vidmakthållande komme att vidtagas inom betydligt kortare tid än den såsom maximitid lämplig befunna. — Då det ej sällan visat sig omöjligt eller åtminstone förenat med ej ringa svårigheter att erhålla tillförlitlig kunskap om äganderätten till beslagtaget virke, hade kommittén i föreliggande moment inryckt bestämmelser om proceduren för sådana händelser. Såsom härmed likställda hade kommittén ansett böra behandlas de fall, då virkesägaren väl vore för åklagaren känd, men ej trots gjort försök kunnat med stämning anträffas. — Såsom av momentets sista punkt torde finnas framgå, skulle det tillhöra åklagaren att befordra kungörelsen, varom i momentet stadgades, ej mindre till uppläsande uti kyrkan i den församling, där beslaget skett, än ock till införande uti en av ortens tidningar. Dessa åtgärder syntes icke med nödvändighet böra vara vidtagna inom den angivna tiden av sextio dagar från beslaget, om än det finge fordras, att åklagaren icke dröjde därmed längre än vad skäligt vore. Kostnaden härför borde, om beslaget bleve bestående, gottgöras åklagaren av försäljningssumman för det beslagtagna virket, där ej domstolen annorlunda förordnade. — Tredje momentet innehölle stadganden, avsedda att i görligaste mån undanröja vissa olägenheter i följd av beslag såväl för virkesägare som för åklagare. Enligt detta moment skulle nämligen åtgärder för försäljning av beslagtaget virke vidtagas, redan innan frågan om beslagets giltighet slutligen prövats:

- a) alltid, då virkesägaren det begärde; och
- b) där överexekutor, på anmälan av åklagaren, funne skäligt härom förordna med hänsyn till att fara för virkets förstörelse vore för handen eller till att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt vore. — Det hade synts kommittén lämpligt, att enhetliga principer med avseende å sättet för försäljning av sålunda beslagtaget virke tillämpades. Bestämmelser härutinnan torde emellertid ej lämp-

ligen böra inrymmas i lagen, utan fasthellre borde det överlämnas åt Konungen att härom stadga, och hade kommittén givit uttryck åt denna sin uppfattning i momentets senare stycke. — I fjärde momentet, vilket stode i omedelbart samband med det nästföretstående, hade upptagits likartade bestämmelser med dem, som funnes meddelade i senare stycket av 10 § i gällande lag om vård av enskildas skogar.

Konungens befallningshavande i Norrbottens län: »Jämväl revirpersonalen — jägmästare och kronojägare — bör hava beslagsrätt; det torde nämligen i många fall vara svårt att avgöra, om ett vid vattendrag ostämplat virkesparti avverkats å enskild skog eller kronoskog.»

Domänstyrelsen: »I första momentet torde orden 'skogsingenjör' och 'tillsyningsman' böra utbytas mot respektive 'jägmästare' och 'kronojägare', varjämte en bestämt angiven maximitid torde böra vara föreskriven, inom vilken 'annan', som gjort beslag, därom skall göra anmälan hos allmän åklagare eller jägmästare. På det att ej sådan anmälan skall kunna på grund av andra åligganden undanskjutas alltför länge med hänsyn till den i andra momentet bestämda tid, inom vilken beslagets giltighet skall underställas domstols prövning, hemställas, att till orden 'så snart ske kan' fogas orden 'och senast inom fjorton dagar'. Domänstyrelsen anser sig ock böra omnämna, att det i vissa fall kan vara nödigt att så gott som omedelbart, efter det beslag skett, försälja det därvid beslagtagna virket. I avlägsnare delar inom lappmarken medför nämligen ett förfarande jämlikt bestämmelserna i tredje momentet tidsutdräkt, varunder virket kan förstöras eller, om beslaget skett på våren, efter det vattendragen brutit upp, nedföras i flottleden, sedan det försetts med ägarens flottningsmärke. — Sedan 138 § utsökningslagen blivit genom lag den 11 oktober 1912 ersatt med i viss mån andra bestämmelser, bör den återopade paragrafen ändras till 160 §.»

Under 18 § framhåller *domänstyrelsen*, att enligt styrelsens förslag skulle någon skogsvårdskassa icke komma till stånd för lappmarkerna, och att fördenskull böter och andel av behållningen utav försålt beslagtaget virke torde böra tillfalla kronan men disponeras till befrämjande av skogsvård å privata marker inom lappmarkerna.

21 §.

Kommittén anmärker, att paragrafens innehåll hämtats från 1873 års avvitringsstadga och här upptagits, på det att ej ifrågavarande rättighet för lapparna skulle kunna anses bortfalla.

Konungens befallningshavande i Västerbottens län yttrar: »Lagen den 1 juli 1898 om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige giver dem i 3 § vida större rättigheter än 1873 års avvitringsstadga beträffande skogen inom länets lappmarker och någon anledning att minska deras rättigheter härutinnan har icke nu anförts. Det synes fördenskull, som om paragrafen i stället bör innefatta en erinran, att, utan hinder av bestämmelserna i utsyningslagen, lapparna skola bibehållas vid dem medgivna rättigheter beträffande skog m. m.»

Överjägmästarna hava under överläggningen inför domänstyrelsen föreslagit, att paragrafen måtte förklaras gällande allenast för de nomadiserande lapparna;

men *domänstyrelsen* anser detta vara överflödigt, enär bestämmelserna i allt fall komme att gälla endast denna del av lappbefolkningen.

*Departementis-
chefen.*

Nu ifrågavarande lagförslag har varit föremål för granskning inom jordbruksdepartementet. Därvid hava — delvis på grund av de inkomna utlåtandena — åtskilliga ändringar i förslaget vidtagits.

Sedan departementschefen härefter uppläst det sålunda omarbetade förslaget, kallat förslag till förordning angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, anförde han vidare.

Jag anhåller nu att få angiva de synpunkter, som i det väsentliga varit för mig bestämmande vid framläggandet av det omarbetade förslaget.

Till en början må framhållas, att jag till fullo biträder vad kommittén i den allmänna motiveringen till sitt lagförslag anført såsom skäl för utsyningstvangenets bibehållande å skogarna i lappmarkerna. Det skydd mot hänsynslösa avverkningar, som utsyningstvangen innebär, torde vara det mest effektiva. Också hava statsmyndigheterna städse lämnat framställningar om friare dispositionsrätt över lappmarksskogarna utan bifall, och alla de myndigheter och korporationer, från vilka utlåtanden inkommit över kommitténs förslag, hava uttalat sig i samma riktning.

I detta sammanhang vill jag erinra om befogenheten av kommitténs erinran, att en författning, byggd på utsyningstvang, ej står i god

överensstämmelse med 101 § skiftesstadgan och att till följd härav konflikt lätt kan uppstå för det fall, att skogslikvid vid laga skifte måste sättas i skogsförnödenheter. Detta har i verkligheten många gånger inträffat vad de nu gällande utsyningsföreskrifterna beträffar. Denna svårighet torde emellertid lämpligast lösas genom ändring i skiftesstadgan. Sådan utväg har skiftesstadgekommittén också föreslagit i fråga om såväl detta fall som liknande konflikter mellan skiftesstadgan och skogslagar i andra orter, där dispositionsrätten till skogen är inskränkt, d. v. s. Gottland, Öland och skyddsskogsområdena. Förslag i ovan angiven riktning har, enligt vad jag inhämtat, chefen för justitiedepartementet för avsikt att snarast möjligt framlägga för Kungl. Maj:t.

Det har ansetts lämpligt, att den författning, som utfärdas i Rubriken och ämnet, erhåller benämningen förordning. 1 §.

Beträffande den föreslagna förordningens giltighetsområde synes det av lätt insedda praktiska skäl vara lämpligt att söka åvägabrinda en för lappmarksskogarna — de egentliga statsskogarna naturligtvis undantagna — i möjligaste mån gemensam skogslagstiftning. Ur sådan synpunkt torde förordningen böra hava avseende ej blott å de skogar, för vilka 8 § i 1873 års avvitringsstadga gäller, utan jämväl å kronohemman och krononybyggen under åborätt inom de avvitrade delarna av lappmarkerna, för vilka nu gälla motsvarande utsyningsbestämmelser i 53 och följande §§ i 1894 års allmänna skogsordning, samt å de av domänstyrelsen i dess utlåtande över lagförslaget angivna fastigheter inom Åsele och Dorotea socknar. För sistnämnda fastigheter gälla nu varken utsyningsförfattningarna eller 1903 års lag angående vård av enskildas skogar. Däremot bör enligt min mening 1894 års allmänna skogsordning fortfarande gälla för de oavvitrade delarna av lappmarkerna, enär därvarande skogsinnehavare ej rättvisligen torde kunna åläggas vidtaga åtgärder i avseende å skogsvården på områden, vilka de efter avvitring måhända ej disponera. Ej heller synes den föreslagna förordningen böra gälla allmänningsskogar inom lappmarkerna och de i lagen den 5 juni 1909 omförmälda husbehovsskogarna; de för dem utfärdade bestämmelserna torde vara tillfyllest.

Vad angår de utsyningstvång underkastade enskilda skogar, som äro belägna utom lappmarkerna, synas förslagen om utsyningstvångets upphävande såvitt anginge dessa skogar icke böra vinna avseende; de skäl, som kommittén och Konungens befallningshavande i Västernorrlands län anfört mot dylikt upphävande torde äga giltighet, vartill kommer, att icke från någon av de myndigheter, vilkas utlåtanden

infordrats, med undantag av skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län, gjorts hemställan om större frihet uti ifrågavarande avseende.

I enlighet med domänstyrelsens erinran böra vissa i styrelsens utlåtande omförmälda, till enskilda sålda kronoöverloppsmarker jämväl inbegripas under förordningen.

Slutligen torde praktiska hänsyn tala för, att *alla* kronohemman och krononybyggen inom avvitrade delar av de sex norra länen, alltså även utanför lappmarkerna, läggas under den föreslagna förordningen. Enligt 53 § i 1894 års allmänna skogsordning gälla nu för dem samma bestämmelser rörande dispositionsrätten över skogen, som tillämpas å skattehemman i lappmarkerna.

De fastigheter, som förordningen är avsedd att omfatta, äro alltså följande:

a) alla skatte- och frälsehemman samt lägenheter av skatte- eller frälsenatur inom avvitrade delar av lappmarkerna och inom Särna socken med Idre kapellag av Kopparbergs län, allmännings- och husbehovsskogar dock undantagna;

b) utom lappmarkerna, till största delen inom Västerbottens och Norrbottens läns kustland, belägna skattehemman, som avses i förordningen den 29 juni 1866;

c) en del mindre, till enskilda sålda kronoöverloppsmarker, vilka omförmälas i skrivelsen till kammarkollegium den 29 juni 1866 angående dispositionen av sådana överloppsmarker, som icke lämpligen kunna användas vare sig till kronoparker eller anläggning av nya hemman, m. m. och kungörelsen den 26 maj 1839 angående förändring i gällande föreskrifter om äsättande av grundskatt m. m.; samt

d) inom avvitrade delar av de sex norra länen belägna kronohemman och krononybyggen under åborätt.

I överensstämmelse härmed hava det omarbetade förslagets rubrik och 1 § formulerats; 20 § i kommitténs lagförslag har uteslutits och de i åtskilliga paragrafer förekommande orden hemman och hemmansägare utbyttis mot respektive fastighet och fastighetsägare, varjämte åbo likställtis med hemmansägare.

2 §.

På de av domänstyrelsen anförda skäl böra enligt min mening för lövträd ovan odlingsgränsen gälla samma regler som för barrträd, eller att de i regel icke få avverkas till avsalu annorledes än efter utsyning och stämpling av vederbörande skogstjänsteman. Däremot torde, på sätt i de flesta utlåtandena framhållits, föreskriften i kommittéförslagets 14 § rörande lövträd nedom odlingsgränsen vara onödigtvis betungande utan motsvarande nytta, vadan denna paragraf uteslutits i det omarbetade

förslaget. Likaså finner jag trävaruexportföreningens förslag, att husbehovsvirke av barrträd ej skulle få tagas utan föregående utsyning, innebära alltför stort tvång för befolkningen för att bära vinna avseende.

Den i kommittéförslagets 1 § influtna, från allmänna skogsordningens 57 § hämtade bestämmelsen om rätt att fritt tillgodogöra sig stubbar och rötter för tjärbränning har i det omarbetade förslaget uteslutits. Om det än kan synas överflödigt, må likväl framhållas, att detta icke får tolkas så, som om utsyning och stämpling hädanefter skulle erfordras för dylikt tillgodogörande; uteslutningen har orsakats allenast därav, att bestämmelsen i fråga ansetts beröra ett ämne, som vore på sidan om förevarande författningsförslag.

En viktig del av författningsförslaget är föreskriften, att utsyning skall verkställas enligt en för viss tid upprättad avverkningsplan. Nyttan med dylika planer, om vilkas innehåll kommittén uttalar sig i den allmänna motiveringen, synes uppenbar; och med den ökade revirpersonal, som jag kommer att föreslå, torde kunna förväntas, att fullt tillfredsställande avverkningsplaner skola efter samverkan med skogsägarna komma till stånd.

I likhet med kommittén — se 3 § i dess förslag — anser jag, att endast fastighetsägaren (eller åbon) bör tillerkännas rätt att begära upprättande av avverkningsplan. Denna bör nämligen icke i något avseende röna inflytande av befintliga avverkningskontrakt å fastigheten, vilket måhända eljest skulle kunna tänkas bliva förhållandet. Försummar fastighetsägaren att begära avverkningsplan, torde — såsom kommittén framhållit — avverkningsrättsinnehavaren kunna få honom vid domstol förpliktad att framställa begäran därom; och om fastighetsägarens försummelse därutinnan vållat skada, synes ersättning kunna utdömas.

Då kommitténs förslag om iurättande inom jordbruksdepartementet av ett skogskontor icke för det närvarande torde bära företagas till prövning, torde granskning och godkännande av avverkningsplan, som upprättats av annan än vederbörande skogstjänsteman, bära, såsom domänstyrelsen hemställt, överflyttas på vederbörande överjägmästare och domänstyrelsen på sätt i det omarbetade förslagets 3 § föreslagits.

De synpunkter, som varit för kommittémajoriteten bestämmande i fråga om dess förslag i 4 § om beredande av möjlighet för sammanförande av en ägares eller åbos olika fastigheter under gemensam avverkningsplan, biträder jag till fullo. Det synes mig emellertid icke behöfligt, att Kungl. Maj:t skall pröva ansökningar i förevarande ämne. Dylikt sammanförande torde bära underlättas, och jag kan ej föreställa mig, att dess beviljande i något fall måste förenas med villkor

3 §.

4 §.

av sådan vikt, att de böra meddelas av Kungl. Maj:t. Den myndighet, som enligt min åsikt lämpligen bör komma i fråga, är domänstyrelsen. Av synnerlig vikt torde det härvidlag vara, att styrelsen samtidigt med förordnandet meddelar sådana föreskrifter rörande avverkningsplanen och dess tillämpning (se 5 § sista stycket i mitt förslag till förordning), att därigenom förhindras, att utsyningarna å de sammanslutna fastigheterna så företagas, att någon av dem blir föremål för överavverkning. Att, såsom kommittén föreslagit, föreskriva, att gemensam avverkningsplan skall gälla även mot ny ägare, torde, särskilt för det fall att de sammanförda fastigheterna komma i olika ägares händer, vara alltför vittutseende för att kunna i detta sammanhang äga rum. — Ett förslaget stadgande, att även fastigheter, tillhörande olika ägare eller innehavda av olika åbor, skulle kunna sammanföras under gemensam avverkningsplan, har, såsom ägnat att i tillämpningen medföra avsevärda svårigheter samt för övrigt näppeligen varande av någon praktisk betydelse, icke intagits i det omarbetade förslaget.

I detta sammanhang må, med anledning av Konungens befallningshavandes och skogsvårdsstyrelsens i Kopparbergs län förslag i fråga om viss minimiareal skogsmark för avverkningsplans uppgörande för hemmansdel inom Särna socken med Idre kapellag, allenast framhållas, att fastighetens storlek och skogstillgång utöver husbehovet få avgöra avverkningsplanens innehåll; att med anledning av berörda förslag införa någon bestämmelse i förordningen, synes mig däremot icke vara lämpligt.

5 §.

I fråga om de regler, efter vilka utsyning och stämpling böra verkställas, har kommittén framhållit, att den rätt till bestämmande av skogsavkastningens storlek och till utstämpling av all skog för avsalu, som staten hittills förbehållit sig, även innebär en förpliktelse från det allmännas sida att låta på sådant sätt göra avverkningsberäkningen, att skogsägaren tillförsäkras all den avkastning, som skogen förmår lämna, samtidigt med att kravet på uthållighet i möjligaste mån tillgodoses. Det sätt, varpå denna förpliktelse skall fullgöras, anser kommittémajoriteten enligt 2 § i dess lagförslag böra gå ut på att — med bibehållande av kravet på uthållighet — förskaffa skogsägaren den *högsta* avkastningen, varmed synes avses värdeavkastningen enligt skogsränteläran. Emellertid torde kunna ifrågasättas, huruvida ett strängt fasthållande av denna åsikt står väl tillsammans med beskaffenheten av nu ifrågavarande skogar. Dessa äro i regel naturskogar, som hittills ej varit föremål för ordnad hushållning, och bestå till en mycket stor del av såväl torkande och torra träd som dåligt växande träd. För tämligen lång tid framåt

synes också det viktigaste av de mål, som hushållningen å dessa skogar har sig förelagda, vara att omföra skogarna till fullt dugliga bestånd; och det medel, som härvidlag kommer att i mycket hög grad främja målets vinnande, torde vara att genom ökade avverkningar befria skogarna ej blott från torkande och torra träd utan även från överåriga och skadade eller eljest dåligt växande träd. Emellertid torde man å andra sidan icke heller kunna uppsätta såsom regel, att avverkningarna skola bedrivas i full överensstämmelse med markränteläran, enligt vilken ju träden böra avverkas, så snart de icke — genom sin tillväxt — lämna gängse penningränta å sitt realisationsvärde, och ej heller synes trävaruexportföreningens radikala förslag vara ägnat att kunna följas. I dessa avseenden hava åtskilliga av de skäl, som domänstyrelsen i sina utlåtanden över trävaruexportföreningens förslag i frågan anfört mot alltför omfattande årliga avverkningar, syns mig mana till viss försiktighet. Enligt min mening kommer det bästa och säkraste resultatet att vinnas, om man å ena sidan strävar efter den högsta värdeavkastning, som skogarna förmå ut hålligt lämna, men å andra sidan bedriver avverkningarna så, att skogsägarens krav på någorlunda skälig ränta å virkeskapitalet i möjligaste mån tillfredsställes, samt om härvid särskild uppmärksamhet ägnas åt höjande av skogens alstringsförmåga. Ordalagen i första stycket av det omarbetade förslaget 5 §, vilken motsvarar kommittéförslaget 2 §, hava tillkommit från en dylik utgångspunkt. De äro valda i avsikt att icke utgöra uttryck för någon viss teoretisk hushållningsprincip. Det har för övrigt ansetts riktigtast att icke i förordningen intaga närmare detaljföreskrifter i avseende å avverkningarnas bedrivande. — Slutligen må erinras, att redan nu visserligen medgives förhöjning i den ordinarie avverkningen å fastigheter, som ej äro besvärade av avverkningsrätt; men såsom villkor för förhöjningen uppställles därvid städse, att fastighetsägaren förpliktat sig att vidtaga vissa skogsvårdsåtgärder å det område, där avverkning skett.

Ur 5 paragrafens andra stycke har det av kommittén i tredje stycket av dess 2 § föreslagna stadgandet, att erhållande av utsyning å område, som med sagda stycke avsåges, skulle kunna göras beroende av att trygghet vunnas för vidtagande av erforderliga åtgärder för återväxt därå, uteslutits, enär stadgandets bibehållande syns kunna föranleda den misstolkning av paragrafen, att då fråga vore om annat område än det nyssnämnda, vederbörande icke skulle vara berättigad att t. ex. för medgivande av förhöjning i den ordinarie utsyningen stadga såsom villkor, att åtgärder för återväxten vidtoges.

I fråga om utsyningarnas storlek å improduktiv skogsmark upp-

skattar jag till fullo den i några från Västernorrlands län inkomna utlåtanden framhållna vikten av att så snart som möjligt förse dylik mark med goda skogsbestånd, men de av domänstyrelsen uttalade betänkligheterna mot alltför brådstörtade avverkningar hava naturligtvis sin fulla giltighet även här.

De reglementariska föreskrifter, som givas skogstjäustemännen, synas fortfarande som hittills böra meddelas av domänstyrelsen, enär — såsom förut framhållits — kommitténs förslag om inrättande av ett skogskontor icke för det närvarande torde böra upptagas till prövning.

6 §. I enlighet med vad i de flesta utlåtandena uttalats synes det mest praktiskt att meddela tiden för utsyningen genom brev i stället för, såsom kommittén föreslagit, genom kungörelse i kyrka. En bestämmelse härom bör ej heller bliva i någon mån betungande. Skulle svårigheter möta att exakt bestämma tiden, torde ett ungefärligt angivande av densamma vara tillfyllest.

7 §. 7 § har, på av domänstyrelsen anförda skäl, ändrats i överensstämmelse med dess förslag.

9 §. Kommittéförslagets 9 och 11 §§ hava i det omarbetade förslaget sammanförts till en paragraf, den 9. Därvid hava ändringar gjorts i huvudsaklig överensstämmelse med domänstyrelsens hemställan. Därjämte har andra stycket av kommittéförslagets 11 § uteslutits, då av skäl, som förut framhållits, kommittémajoritetens förslag om upptagande av skogsvårdsavgifter och inrättande av skogsvårdsstyrelser icke för det närvarande torde böra upptagas till prövning.

10 §. Av sistnämnda anledning hava de uppgifter, som i kommittéförslagets 12 § lagts på de föreslagna skogsvårdsstyrelserna, i det omarbetade förslagets 10 § överflyttats på Konungens befallningshavande; och anser jag jämväl de av domänstyrelsen rörande paragrafen i övrigt föreslagna ändringar böra vinna avseende.

12 §. Nära sammanhängande med frågan om skogsvårdsavgifters upptagande är spörsmålet om utsyningsavgifternas bibehållande. Härför har redogjorts vid 8 § av kommitténs lagförslag. Då, såsom jag redan i början av min framställning anført, kommittémajoritetens förslag om upptagande av skogsvårdsavgifter icke nu torde böra upptagas till prövning, lär derav följa, att utsyningsavgifter fortfarande böra gäldas. Något giltigt skäl för att staten under alla omständigheter skulle efterskänka dessa, synes mig nämligen icke hava blivit förebragt. Emellertid synas de nuvarande föreskrifterna om utsyningsavgifternas belopp och sättet för deras beräkning böra undergå vissa jämkningar. I sådant avseende har här förut vid kommitténs 8 § omförmäls ett av

domänstyrelsen framlagt förslag. Vid frågans avgörande bör emellertid även uppmärksammas ett av kommittén framlagt förslag i fråga om utsyningsavgifter inom dimensionslagens tillämpningsområde i kustlandet, vilket förslag innefattar i någon mån lägre avgifter än domänstyrelsens. I vilket fall som helst synes det önskvärt, att samma taxa blir gällande för utsyning i vardera fallet. Då emellertid avgifternas bestämmande bör tillkomma Kungl. Maj:t, torde det tillåtas mig att, sedan nu förevarande författningsförslag undergått statsmakternas prövning, i mån av då föreliggande omständigheter föreslå Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser om gäldande av utsyningsavgifter.

Uppenbart torde vara, att föreskriften, att sökanden skall vara pliktig utgöra nödig hantlangning, även innebär skyldighet att bekosta sådan, för den händelse den ej lämnas av sökanden.

De ändringar, som i 13 § vidtagits i jämförelse med kommittéförslagets 15 §, äro endast en följd av min i annat sammanhang angivna ställning till frågan, hur handhavandet av den föreslagna författningen bör ordnas. — Fjärde stycket åsyftar såväl beslut, som meddelats av domänstyrelsen såsom första instans, som ock beslut, som styrelsen fattat i anledning av besvär över beslut av överjägmästare.

Beträffande de i kommittéförslagets 16 § upptagna straffbestämmelser anser jag, att fängelsestraffet bör utgå. Stadgandet, att olovligen avverkat virke kan tagas i beslag, torde i förening med bötesstraffet innebära tillräckligt verksamt straffhot. Icke heller förekommer fängelse uti straffskalan i någon av de författningar, som äro den föreslagna förordningen närstående, såsom lagarna den 24 juli 1903 angående vård av enskildas skogar och angående skyddsskogar, lagen den 13 juni 1908 angående vård av enskildas skogar inom Gottlands län, lagen den 5 juni 1909 angående husbehovsskogar inom vissa områden och lagen den 20 juni 1913 angående vård av enskildas skogar på Öland. — Förslaget att göra köpare av olovligen avverkat virke solidarisk med avverkaren i fråga om ersättning för virket, därest det undgått beslag, kan jag ej biträda, då förslaget icke torde stå i överensstämmelse med gällande rättsgrundsatser angående de rättigheter, vilka tillkomma den, som i god tro förvärvat lös egendom.

Från nyssnämnda författningar hava hämtats de i 15 § första stycket i det omarbetade förslaget intagna bestämmelser angående beslagsrätten. I fråga om åtalsrätten torde det icke vara behöfligt eller ens lämpligt att medgiva åtalsrätt även åt betjante vid skogsstaten, utan torde det vara tillfyllest, att sådan befogenhet tillkommer kronobetjante och tjänstemän vid skogsstaten. Om exempelvis tjänsteman vid skogs-

staten icke funnit skäl till åtal i visst fall, bör det ej tillkomma vederbörande bevakare att på egen hand ingripa med dylikt åtal. Däremot synes han efter ett av honom gjort beslag böra göra anmälan därom hos någon av de åtalsberättigade. Härtill kommer, att erforderlig kompetens att vederbörligen utföra talan i mål om förbrytelser mot förevarande förordning icke alltid lär kunna förutsättas hos betjante vid skogsstaten.

Av domänstyrelsen föreslaget tillägg till kommittéförslagets 17 § 1 mom. har intagits i det omarbetade förslaget.

Då rätten att taga virke i beslag begränsats till det fall, att det avverkade virket ligger kvar å skogen eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, torde det näppeligen kunna inträffa, att ägare av i beslag taget virke vore okänd. Kommittéförslagets stadgande i 17 § 2 mom. skulle därför erhålla skäligen ringa praktisk betydelse. Vid sådant förhållande har stadgandet, som ej har någon motsvarighet i ovan angivna närstående författningar, uteslutits och ersatts med andra stycket av 15 §; dess förebild återfinns i nyssnämnda författningar.

I det omarbetade förslagets 16 § influtna föreskrifter om sättet för försäljning av förbrutet virke hava hämtats från de närstående författningarna.

17 §.

Böter torde böra fördelas på samma sätt som genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och utdömd ersättning för virke, som undgått beslag; så föreskrives i alla närstående författningar. Då, såsom förut nämnts, kommittémajoritetens förslag om upptagande av skogsvårdsavgifter icke nu torde böra upptagas till behandling, har i det omarbetade förslaget den ena bötesandelen m. m. tillerkänts kronan i stället för skogsvårdskassan.

Bestämmandet av bötesandelarnas storlek har skett närmast i överensstämmelse med motsvarande föreskrifter i lagarna om skyddsskogar och husbehovsskogar.

Beträffande andra stycket av förevarande paragraf må anmärkas, att den i 17 § 4 mom. av kommitténs lagförslag åberopade 138 § utsökningslagen blivit genom lagen den 11 oktober 1912 om ändring i vissa delar av utsökningslagen ersatt med 160 § i nu gällande utsökningslag samt att det särskilda stadgande, som i förevarande stycke åberopas, utgöres av kungörelsen den 4 december 1908 med föreskrifter i anledning av lantränteriernas indragning med 1909 års ingång.

Övergångs-
stadganden.

Ett stadgande av den innebörd, som reservanterna under kommittéförslagets 3 § föreslagit, anser jag böra vinna beaktande såsom en gärd

av rättvisa mot fastighetsägaren. Att de av kommittémajoriteten omförmälda reglementariska föreskrifterna icke, såsom nämnda majoritet hållit före, äro platsen för ett dylikt stadgande, är enligt min mening uppenbart, då rättsförhållandet mellan fastighetsägaren och innehavaren av avverkningsrätt å fastigheten icke torde kunna göras beroende av innehållet i en för skogstjänstemännen meddelad instruktion. I stället synes, såsom reservanterna föreslagit, stadgandet böra intagas i själva förordningen. Därvid har det emellertid ansetts lämpligt att giva det samma formen av övergångsstadgande.

Innebörden i det sist intagna övergångsstadgandet är den, att om skogsägare redan före förordningens trädande i kraft erhållit utsyning för tid, som sträcker sig därutöver, skall denna utsyning bliva bestående för den därmed avsedda tiden.

Övriga ändringar i och tillägg till kommitténs lagförslag torde icke vara av den art att behöva särskilt motiveras.

Härefter hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att antaga förordning angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden i överensstämmelse med det av honom upplästa förslaget;

och behagade på statsrådets tillstyrkan Hans Maj:t Konungen härtill lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet med den lydelse, bil. — till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Curt Rohlieb.
